

Polyanthea Sacra

Ex Universæ Sacræ Scripturæ Utriusque Testamenti Figuris, Symbolis, Testimoniis, Nec Non E Selectis Patrum, Aliorumque Authorum, Sententiis, eruditis Interpretationibus, Similitudinibus, rarisque Historiis collecta, Et Copiosis, Exquisitisque Materiis Moralibus De Virtutibus Et Vitiis Pro ...

Spanner, Andreas

Augustae Vindelicorum, 1702

Titulus VI. Maria. Virgo Deipara ordine Alphabetico.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-79369](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-79369)

Nec dentes illius moti sunt. Deut. 34. 7. In hoc adjuvit eum sobria diæta, & animi tranquillitas orta ex mansuetudine. Nam, ut ait Hippocrates, animalia, quæ bile carent, longæva sunt, ac sana, fortiaque in multam ætatem. Idem hic.

Moses servus meus. Jos. 1. 2. Erat admodum mansuetus, & clemens: ob eamque causam famulus Dei dicitur; & Dei conspectu omnium Prophetarum dignissimus fuit. S. Dionys. Areop. ep. ad Demophilum Monachum de Moyse.

Discipulum, quem diligebat Iesus. Joan. 21. 20. Quid hanc præcipuam dilectionem conciliavit? Incredibilis, arbitror, Joannis mansuetudo, & lenitas; quæ remissior sæpenumero videbatur. S. Chrysof. hom. 32. in Joan.

§. IX.

Varia alia motiva.

Ex Veteri, & Novo.

Populus peculiaris. Deut. 7. 6. Pécuniam dicitur possessio pecorum mansuetorum: unde populus peculiaris idem est, quod populus mansuetus, & assuetus ad Dominum. Hugo Card. hic.

Pelle pro pelle. Job. 2. 4. Id est, patientiam, & imitationem mansuetudinis agni incontaminati Iesu Christi, rependere debemus. Petrus Cell. lib. de pan. c. 1.

Mansuetus dabit gratiam. Prov. 3. 34. S. Chrysof. mirabile Salomonis promissum. Et an iis nihil dabit gratia, qui jejuniis, castimoniam, elemosynis &c. suo se conditori commendaverunt? Imò verò dabit; sed mites erunt primi, qui optimam partem, qui totos principatus auferent in præmium. Drexelius Tob. p. 2. c. 3. §. 1.

Beati mites. Matth. 5. 4. Convenienter ponitur mititas post paupertatem spiritus: quia humiles, & inopes, facile contemnantur, injuriasque, & multa incommoda sentiunt: idcirco maximè indigent mititate; nè ad iram, vel impatientiam, concitentur. Dionys. Carthus. hic. Verè beati mites, qui seipfos possident invariabili animò; & dominantur sibi ipsis, velut rebus, quas possident. Altius enim est, sui ipsius esse possessorem, & dominum;

quàm omnium rerum extra positaram. Simon Cals. l. 10. c. 3.

Ecce Rex tuus venit tibi mansuetus. Matth. 21. 5. Voluit venire mansuetus propter quatuor. 1. ut malos facilius corrigeret. 2. ut omnibus se amabilem exhiberet. 3. ut omnes ad se traheret, & populum sibi multiplicaret. 4. ut mansuetudinem doceret. S. Thomas Aqu. D. 1. adv.

Ex Patribus, & aliis.

AD hoc mitissimi homines facinus occultatum diligenter, atque instanter, examinant; ut inveniant, quibus parcant. Unde plerumque necesse est, exerceatur acris inquisitio; ut, manifestatò scelere, sit, ubi appareat mansuetudo. S. August. ep. 169.

Multæ quidem sunt virtutes, quæ Christianum virum bene decet; maximè autem omnium mansuetudo. S. Chrysof. s. de mansuet.

Animus ab iracundia alienus, templum est Spiritus S. In spiritu mansuetudinis Christus caput inclinat; & mens pacifica Sanctæ Trinitatis est domicilium. S. Nilus or. 4. de ira.

In cordibus mansuetorum requiescit Dominus. Joan. Clim. gr. 24.

Hæc duo certissima signa sunt Spiritus S. iusta mansuetudo animi in proximum; & vera cordis humilitas in Deum. Philo Carpath. in Cant. c. 7.

Dum animal mansuetum esse desinis, naturâ hominis spoliaris. S. Bonavent. l. 9. de tempore.

Miscellanea.

Beati mites. Matth. 5. 4. Est mutitas corporis ex defectu naturæ: nec non ex voluntate se mutum aliquis facit, cum sectatur sana silentia ex amore virtutis, Spiritu Dei actus intendit, & vacat sanctæ taciturnitati. Sic & est mutitas in similitudinem mutitatis, quæ se homo mutum facit; non habens ad opprobria, & ad convitia, & ad qualibet maledicta, redargutionem, aut repunctiones. Simon Cals. l. 10. c. 3.

Ferâ sit licet immanior; simul ac amare quis coepit, ove mansuetior evadit. S. Chrysof. hom. 33. in 1. Cor. 13.

Mansueti dicuntur manui assueti. Hugo Card. in Pl. 33.

TITULUS VI. MARIA VIRGO DEIPARA,

Ordine Alphabetico.

A.

Æquanimitas.

ET tuam ipsius animam &c. Luc. 2. Humilitatem agnosce Mariæ; quæ non velut Mundi Regina, & æterni Regis Mater; sed ut discipula, accipit verba senis: non stromachans verbum, non dedignans auditum; æ-

quanimiter læta, & tristia, recipit, omisâ responsione: ut prærogaret omnibus audiendæ veritatis formam; & virginibus auferat loquendi audaciam. Sim. Cals. l. 1. de gest. D. c. 21.

Ipsa, & putativus Pater, silenter oracula divina suscipiunt: & animò constans, servansque in lingua censuram; non mutatâ facie in auditis

B 3

de

de sua prole magnis, & laevis, passionibus, & quòd sit doloris gladiò fodienda; eandem consistentiam conservavit; ut nec laeta de laetis, nec aegris de tristibus videretur. Idem ibidem.

Affectus.

O Divinum, ac vivum simulachrum, ad quod opifex Deus inventus est: mentem quidem divinitus gubernatam habens, ac Deo soli operam dantem: cupiditatem autem omnem ad id, quod solum expetendum, atque amandum est, intentam: iram verò adversus peccata duntaxat, ipsiusque parentem. S. Joan. Damasc. or. 1. de Nat. B. V.

Amor Dei erga B. Virginem.

Adamavit eam rex plus quam omnes mulieres. Esth. 2. 17. Et posuit diadema regni in capite ejus. Corona seniorum filii filiorum. Prov. 17. Deus plus amat solam B. Virginem, quam reliquos Sanctos omnes. Suarez 3. p. t. 2. disp. 18. Sect. 4.

Venit Jesus a Galilea. Matth. 2. 13. Puta à Nazareth; in qua hucusque habitavit cum Virgine Matre: cum qua tanto tempore in terris conversari, & demorari elegit: quia deliciae ejus esse cum illa. Dion. Carthus. hic.

Dilexit eam Deus super beatam societatem Apostolorum; super Angelos, & Archangelos; super omnes Virtutes, & Potestates, caelorum. Golfridus Abb. in omni festiv. B. V.

Amor B. Virg. in Deum & Filium.

Dum esset Rex in accubitu suo. Cant. 1. statim addit: Fasciculus myrrhae dilectus meus inter ubera mea commorabitur. Dum Rex in throno est, non vocatur dilectus; ac tempore Passionis, dum plagis, vulneribus, plenus, vocatur dilectus. Ridente fortunâ, niteute purpurâ, amor absconditur. At in Passione, dum fugiunt Discipuli, vacillat Petrus, panditur Virginis amor; & inter cordis sinum amplectitur, & fovet, Dilectum. Sylveira t. 2. l. 4. c. 1.

Pulchra ut luna. Cant. 6. 9. propter virginitatem; luna namque corpus frigidum est. Electa ut sol; propter ferventissimam charitatem. Terribilis ut castrorum acies ordinata; propter profundissimam humilitatem, quâ nihil demonibus terribilius est. S. Bernardinus Sen. t. 1. f. 52.

Fili, quid fecisti nobis sic? Luc. 2. Non potuit amplius continere affectum, cum in verba excessus amoris erupit; non aliunde ipsum denominans, nisi quòd ipse sit Filius, ipsa Mater. Stupor, & gaudium, humanis menibus ministratur; quòd virgo Mater Dei Filium nomine filiationis appellat. Omnis amoris signum in isto verbo superatur, *Fili*. Lingua in amore manifestare plus nequit, dicens *Fili*. Nihil ex amore brevius, nihil efficacius ad proferendum, cum dicitur *Fili*. Amat prae cunctis Filium Mater, à quo prae caeteris se novit amari. Sim. Cas. l. 2. c. 24.

Cur virgo prior loquitur? Lyran. Joseph, li-

cet Pater ejus diceretur, non fuit ausus hoc dicere; cum firmiter crederet, ipsum esse Deum. Sed Mater, ex maxima dilectione, quam habebat ad illum hæc fecit: quia amor excellens dominium nescit. Primas honoris, dicendo *Pater tuus*, concessit Joseph; primas in loquendo amori suo dedit. Sylveira hic.

Mulier amicta sole. Apoc. 12. 1. Calidissimus est hujus mulieris amictus, cujus omnia tam excellenter irradiata noscuntur; ut nihil in ea, non dico tenebrosum, vel obscurum saltè, vel minus lucidum; sed nè tepidum quidem aliquid, aut non ferventissimum, liceat suspicari. S. Bernardus de verbis Apoc.

Stabat virgo in nuptiis, non oblectata conviviò, sed sociata Filio; cui amore individuò jungebatur; cujus non satiabatur aspectu. Simon. Cas. l. 2. de gest. D. c. 25.

Est etiam sagitta electa amor Christi; quæ Mariæ animam non modò confixit, sed etiam pertransivit, ut nullam in pectore virginali particulam vacuum amore reliquerit; sed totò corde, totâ animâ, totâ virtute, diligeret; & etiam esset gratiâ plena. S. Bernardus f. 29. in Cant.

Imitamine signaculum fidei vestra, B. Mariam: quam, velut ignis ferrum, Spiritus S. totam decoxit, incanduit, & ignivit: ita ut in ea Spiritus S. flamma videatur; nec sentiat, nisi tantum ignis amoris Dei. S. Ildephonus f. de assumpt. B. V.

Divinum erat, in quo amor Virginis ferebatur: pura in purum, casta in castum, Virgo in Virginem, humilis in humilem: prudens in sapientiam, pauperula in pauperem, virtuosa in Virtutem, ignitis amoribus agebatur. Et operibus ostendebat, quibus internis ignibus astuabat: à quibus succensa motibus corporis prodibat in publicum, quæ consueverat semper tenere secretum. Sim. Cas. l. 2. de gest. D. c. 26.

Divinis ignita colloquiis tota effecta es velut ignis; teque holocaustum Deo suavissimum obtulisti. O Phœnix aromatizans cinnamomò, & balsamò, & nardò, suavius Regem in aspectu tuo delectans. Amedeus hom. 6. de laud. B. V.

O B. Maria! torrens voluptatis, vis amoris, totam te operuit, totamque obtinuit, penitusque inebriavit. Et dixisti; *Osculetur me &c.* Dixisti enim ad Angelum: *ecce ancilla Domini*. Rupert. l. 1. in Cant.

Mater Dei, Regina dilectionis suprema. S. Franc. Sales. in orat. dedic. tr. de div. am.

Ubra quoque botris assimilata sunt: in quo mirabilis prærogativa merendi demonstratur in Virgine; quæ non minus meruit, sumendo lac de uberibus suis ad nutrimentum Filii, quam Martyres, qui per botròs figurantur, fundendo sanguinem suum in Martyrio: omnium enim operum merces secundum radicem charitatis pensatur. Hailgrinus Card. in illud Cant. 7. 7. Statura tua &c.

Seraphini è caelo descendere poterant, ut amorem discerent in corde Mariæ. Ex hoc immenso amore procedebat; opera ejus summi meriti esse; cum præcipua ratio meriti sit charitas. Plus Maria merebatur, cum pannis invol-

vebat Christum infantem; quam Laurentius, cum super craticulam ureretur, Rupertus l. 1. in Cant.

Excedit omnes amores parentum in filios, aut filiorum in parentes, amor istius Matris in Filium suum; & istius Filii in Matrem suam. S. Anselmus de excell. Virg. c. 4.

Amorem Dei vult in nobis accendere.

ADjuro ut nuntietis ei, quia amore languo. Cant. Quid erat? vel quid efficiebat, talis adjuratio? nunquid ille dilectus nesciret amorem languentis, nisi annuntiaretur ei? Domine, inquit Petrus, tu omnia scis! tu scis, quia amo te. Quando magis o tu dilecta; tam prudens tamque fidelis; per temetipsam, absque interuentibus, dicere poteris dilecto; & frequenter dixisti sine dubio: Dilecte mi! nullum est tibi absconditum cor, nullius occultus amor. Tu scis, quia amore languo. Quorsum ergo tendit hac adjuratio? Ednimur: ut percussa percussat, vulnerata vulneret.

Quia tota ardens fuit; omnes se amantes, eamque tangentes, incendit, & sibi assimilat. Unde dici potest similis cuidam lapidi pretioso; qui manum se tangentis adurit. S. Bonaventura l. 3. de Virgine.

B. Angela de Fulgino B. Virgo in Communionem quadam benedixit: sis benedicta à Filio meo, & à me; & studeas diligenter, & sollicitè ad amandum, quantum potes: quia tu es multum amata. Bollandus 4. Jan.

Siquidem amor est origo cujuslibet affectionis alterius. Est autem Maria Mater pulchrae dilectionis. Sit igitur, necesse est, & Mater timoris, & spei; & lætitiæ, & doloris: qualis est illorum, quos beatificat lugentes Filii ejus. Gerson. tr. 5. sup. Magnif.

Ferunt, Hippocratem visâ muliere ignem ferente dixisse: ecce ignis gestans ignem. Conspectâ Deiparæ Jesum sinum gestantis imagine facile nobis idem occurrit. Ecce ignis, gestans ignem. Unde à S. Catharina Sen. vocatur currus ignis, portatrix ignis. Nadasi 6. mensis anni amor. Dei c. 2.

Amor erga B. Virginem.

UNum est, si circumcidamus masculos nostros &c. Gen. 34. 22. Circumcisi sunt omnes; idloque pro Dina fœderi cruore, non aramentò; non calamis subscripsere, sed culttris. Proh læciviendi intemperiem! ut ludat, cruentatur: vulneribus, quasi cuniculis, ad amplexus puellæ proruptura. Venus est, non Mars; quæ tantum sanguinis sine bellò, sine hoste, sine obfisione, sed non sine Dinâ proficit. Stat Bethulia exercitu oppugnata; ruit jacetque Salem in strage sua non vallata cohortibus. Si circumcidi non abnuere Chananæi pro Dina; nos circumcisionem cordis pro Virgine Maria recusabimus? Christiani sine cruore circumcisionem mentis non patientur, ut Mariæ fruantur patrocinio & amplexu? Nec cordis circumcisio cruentat; sed dealbat; curat; non vulnerat. Olivæ l. 1. Strom. hic.

Ecce Mater tua. Joan. 19. 27. Moriturus Deus hoc unum à Discipulo petit; ut Virginem tueatur. Non illi dicit: *inspicere, & fac secundum exemplar.* Ex. 25. 40. quod tibi ostendo in monte; crucem amplectere, clavos ama, cruciatus siti, vulnera esui, spinas floribus anteferto. Pro spinis, inquit, tibi trado liliam; pro Cruce tibi Matrem commendo. Si hanc amaveris, sufficit ipsa tibi pro Cruce. Et ideo forsitan solus ex Apostolis gladiò non perit: quia Martyrii gloriam compensavit amor in Virginem. Idem tom. 2. Strom. hic.

Non alia, præter te, o Deipara, genuit Regem Salomonem; regem tam magnum, tam magnificentum. Sed illa, diligens in Te hoc tam grande privilegium, Regis ejusdem matres sunt. S. Rupertus l. 3. in Cant.

Quemadmodum divina bonitas inclinationem quandam naturalem ingeneravit rebus omnibus; quæ feruntur ad ea, quæ sibi commoda putant, & proficua: adeoque actionibus istis, quæ ad corporis, vitæque conservationem, ac naturæ propagationem, necessaria sunt; ut in cibo, potu, somnò aliisque delectationem aliquam in esse voluit; tanquam condimentum, & illecebram; nè ob adjunctam molestantiam ceteroqui negligenter. Pari ratione, quod ad ordinem gratiæ spectat; cum Deipara salus sit, felicitasque publica Orbis universi; misericordissimus Deus Fidelium omnium mentibus in servit præcipuam quandam propensionem, peculiaremque affectum, erga ipsam; inque Virginis devotione, & cultu nobis adeò necessariò summam, dulcissimamque incunditatem. Credet hoc mihi libenter, quicumque se ex animo Maximæ hujus Reginæ famulatu consecravit. Simul atque enim id fecerit; istiusmodi mox sensurus est in animo suo suavitatem; & tam teneræ, sapidiæque pietatis abundantiam; quæ sanctâ illum lætitiâ, caelestibusque deliciis planè perfundat; & mentem repleat, recreetque haud paulò amplius; quam quidquid in hoc orbe reperire est aliarum, quarumcunque voluptatum. Nieremberg. de am. erga D. V. c. 21.

Angeli.

Ego sum Raphael Angelus &c. Tob. 12. 15. Raphaelem mirantur aliqui, quoniam ipse modò; cum unus esset ex septem, qui adsunt ante Dominum; & qui majores, velutque cœli optimates; & ut quibusdam placet ex principe, sunt Angelorum; id est Seraphinorum classe: nihilominus ad tam vile ministerium descenderit, seque Tobæ itineris comitem adjunxit. Ego verò sic sentio: si legationem eam, & comitatum, honori castitatis datum fuisse, animadvertamus; Sanctæque Saræ, quæ typus erat B. Virginis, indultam: cellissimum hunc spiritum in magna sua gloria duxisse, dignum se à Deo habitum, quò vel umbra Mariæ Patronæ castitatis obsequeretur, & subserviret. Idem ibidem c. 6.

Ingressus Angelus &c. Luc. 1. 28. Cur Angelus veniens ad B. V. non explicat ei suum nomen; quemadmodum in annuntiatione Joan.

Joannis Bap. Zachariae? Luc. 1. 19. *Ego sum Gabriel, qui asto ante Deum.* Zacharias nunquam ipsum viderat; at B. Virgo consueta erat visioni, & conversationi, Angelorum: inde eos noscebat etiam ex nomine. Sylveira in additam. ad Luc. 1.

Omnium consolatio, Virgo Maria, hoc ipsum tu es, ad quod angeli à principio tantà arserunt charitate? quòd tu ipsi Deo eis propinquior fieri debebas; & ex eo, quòd majorem charitatem, majoremque suavitatem, quam ipsi habebant, tibi noverint reservari. Nie-rembergius sermone Angelico ad S. Brigitam.

Ipsi Angeli de hoc magis exultabant; quòd te Deus creare volebat; quam ex eo, quòd ipsos creaverit. Et sic tu, o Virgo sanctissima, angelis, mox ut creati fuerunt, gaudium fuisti; quæ ipsi Deo sine principio summa delectatio extitisti. Joan. Gerson serm. ang. ad S. Brigitam fer. 2. Lect. 1. c. 4.

Mariæ typum fuisse thronum illum Salomonis 3. Reg. 10. 18. 19. communis Ecclesiæ sensus est. Qui autem sunt duo leones, qui utrinque throno adhærebant? Petrus Dam. f. 1. de Nat. B. V. duo leones sunt Gabriel arch angelus, & Joannes Evangelista: quorum alter dexteram Virginis, alter sinistræ, custos deputatus est. Gabriel enim mentem, Joannes carnem, pervigili sollicitudine servaverunt. Qui bene leones dicuntur, propter rugitum altissimæ vocis: duo enim verba nuntiârunt Orbi terræ; qualia nec dicta sunt, nec dicentur. Ramirez in ep. Chr. in Prologomenis. §. 8.

S. Anna.

O par beatum, Joachim, & Anna! vobis omnis creatura obstricta est. Per vos enim donum omnium donorum præstantissimum, Creatori obtulit, nempe castam Matrem; quæ sola Creatore digna erat. O beatum ventem, qui vivum cœlum, cœlis ipsis latius, peperit. O beata ubera! quæ ejus, qui Mundum nutrit, Nutricem lactârunt. S. Joan. Damasc. or. 1. de Nat. V.

O beatum par, Joachim, & Anna! ac professò ex ventris vestri fructu immaculati agnoscimini; quemadmodum Christus quòdam locò dixit: *ex fructibus eorum &c.* Matth. 7. Id. ibid.

Venerabilis Anna verè nuncupari potest omnipotentis DEI gazophylacium: quia ipsius thesaurum, super omnia sibi amabilem, in suo utero recondebat. O quam propè erat igitur cor Dei huic thesauro! O quam piè, & alacriter, huic thesauro oculos suæ Majestatis infixit; qui postmodum in Evangelio suo ait; *ubi est thesaurus tuus, ibi est & cor tuum.* Gerson antè citatus.

Annuntiatio B. V.

§. I.

Figura.

Dies diei eruclat verbum. Pf. 12. 3. Dies diei, Angelus Virgini. Dies Angelus, propter beatitudinem: Virgo dies, propter integritatis virtutem. *Et nox nocti indicat scientiam.*

Serpens nox, propter malitiam; mulier nox, propter ignorantiam. S. Bernardus f. 5. ex parvis. Dies Gabriel eruclat verbum Salvatoris. Sed nox, idest, Diabolus indicat scientiam noctis, id est Eva. *Eritis sicut dii scientes &c.* S. Thomas Aq. hic.

Vox dilecti mei pulsantis, aperi mibi soror mea. Cant. 5. 2. Guilielmus parvus: seu Neoburgi vox, inquebat deipara, dilecti mei pulsantis facta est ad me; quando, impletò tempore dispositionis suæ, placuit incarnari ex me. Quæ autem fuerit vox illa, confessim addit: *aperi mibi soror mea.* Poterat dilectus, non aperiente ipsa, ipse introire in uterâ Virginalem; sed, ad Matris gloriam, quam maluit sponte, & hilariter, aperire. Stetit ad ostium, & pulsavit. Apud Arcones in Il. 3. Disc. 8. Piscina probatica. Lem. *Turbata est in sermone ejus* Luc. 1. 29. Picinelli.

§. II.

Cur per Angelum Salutata.

Mors per Adam; vita per Christum. Evam serpens seduxit; Maria Gabrieli confensit. S. Chrylost. de interdici. arb. ad Adam.

Per Virginem Evam venit mors: operæ præmium erat, de Virgine apparere vitam: ut, sicut illam serpens decepit, ita hanc Gabriel annuntiaret. S. Cyrillus Jerof. Catech. 12.

Agit cum Maria Angelus de salute, quia cum Eva angelus egerat de ruina. S. Chrysol. f. 142.

Datur determinata legatio; quòd incomprehensibilis Virginali clauditur in alvo: & ut eam saluter almificè, seriò edocetur. Stupet auditor; mirantur omnes insimul hierarchiæ cœlestes; quòd ad hujusmodi legationem nuntius cœlestis agreditur, quem illico est secutura divina Majestas. Suspenduntur illorum altis considerationibus mentes; quòd Deus ad hominem, immortalis ad mortalem, incorporeus ad corpus, invisibilis ad visibilem; simplex, & incompositus ad compositam creaturam; infinitus habitator ad finitam ædem; ad peregrinationem ubique existens; ad miseriam temporis æternè beatus, velit accedere. Sim. Cass. l. 2. de gest. D. c. 1.

Ecce in in conclavi creaturæ duæ insignes afflunt; Angelus, & Maria. In majori verò conclavi terrestris curiæ paradisi, diabolus, & Eva. Processit dialogus, unde sunt mala omnia subsecuta: nunc incipit, unde omnia bona proveniunt. Magnus angelus, magnaque Maria; major Angelus, majorque Maria Major angelus in natura; major Maria ex gratia. Cœlestis, & terrestris, in modico loci spatio conveniunt de pace Dei; de ineffabilibus, & divinis, mysteriis; de reparatione humani generis, absque interpretibus tractatum. Idem ibidem.

Juris regula est: ut, per easdem causas, quibus aliquid fit, dissolvatur. Ità per easdem causas, quibus in Mundum ingressa mors, per eas expulsa. Mors intravit, propter dialogum habitum inter Angelum, & mulierem: vita ex colloquio Angeli, & mulieris. Stella in Luc. 1. 26.

§. III.

§. III.

Concernentia Personam B. V.

Nimiam mea liquefacta &c. Cant. 5. 6. Profectio anima tua liquefacta est, ut Dilectus locutus est, scilicet Deus Pater locutione admirabili ineffabili: dum substantiam Verbi sui cum illo Amore suo Spiritu S. tuæ menti, tuo ventri, penitus infereret. Rupertus l. 1. in Cant.

Quid faciemus sorori nostræ in die, quando alloquenda est. Cant. 8. 8. Hoc quærit non dubitans; sed, quid facturus est, exaggerans. Quasi dicat: magna faciemus ei, quando alloquenda est à Gabriele. Hugo Carens.

Benedicta tu in mulieribus. Luc. 1. 28. Quia videlicet mulier omnis de amore viri concipit; tu sola de amore Dei, id est, de Spiritu S. concepisti. Rupertus l. 1. in Matth.

Turbata est in sermone ejus. Luc. 1. 29. Turbata est, non in visione ipsius: quia, ut dicitur, solita erat conspiciere Angelos. Sed aliqui probabile astruunt; quod angelus vice hac apparuit ei lumine multo præclarior; apparatu, ac habitu, venustiore; secundum quod magnitudo causæ suæ legationis exegit. Dion. Carthus. hic.

Ne timeas Maria. Luc. 1. 30. Timor enim eorum est, qui offenderunt: *tu vero invenisti gratiam apud Deum.* S. Basilius Seleuc. or. de SS. Dei genitric. &c. Timet, non qui invenit, sed qui perdit. S. Chrysol. l. 1. 44.

Fiat mihi &c. Luc. 1. 38. Per hunc consensum, omnium Electorum salutem viscerosissime expetit, & procuravit; & omnium salutem per hunc consensum se singularissime dedicavit. Ità ut ex tunc omnes in suis visceribus bajularet, tanquam verissima Mater filios suos. S. Bernardinus tr. de B. V. l. 6.

Ecce ancilla Domini. ibidem. Unò solo actu, prius etiam quam Mater Dei esset; nempe semel dicendo, angeloque respondendo. *Ecce ancilla Domini; sui &c.* amplius meruit, quam omnes simul Angeli & homines, quamcunque Sanctis cogitationibus, & actionibus, meriti sint, vel merebuntur. Eò actu meruit principatum in cœli Seraphinos, Dominatum in omnes res creatas, & Sceptrum, regni Filii sui; plenitudinem omnium gratiarum; omnium fructuum, & donorum, Spiritus S. quodque sit Jesu Mater, & causâ felicitatis nostræ. Dei porro genitrix facta quid non meruerit? quid non obtinuerit? incomprehensâ illâ multitudine actuum interiorum, operumque exteriorum, usque ad extremum Spiritum constantissime, religiosissimeque, exercitorum? Nierembergus de am. B. V. c. 13.

O Domine! tu Matrem me dicis; ego ancillam profiteor. Ancilla Christi sum, & quidem Matrem me præstabo. Guarricus Abb. l. 3. de Nativ.

Nicolaus Godignus noster in vita Gonzali Sylveiræ M. S. l. refert: verosimile est, quod monumenta tradunt congregationis S. Georgii in Alga. Auctores illius acceperunt, Archangelus *Polyanth. Sacr. Tom. II.*

lum Gabrielem in annuntiatione novem integras horas apud B. Virginem fuisse. Ac si ob incredibilem Virginis modestiam, & majestatem humanâ majorem; atque ob Verbum incarnatum, in admirationem raptus discedere non possit. Doultreman de am. Dei erga hom. l. 1. c. 3. Sect. 2.

§. IV.

Ejus festum.

Festum hoc solemnne in tanta antiquitate eminet; ut liceat pie meditari, originem ejus debere describi gratissimo effectui Deiparæ V. quæ singulari veneratione, ac devotissimo cultu, quotannis recolere solita fuerit divinum beneficium hoc die sibi, & toti humano generi præstitum. Hanc piissimæ gratitudinis consuetudinem in sanctissima Deipara intuitu Apostoli, debitam agnoverunt obligationem, & venerabili imitatione observarunt, & ubique terrarum observari debere sanxerunt. Certè secundum Regulam à S. Augustino de Baptismo contra Donatistas l. 1. c. 24. propositam: quod universa tenet Ecclesia, nec Conciliis institutum, sed semper retentum est; non nisi auctoritate Apostolicâ traditum rectè creditur. Bollandus 25. Martii.

Hodie renovatur Adam, & choros cum Angelis agit in cœlum sublatus. Hodie terrarum orbis gaudiò ob adventum Spiritus S. in homines plenus est. Hodie Davidicum adimpletum est oraculum, quod dicit Ps. 59. 11. *laudentur cœli, & exultet terra: gaudebunt campi, & omnia ligna &c. quoniam venit.* S. Gregor. Thaumaturgus. hom. 1.

Postevinus l. 1. rerum Moscovit. tradit: populum vix unquam ab opere vacare, nisi ipsò die B. Virg. Annuntiatæ; & reliquis fassis, ac Dominicis, operari: ac sibi persuasum habere; ad nobiles spectare, ut ad templum, ac sacra officia, tam sæpe proficiscantur.

Est pia consuetudo per Belgium: ut feria 4. Quatuor Temp. in Adventu Missa Solennis antelucana de Annunt. B. Mariæ canteretur; quæ ob excellentiam *Aurea Missa* dicitur Bollandus 25. Martii.

Maria Apostolos respiciens.

In capite ejus corona stellarum duodecim. Apoc. 12. 2. Duodecim stellæ coronæ ejus sunt duodecim Apostoli Christi: quia B. Virginis meritis fuerunt electi; & post ruinam in Christi morte ad fidem etiam reformati, ac per ejus instructionem edocti. S. Bernardinus t. 3. f. 11.

B. Virgo Maria Doctrinæ Apostolorum, & Evangelistarum. S. Bonaventura lib. cui tit. Luminaria Eccl. l. 9.

Apostolorum fuit Apostola, Gerson l. de Spiritu S.

Ipsa dignissima Virgo singulariter totum mysticum corpus cum vero corpore suo portavit in utero, & in continuis cordis sui doloribus Filii sui parturivit: cui attribuitur tota corona duodecim Apostolorum: quoniam meritis ejus fuerunt vocati, ac per ejus instructionem edocti, per ejus quoque suspiria, & orationes, Spiritu S. re-

repleti. Unde & Virgini Sanctæ singulariter attribuitur tota per Apostolos facta Mundi gloria. Et ideo hæc duodecim stellæ fulgent in ejus capite, quæ est sedes Sapientiæ: quia & Mariana sapientiæ derivata est lux doctrinæ; quæ totum Mundum ut stellæ illuminarunt. Ubertinus. apud Carthuf. l. 4. de laud. Mariæ Act. 16.

Assumptio B. Virg.

§. I.

Figura.

Eleva virgam tuam; & extende manum tuam super mare, & divide illud, ut gradientur filii Israhel. Ex. 9. Hæc via, ad cujus elevationem præparatur via populo Dei, est gloriosa Virgo Maria: cujus patrociniò omnis penè amaritudo Dei populo dulcoratur. S. Bernardinus tom. 3. tr. de B. Virg. Serm. 11.

Cum elevaretur arca, dicebat Moyses: surge Domine, & dissipentur inimici tui; & fugiant, qui te oderunt. Num. 10. 33. ut mysterium innuatur; quòd quando elevata fuit Virgo gloriosa ad cælestia rega, dæmonis potentia imminuta est, & dissipata. Idem ibidem.

Regina Saba ingressa est Jerusalem multò comitatu &c. 3. Reg. 10. 2. Comitatus B. Virg. tres Angelorum hierarchia. Divitiæ ejus virtutes: aurum charitas &c. Sed quid tunc Rex Salomon? dedit omnia, quæ voluit, & petiit ab eo. de Ponte l. 6. in Cant. Exh. 21. *Magnificata est anima mea hodie &c.* Judith. 12. 17.

§. II.

Gloria.

Ecce currus igneus. 4. Reg. 2. 11. Elias ascendit curru igneo. Illi fuit dilectus Filius instar currus ignei: ascendit inmixta super dilectum suum; à quo deducta. Cum enim Apostolis dixerit Joan. 14. 3. *iterum veniam, & assumam*: multò magis venit, ut Matrem ad se assumeret. Et qui alias Virgines Sanctas invisit, sicut Gregorius narrat de Tarilla l. 4. dial. c. 16. quæ moribunda sursum respiciens Jesum venientem vidit, & clamavit: recedite, Jesus venit. Quantò magis venisse credendus est, ut Virginem Virginum secum duceret. Non portabatur sicut Lazarus ab angelis; sed brachiis dilecti sui. de Ponte citatus.

Mulier amicta sole. Apoc. 12. 1. Quorsum in Matre tam sumptuosus apparatus; ut etiam à sole, luna, & stellis, decor requiratur? Nil mirandum; ait S. Bernardus hom. Sup. Miss. qualis erga Filium Mater, talis erga Matrem Filius. Vestis eum, ait, & vestiris ab eo, vestis eum de substantia tuæ carnis; vestit ille te gloriâ suæ Majestatis: vestis solem nube; & sole ipsa vestiris. Paoletti Dom. Quinquag.

Gloriosè assumpta est cum Corpore, & anima. Et meritò quidem: quia manus, quæ nunquam erectæ fuerant, nisi ad benedicendum suum Conditorem; non æquum erat, ut verterentur in terram. Oculi, qui nunquam

aperti fuerant, nisi ad laudandum illum, quæ eos formavit; indecens erat, ut in terram verterentur. Pedes, qui nunquam gressum fecerunt, nisi ad servitium Dei, & utilitatem proximorum; non decuit, ut eorum particeps terra esset. Os, quod nunquam apertum erat, nisi ad gratiarum actiones; cur in cineres verteretur? Caro, quæ nunquam Carnem sapuit; quin imò purior fuit omni sanctorum spiritu etiam purissimò; non æquum erat, ut terram saperet. Cor, cujus conversatio semper in cælis &c. Diez. tom. 2. conc. 2. in festo assumpt.

§. III.

Corona.

Veni de Libano &c. Cant. 4. 8. Id est, magnificas de Corpore isto, Corpore candido, Corpore Virgineo. De Capite Amanæ; quod interpretatur *nocturna avis*, De vertice *Senir*. quod interpretatur *dens vigiliarum*; & *Hermion*, quod interpretatur *anathema*. Coronaberis de omnibus his, id est, de corpore, vel membris, illius, qui nominibus istis rectè denotatur; de regni Mundi hujus. Regna namque Mundi hujus, quædam Capita, vel quidam vertices rectè dicuntur, nocturnæ avis, & dentis vigiliarum; & verè anathematizati diaboli, & à Deo separati: qui, cum sit princeps tenebrarum, & tanquam *leo rugiens circumcat, quærens, quem devoret*; rectè & nocturna avis, & dens vigiliarum, dicitur. Ipsa eadem regna, & cubilia leonum; & montes, diceo, pardorum. De talium leonum cubilibus, taliumque pardorum montibus, tu, amica mea, coronaberis. Quomodo? videlicet credent in me fructum ventris tui; & eorum credentium salus, corona erit. Ità coronaberis: ut et in cælis Regina Sanctorum, & in terris Regina sis regnorum. Reges atque Imperatores, coronis suis te coronabunt; ut desinant esse, quod fuerunt, montes pardorum, cubilia leonum. S. Rupertus l. 3. in Cant. Si montes hi usurpentur in bonum, ad significandum insignes viros; B. Virgo de his omnibus coronatur: tum, quia omnes superat; tum maximè, quia ejus meritis, & precibus, hanc sanctitatem adepti sunt; de quibus dicere potest: *gaudium meum, & corona mea*. Philipp. 4. 1. Hi enim sunt duodecim stellæ, ex quibus coronata erat mulier, quæ apparuit in cælo. Coronatur etiam de cubilibus leonum &c. id est, de innumeris, & maximis, peccatoribus; qui ejus intercessione convertuntur. de Ponte l. 7. in Cant. Exh. 22.

In capite ejus corona stellarum duodecim. Apoc. 12. 1. Dignum planè stellis coronari caput; quod & ipsis longè clariùs micans, ornet eas potius, quam ornetur ab eis. Quidni coronent sidera, quam sol vestit? S. Bernardus serm. 5. in Ass. V.

S. Francisca Rom. vidit Sanctissimam DEI genitricem modicè inferiori sedè Dei, & sui Filii, tribus coronis ornatam. Primâ quidem, propter suam Virginitatem; secunda, propter

propter suam virginitatem; secundâ, propter ejus humilitatem; tertiâ, ejus gloriam declarante. Bollandus 4. Martii.

§. IV.

Cur tardè assumpta?

Quæritur: cur, ascendente in cœlum Domino, Mater ejus, quæ tantò eum amplectabatur affectu, non statim secuta est? Ut quid dilatum est ferventiùs igne tam sanctum ejus desiderium? quoniam ipsa dilatio Discipulorum Christi non minima consolatio fuit. Voluit enim D. Jesus, ut, ipso ad Patrem revertente, Apostoli materno solatiò, & eruditione, fruerentur. Mirâ denique pietate primitivæ Ecclesiæ provisum est: ut, quæ Deum in carne hac præsentem jam minimè cerneret; matrem ejus visu jucundissimò recreata videret. Quid enim tam jucundum, quid tam decorum, ac delectabile? quam Matrem Plasmatoris, & Redemptoris omnium, videre. S. Amedeus. hom. 7.

Sane etiam advertendum est hac ejus dilatione; ut quæque Fidelis anima, vulnerata charitate, & jaculis amoris confossa, dicat, non murmurare; si eam venerit nondum ad vota migrare. Ecce differtur Mater Domini, quis audeat murmurare? Differtur, ut proficiat; proficit perseverando. Hinc Psalmista: adhuc multiplicabuntur &c. Idem ibidem.

Luna, sole recedente Mundum illuminat. Quia sole justitiæ transeunte de hoc Mundo ad Patrem per mortem corporalem, Maria fide suâ totam illustravit Ecclesiam. Eodem sole ascendente ad cœlum, dimissa est in Mundo ad tempus: ut Ecclesiam suis illustraret exemplis; ac Mundum, id est, amatores munditiæ, semper locò solis Christi illuminet. Rich. à S. Laur. l. 7. de laud. B. Virg.

O certe verissimum, quod erunt novissimi primi. Quis hoc æstimasset? quis hoc credidisset? quis sperasset? assumitur ad gloriæ cubiculum latronis anima; & anima Matris relinquatur ad lamentum: cui & longò tempore post patet ingressus ad idem sponsi cubiculum. Poterat invidiam ei facere glorificatus ipse latro; si non fecisset eam charitas unum cor, & unam animam, cum eo. Svasit eadem charitas, quærens quæ Dei sunt, habere vitam in patientia propter Electos Dei, perse, & ex eo, docendos de mysteriis veræ fidei. Gerson tr. sup. Magnif.

Ascendente suò benedictò Filio ad regnum sumum, Virgo Maria in hoc Mundo, ad bonorum confortationem, & errantium correctionem, remanere permisa est. Erat enim Magistra Apostolorum, confortatrix Martyrum, Doctrinæ Confessorum, clarissimum speculum Virginum, consolatrix Viduarum, in conjugio viventium saluberima monitrix; atque omnium in fide Catholica perfectissima robotatrix. Serm. Angel. die Sabb. Lect. 1. c. 19.

§. 5.

Proficua hominibus.

Quelle est ista, quæ ascendit per desertum sicut virgula sumi? Cant. 2. 6. O beati

Spiritus! quomodo hanc cœlestem Reginam sumo assimilâtis? Contumeliâ potius videmini afficere: nam nos de homine inquieto, & parum sensatò, dicere solemus, fumò leviorè esse: & de bilioso; illum in naribus fumum habere, & ad extenuenda terrena, fumum esse. Unde David Ps. 101. *Defecerunt sicut fumus dies mei.* Dico nihilominus, hanc unam ex præcipuis laudibus esse, quibus eam Angeli efferre protuerunt. Nam fumus odorifer in S. Scriptura placationem significat. Unde Num. 16. legitur: ira Dei placata, thura dante Aarone. Gen. 8. Sacrificio Noè odoratus est Dominus suavitate odorem. Ex. 29. Præcipitur sacrificium fieri in odorem suavissimum in conspectu Domini. Unde dicentes Angeli, quod ascendat sicut virgula sumi ex aromatis; significare voluerunt: ad placandam iram Dei illam ascendere. Diez tom. 2. conc. 4. in Ass. Virg. Quæ? &c. Rogant cœlestes Virtutes. Alludunt profectò ad illud Gen. 8. 21. *Odoratus est Dominus odorem suavitatis.* Et ait: *nequaquam ultra maledicam terræ propter homines.* En, odor securitas fuit terræ: quò plus cœlo approximabant odoramenta, hominum salus securior. Naxera tr. de B. V. §. 34.

Præcessit hodie nos Regina nostra, præcessit; & tam gloriòse suscepta est, ut fiducialiter sequantur Dominam servuli clamantes: *trahere nos post te.* Ascendens quoque in altum Virgo beata dabit ipsa quoque dona hominibus. S. Bernardus l. 2. de Ass.

Totus Mundus hodie condignâ jubilatione lætatur; Tartarus tantummodo ululat, fremit, & submurmurat quoniam gaudium hujus diei claustris infernalibus inclusis aliquod remedium, id est refrigerium, præstat. Non audent, ut opinor, ministri Tartarei hodie attingere suos captivos; quos recolunt redemptos illius sanguine, qui pro Mundi salute est dignatus nasci de Virgine. S. Ildesonus l. 5. de Ass. V. apud Nieremberg. de am. erga B. V. c. 1.

Date ei, inquit Spiritus S. de fructu ventris sui; ut saturetur illò, quem genuit. O Mater misericordiæ! saturare gloriâ Filii tui; & dimitte reliquias tuas parvulis tuis. Tu jam ad mensam Domina; nos sub mensa castellis. *Sicut oculi ancille in manibus Dominae suæ;* ita familia hæc famelica de te præstolatur alimoniam vitæ. Guarricus Abb. l. 4. in Ass. Virg.

B. Veronica de Binasco V. videt animas Purgatorii ab angelo educi in Assumpt. B. Virg. nive candidiores, coronatas viridi fronde, & ante thronum Dei statui: animæ verò coronas ante sedem Dei ponunt; quas Deus vultu placidissimò benedicens Beatissimæ Mariæ offerebat. Bollandus 13. Jan.

Aurora.

B. Virgo vocatur Aurora ab *auro* puritatis, charitatis, sapientiæ. Vel quasi *aurea hora*: quia adduxit ætatem auream. Vel ab *auro* Spiritus

C 2

Spiritus

Spiritus S. quâ afflata est, nosque refrigeramur. Aut ab *aure*, per quam Christus Virgini illapsus est, & in ejus utero conceptus. Vel quasi *avium horam*: quia earum aperuit ora; sicut apparente Virgine aves cœli, & astra matutina, simul laudârunt, & jubilârunt ex Job. 38. Richardus à S. Laur. l. 7. de Deipara.

Aurora mater roris, præsertim veris tempore. *Korate cœli &c.* Pf. 109. *Ex utero ante Luciferum genui te.* Legunt aliqui ex Hebræo sic: de Matrice Auroræ tibi Ros Nativitatis tuæ. Albertus M. aurora quasi aura rorans. Idem l. 7. de laud. Deip. c. 7. Aves cœli sunt Angeli, qui concorditer laudant eam: unde & potest dicere cum Filio; *cum me laudent simul astra matutina, & jubilarent omnes filii Dei.* Job. 38.

Dicitur quasi *aurora confurgens*; quasi de cadente materia surgens. Alii enim cadunt nascendo, quia omnes nascimur *filii i. e.* Ephes. 2. Sed ipsa confurrexit; quia munda ab originali. Idem ibidem.

Illud manè genuit nobis diem, id est, Christum, qui est dies æternus. Idem ibidem l. 7. c. 9.

Sicut aurora terminum noctis, & diei principium, adesse testatur; sic & virgo noctem expulit sempiternam. Petrus Dam. serm. de Ass. V.

Felix aurora! felicitis diei extitisti nuntia. Talis dies talem auroram diei decuit. S. Bernardus in deprecatur. ad gloriosam Virg.

Cum Patres historiam Jacobi cum Angelo luctantis. Gen. 23. 24. in varios sensus allegoricos iniecerant; ille omnium videtur opportunissimus, quem Cantorum verbis, *quæ est ista?* &c. affixit Cardinalis Hailgrinus apud P. Martinum del Rio. Verba ejus: hæc est Aurora, de qua angelus ad Jacob in Genesi: *dimitte me; jam enim ascendit aurora.* Siquidem per Jacob luctantem cum Angelo Sancti designantur; qui luctantes cum Domino, precibus, & lacrymis, extorquere à Domino Incarnationem Filii sui nitebantur. Sed eorum cœtui respondetur à Domino: *dimitte me; jam enim ascendit Aurora.* Cesset instantia vestri luctaminis: quia jam Lux nascitur, videlicet Virgo; quæ vobis pariet verum solem.

O quàm clarè in Annæ utero emicuit aurora confurgens; quando in ea Mariæ corpusculum per adventum animæ vivificatum extitit; cujus ortum videre Angeli, & homines, tantoperè desiderabant. Angelus B. Brigittæ in f. Angel. c. 1.

Aurea hora fuit, conceptio mea: nam tunc incepit principium salutis omnium; & tenebræ quasi festinant in lucem. B. Virgo Revel. S. Brig. l. 6. c. 35.

Dicitur Pf. 73. illud singulare: *tu fabricatus es auroram &c.* De cœlo, terrâ, & omnibus, quæ in eis sunt, *dixit, & facta sunt.*

Sed de aurora, & sole, id est, Mariâ, & Filio ejus, dicitur, quod *fabricatus* est eos. Ubi notatur labor, & studium. *Ab æterno ordinata sum &c.* Adjuvit eam manè diluculo. Pf. 45. S. Bernardus f. 4. sup. Salve Reg. Aurora semper noctem sequitur; nox præcedit auroram. Quid autem est nox frigida, & obscura? nisi originale peccatum, frigidum concupiscentiâ, obscurum ignorantia. Tu ergo processisti ut aurora lucida & rubicunda: quia super originali peccato in utero matris nata es lucida cognitione veritatis, & rubicunda amore virtutis.

B.

Maria benedicta, ejus benedictio.

Ecce odor filii mei, sicut odor agri. &c. Gen. 27. Maria est ager iste benedictionis. S. Bonaventura Spec. B. V. c. 12.

Benedices coronam nam &c. Pf. 64. Tot sunt dies in hoc anno (æternæ vitæ) quot sunt justi in cœlo. Hujus autem anni benedicti corona est benedicta Virgo Maria. Idem ibidem.

Benedicta tu in mulieribus. Luc. 1. 28. Tria fuerunt in Maria, propter quæ specialiter benedicta. *Primum est humilitas*; quæ se vacuum ostendit, & idem impleri meruit. Unde dictum est ei: *Ave gratiâ plena.* *Secundum est solitudo*, quâ frequentias hominum fugit; propter quod Dominum comitem habere meruit. Unde dictum est: *Dominus tecum.* Ex. 3. 1. legitur, quod Moyses solus erat, quando Dominus apparuit ei. Et Agar Gen. 16. 7. Et Elias 3. Reg. 19. 5. *Tertium est Virginitas*, cujus amore hominum maledicta contempsit. Et ideo dicitur *benedicta.* Hugo Card. hic.

Quidquid maledictionis infusum est per Evam, totum abstulit benedictio Maria. S. Bonavent. Spec. B. V. c. 3.

Beneficia hominibus ab ea præstita.

§. I.

Figure Symbola.

Sicut per Arcam olim quatuor beneficia antiqui Patres susceperunt; sic quatuor alia nos per hanc mysticam arcam Virginis. *Primo* in periculis auxilium. Nam, cum eleveretur arca, dicebat Moyses Num. 10. *Surge Domine, & dissipentur inimici tui, & fugiant &c.* *Secundo* in dubiis consilium. 1. Reg. 14. cum Saul vellet consulere Deum, dixit: *applica mihi arcam.* *Tertio* in adversis solatium. 3. Reg. 2. Salomon dixit Abiathar Sacerdoti: *equidem vir mortis es. sed hodie te non interficiam: quia portasti arcam Domini.* *Quarto* benedictionem. 2. Reg. 6. ad introitum Arcæ fœderis Domini in domum Obededon Deus ei benedixit.

Ascendentem

Ascendentem Dominum prævidens Habacuc, juxta S. Gregorii lectionem, ait: *Altitudo manus suas levavit; elevatus est sol: & Luna stetit in ordine suo.* Nam ad divini solis elevationem, Lunæ splendens auxiliium experti sunt omnes mortales. Theodoretus: quoniam ejus ordo est, nisi illustrare terras. Bæza tom. 1. l. 5. c. 7. §. 9.

Sol. Lem *Oriens universum illustrat.* Mariæ præsentia totus illustratur orbis; adeo ut & ipsa jam cœlestis patria clarius rutiler, Virgineæ lampadis irradiata fulgore. S. Bernardus f. 1. de Ass. Picinelli.

§. II.

Beneficia illius in genere.

Sileat misericordiam tuam Virgo beata, si quis est, qui invocatum te in necessitatibus suis meminit desuisse. Per te enim cœlum repletum, Infernus evacuatus est, instaurata ruina cœlestis Jerusalem. S. Bernardus S. 4. in Ass. B. V.

Nemo donum ullum consecutus, nisi per te, Dilecta Deo. S. Germanus Archi. Ep. Constant.

Publica bonorum omnium Procuratrix. Idem.

Inventa Virgine Mariâ invenitur omne bonum. Idiota Contempl. de B. V. Prologus.

§. III.

Beneficia spiritualia.

Procepi mulieri, ut pascat te. 3. Reg. 17. Multum honoris confert viro suo uxor circa ministerium sollicita: contingit enim interdum domum patrisfamilias accedere peregrinos improvisè; quibus commodè ministrare non posset, nisi uxore mediante. Quædam enim tantum habent in promptu, quod volunt; ut statim omnia videantur præparasse. Paterfamilias Deus, volens providere peregrinis, id est, hominibus; qui nimio labore lassati querebant refectorem; voluit Beatissimam Virgineam Sponsam suam esse; cujus sollicitudine Ecclesia filiis venientibus ad convivium divinum abundanter provideretur. de Rampellogis fig. Bibi.

Non timebit domus sua à frigidibus &c. Prov. 31. Mariâ multiplici virtute, quasi multiplici veste, adornat servos suos. Neque enim patitur cultores suos sine vestibus esse, & frigidis injuriis laborare: ipsa quippe est *mulier illa fortis*, de qua Salomon: *non timebit &c.* Dei amore flagrans, frigora non timebat, timebat suis. Rich. à S. Laur. l. 2. p. 1.

Cibavit illum &c. Eccli. 15. Pascit Mariâ suos convivas verbis suis positus in Evangelio, quæ verba Dei sunt: quia *non in solo pane vivit homo &c.* Matth. 4. Propter hoc de ea dicitur: *cibavit illum*, id est, amorem suum, Mariâ *pane vitæ, & intellectu*; id est, doctrinâ verbi Dei: quæ quia dat intellectum credentibus. Et hoc in præsentibus. Et in futuro pane Angelorum, id est, fruitione. Idem l. 12. *Quodcumque dixerit vobis, facite* Joan. 2. 5. Beatissima Virgo brevissimè, & dulcissimè, omnia prædicabilia uno verbo prædicavit;

quando dixit in nuptiis: *quodcumque &c.* Docuit spem: nam, licet à Filio audiret verba, quæ videbantur repulsa notare; speravit tamen contra spem. Docuit amorem in Deum; dum procuravit; ut ejus gloria miraculis confirmaretur. Docuit modestiam; dum non gloriatur se Matrem: non enim ait, quodcumque dixerit filius meus. Docuit reverentiam in Deum: non ait, quodcumque dixerit Jesus. Nunquam lego eam hoc sanctissimum nomen pronuntiasse; ob illius magnam reverentiam. Albertus M. super Missus.

Nisi tu iter aperires, nemo spiritualis evaderet, nemo in Spiritu Deum adoraret. Tunc enim spiritualis factus est homo, cum tu Deipara S. Spiritus habitaculum effecta es. S. Germanus.

Invenerunt puerum cum Maria matre eius, Matth. 2. 11. Nunquam invenitur Christus, nisi etiam Mariâ, nisi cum Mariâ, nisi per Mariam. Nam cum Mariâ Christus inventus est à Magis; inventus in stabulo, cum Mariâ fuit in pabulo: nam stabat juxta crucem Mater piissima, suo modò cum Filio crucifixa, & summo dolore transfixa. Cum Mariâ etiam nunc invenitur in cœlo. Frustrâ igitur querit, qui cum Mariâ invenire non querit. S. Bonaventura f. 26. in Epiph.

In te primi Parentis substitit lapsus, ultra pergendi facultate sublata. Nam in baptismum per Filium tuum instituto, malum est omne submersum. Te proinde honoramus, veluti causam obtentæ puritatis. S. Sabbas. Ex. Men. S. Jan. ode 9. de S. Syncretica.

Juvenis ex toto luxuria deditus; expugnatò multarum matrum familias pudore, immodicò cujusdam mulieris amore flagrabat. Quæ cum nec prece, nec pretiò, nec vi, nec dolo, potiri liceret; conciliatum magicis cantionibus demonem rogat; ut se voti compotem faciat; ad omnia paratum se ostendens. Diaboli ergo jussu à Christo deficit: super hæc jurat, conceptis ab illo verbis; & chirographò se obstringit. Cæterum, ut potius est, quod cupierat; fuit, ut fit, fastidium cepit; & cœlesti luce obortâ, magnitudinem sceleris sui seriâ æstimatione perpendit. Occurrit animo Virgo Lauretana. Protinus, Deo auctore, Lauretam petit, spe plenus Sacerdotem confulit; spem salutis illi ostendit; si precibus, juniis, voluntariâque corporis vexatione, Deum placare instat. Cum ille, nihil omnino penarum recusaret, promissit Sacerdos, si imperata fecisset, se tantum piaculum Deo propitio utique, expiaturum. Monet, ut per triduum inediâ, ciliciò, flagris, corpus afflicteret, B. Virginis opem implorans. Triduo exactò, monente Sacerdote, Sacellum ingreditur, lacrymans B. Virgineam precatur; ut receptò nefario chirographò, salutis suæ consultum velit. Dumque vericulos illos ex animo iterat: *Monstra te esse Matrem &c.* subito chirographum in manus suas delapsum conspicit. Læcus grates agit, ad Sacerdotem currit, scriptum acceptum ostendit horridis diris, & exerationibus, refertum. Itâ devotum illud in-

feris caput Deiparæ benignitate asseritur in libertatem filiorum Dei. Domus Nazareth; seu Natalis B. V. Turrell. l. 1. Laur. histor.

6. 1.

Fuit in Canariis, seu Fortunatis, Infulis mulier Virgini devota: quæ à malo damone in fraudem inducta, unam aliquam à se admittam noxam sacrilegò silentiò in Confessione reticebat: usque dum quâdam die vidit Beatissimam Matrem vultu madente, & tristi, magnam continuò lacrymarum vim ex oculis profundentem. Eò spectaculò mirè affecta, moestæque Virginis dolorem dolens, uberius hujus fletus causam exquirat. Cui Virgo: cur non integrè conscientiæ tuæ labes, & vulnera, patefacis? teque ipsa potius, animamque tuam, miseris perditum? Hisce verbis ad verum de peccatis suis femina commota dolorem, accuratè omnia Sacerdoti aperuit. Nierembergius de am. erga B. V. c. 14. Ex Sodale Parthen. l. 2. c. 3.

§. IV.

Beneficia corporalia.

S. Fulbertus Ep. Carnot. cum mirè B. Virgini devotus existeret, ac igne sacro correpta esset ejus lingua; nocte quâdam apparuit ei Matrôna nobilis; à qua monebatur, ut os aperiret: quod cum fecisset, mox ex facris suis uberibus lac expressit in os ejus: quò ita refrigerata est lingua, ut ardorem omnem extinxerit, & eum perfectè sanitati restituerit. Ne autem illusio, aut phantasma, esse putaretur; in Fulberti gena remanserunt gutta aliquot; quas ipse diligenter sudariò exceptas collegit; hodieque in thesauro Ecclesiæ Carnotensis summa cum veneratione servantur. Ita habent annales Ecclesiæ Carnotensis; & Baronius tom. 12. A. C. 1028.

Clericus quidam morbo languebat ad extrema deductus, B. Virgini quotidiana per singulas horas laudum vota persolvebat. Cumque velut egressurus in ejus pectore spiritus anxie palpitaret; ecce B. Virgo visibiliter adstitit & sacri uberis papillâ lac exprimens, ejus labiis instillavit. Et ille protinus convaluit; & mox Clericalibus ornamentis indutus Ecclesiam adiit; mirum videntibus spectaculum. S. Petrus Dam. l. 6. ep. 29.

C.

Castitas Maria.

Descendet sicut pluvia in vellus. Pl. 71. 6. Quid est vellus, nisi lana à carne sublata? O quale vellus, illud virgineum pectus, longè remotum, valdè alienum, à desideris carnalibus, & sordidis corporum passionibus. O quale vellus Virgineæ mentis, mundi cogitatus. O quale vellus, Virginei pectoris casti affectus! O quale vellus, virtutum omnium ornatus. Quis non gaudeat, se velliri posse de virtutum vellere B. Virginis Mariæ! O quantus! ô qualis! & quàm gloriosus, ornatus Ecclesiæ Catholice! Et hæc de vellere Virginis Mariæ. Rich. à S. Vict. annotat. in pl. 71.

Virgo ipsa est, & Virginum amans; pura est, & purorum amans. Quapropter, si & corporis, & animi, castitatem colamus, ipsius gratiam adipiscemur: siquidem lutum omne fugit, ac cœnosa affectiones averfatur. S. Joan. Damasc. or. 2. de dormit. B. V.

Non tamen, ut Abraham Saram, præmonuit Joseph Mariam; ut diceret, se ipsius esse sororem; veritus, propter ejus pulchritudinem, mortem; si se fateretur uxorem; quæ specie suâ Saram, & Rebeccam, superavit. Sciebat enim, quòd melius, quàm Sara, custodiebatur ab Angelo. Et talem gratiam Deus in Virgine Matre posuit; ut nec propter excedentem ejus pulchritudinem potuisset ab aliquo ob immundiciam concupisci. Sim. Casl. l. 2. de gestis Dom. c. 22.

Salutavit Elisabeth cognatam suam; non quia cognata: non enim curæ Virgini erat, familiarem se præstare cognatis; quæ jam cognita, & cognata, cœlestibus spiritibus facta erat, & totius Deitatis hospitium. Idem ibidem c. 12.

Conspectus Virginis omnem flammam libidinis in aliis extinguebat. S. Bonaventura s. 14. in Nat. Dom.

Quasi cedrus exaltata sum in Lybano; & quasi myrrha electa dedi suavitatem odoris. Eccl. 24. Similiter Beatissima Virgo peculiari Dei prærogativâ, infranctos hominum appetitus suâ suavissima pulchritudine extinguebat. Diez Conc. 1. in fest. B. V. ad Nives.

Charitas Mariæ erga homines.

Oculi tui columbarum. Cant. 4. 1. Tuximè, ô Mater misericordiæ, sinè felle es: nihil enim unquam habuisti invidiæ, nihil odii; quòd familiare est rapacibus corvis. Rupertus l. 3. in Cant.

Quasi palma exaltata sum in Cades. Eccl. 24. 18. Palma in sublime affurgit; sed dactylos in humum inclinat. Sic B. Virgo in cœlo meritorum verticem ad solium Deitatis erexit, ait S. Gregorius: Eadem tamen fructus suæ clementiæ in terram inclinat; dum veluti Mater opitulantis se inclinat. Cornelius hic.

Abiit in montana cum festinatione. Luc. 1. 39. Decet festinatum iter in montes; ardua adiri oportet serventiùs: nec retardandum cursum, cum ad aliena commoda pergimus. Virgò enim cum festinatione domum Elisabeth subiit; sed in domum suam non legitur reversa cum festinatione. Oliva l. 13. Strom. hic.

Vinum non habent. Joan. 2. Omnium hominum advocatam se sciens, quæ pro omnibus Creatoris facta fuerat Mater, officium advocacy, & piæ auxiliatrici, assumpsit; eum videret inopiam. Quæ nec rogata, prævenit; ac si opus non sit, ipsam precibus excitare; quæ omnem oculum suæ pietatis direxit in nos; præsciens indigentiam nostram, & se cunctorum Matrem pietatis, agnosens; sollicita pro filiis, irrequisita etiam ad divinum Filium accessit. Sim. Casl. l. 2. de gest. Dom. c. 25.

A ne-

A nemine rogata, pro aliorum necessitati- bus se ingerit; & ad Filium pro auxilio recur- rit: nulla enim major charitas, quam qua subvenit non invocata. Euthymius. Non exspectat sedula mater; & propensa in filios, quod clamoribus excitetur. Cum eos cogno- verit subjacere defectui, ab amore inhaerente fortius urgetur, in omnem revelationem inten- dere. Sim. Cas. l. 2. de gest. D. c. 25. Virgo Mater internè commota prorumpit in verbum; ut praeferretur jucunditas hominibus, quos ama- bat; quos indigere cognoverat. Si hoc non rogata perficit; quid rogata non perficiet? Si hoc viatrix exilens; quid, cum regnat in pa- tria? si hoc apud Filium mortis temporali sub- jectum; quid, cum mortem superavit? Præro- gat in terris, quid sit pro nobis in cælo factura. Sim. Cas. ibidem.

Mariae charitas perseverans est, quæ nun- quam excidit. Unde & dicit filiis: *incharita- te perpetua dilexi te.* Jerem. 31. Similaba- tur enim charitas ejus charitati Filii; de qua Joan. 13. *cum dilexisset suos, in finem dilexit eos.* Rich. à S. Laur. l. 4.

Maria proficientibus; & perfectis, profunde- que peccantibus, sol est. Propter hanc com- munitatem dicitur de Patre æterno, & de Matre Maria, Matth. 5. *qui solem suum facit oriri super bonos, & malos.* Ideo etiam dicitur de ipsa Sap. 6. 8. *equaliter* (id est, communicati- ve) *est ei cura de omnibus.* Sicut enim non est personarum acceptio apud Deum; sic nec apud Mariam. Idem l. 7. de laud Mariae.

Nonne plus, sine comparatione, nos diligis, ac bona nostra procuras; quam Mater carnalis? S. Bonaventura ltm. am. c. 4.

Domina nostra omnem diligit, omnibus sue- currit, pro omnibus intercedit, pro omnibus Advocatam se fecit; nec ullum à charitate sua secludit. Propter hoc est Lunæ assimilata Cant. 6. 9. Quia, sicut luna, quæ inter corpora cæle- stia & terrena, est media; & quod ab illis ac- cipit, ad inferiora refundit: Sic Virgo Regina in- ter nos, & Deum nostrum, est media; & gra- tiam ipsa nobis refundit. Idem l. 14. in Nat. Dom.

Charitatem, quæ humanum genus incessan- ter protegit, & fovet; mentis intelligentia non comprehendit. S. Amedeus hom. 3.

Quis unquam ab ea æger, vel tristis, aut ig- narus cælestium mysteriorum, abiit? quis non lætus, & gaudens, rediit ad propria, impetra- to à Matre Domini quod voluit? Idem hom. 7.

Tota mitis est, tota serena, tota suavis, tota benigna; non solum justis, & perfectis; verum etiam peccatoribus, ac desperatis. Lud. Blofius Parad. an. c. 18.

Theologorum sententia est, Beatos in cælo nos magis diligere, quam dum in terra essent: quia major amor Dei ex visione, quam ex fide; & quo major amor Dei, major etiam amor proximi: Hinc Seraphini nos plus diligunt, quam Cherubini; & sic deinceps. Quia ergo sanctissima Virgo Maria super omnes cælestes choros ita exaltata est; ut ipsa per se novam, & singularem, hierarchiam constituat: sic amor, quod nos cuncti Seraphini, & perfectio-

res Sancti diligunt; si cum amore sanctissimæ nostræ Imperatricis conferatur; est velut cen- trum terræ cum circumferentia ipsius, & om- nium colorum, comparatum. Diez tom. 3. Dom. 20. Pent.

Viri nonnulli eruditi, & pii, sic orant: Do- mine, da mihi hoc, quod pro me optat, postu- latque à te sanctissima Virgo Maria! ipsa enim majora optat, quam nos optare possimus. Cor- nelius in Eccl. 6. 37.

Charitatis actus Mariae.

Exurgens Maria &c. Luc. 1. Habent Sancti hoc proprium omnes, qui in veritate sanctum habent charitatis spiritum; ut ita gra- tulentur de beneficiis, quæ aliis impensa per- ceperunt; quemadmodum quæ à Deo sibi met collata sunt. Rupertus l. 1. in Cant.

Christus Dominus Mariae similis.

Christus totus fuit Matrī simillimus. Hoc enim, qui viderant utriusque imagines ad vi- vum, asserunt; nunquam fuisse sic filium Mat- tris simillimum, vultu, & moribus, verbis, & habitu. Denique in omnibus Mater nihil fuit, nisi Filii adumbrata imago, & Filii Matris ex- pressa figura. S. Thom. Vill. conc. 1. de Nat. V.

Cogitationes Mariae.

Nihil, nisi Deum cogitabam; nihil vole- bam, nisi ipsum. Nulla mihi, nisi Deus, pla- cuerunt. Ego semper optavi in corde, ut vi- verem ad tempus Nativitatis ejus: si forte fieri mererer ancilla indigna Matris Dei. Revel. S. Brig. l. 1. c. 10. Verba Virg.

Stellis quoque cogitationes tui cordis in hoc similes apparebant: quod à tempore illo, quò primam Dei cognitionem habuisti, ita servens in divina charitate usque ad mortem perman- sisti: quod Dei, atque Angelorum, aspectui om- nes cogitationes tuæ, nitidiores, quam stellæ humano visui. Serm. Angel. ad Brigittam ser. 2. lect. 2. c. 5.

Compassio Mariae erga nos.

Remansit puer Deus. Luc. 2. 43. Cur subtrahendo se Matrem dolore afficit? Quia eam voluit efficere, & dare nobis in Matrem misericordiam: ut experimentaliter disceret no- bis compati. Secundò ut sit nobis socius dolo- rum; quod est magno solatio. Olorius Dom. infra oct. Epiph.

Conceptio immaculata Mariae.

§. I.

Figure.

Ex Veteri.

Requievit arca super montes Armenia Gen. 9. 4. Constat, Mariam ab ipso pecca- to Originali fuisse immunem. Quod quidem prætendebat arca illa jussu Domini à Noe fabri- cata: quæ aquis diluvii universam terram, &

altissimos montes, supergressis, sola ipsa supernatans ferebatur in sublime. Arca est Virgo Maria; per quam à peccati naufragio totum genus humanum & à damnationis aeternae diluvio, liberatum est. Quamvis igitur Sancti Patriarchae, Prophetae, Apostoli; tanquam montes excelsi virtute, & sanctitate vitae, obruti sunt aquis, & inundatione peccati originalis: ipsa tamen arca nostra universos montes istos supergressa, ferebatur etiam in ipso Conceptionis initio in sublime puritatis; nec est immersa huic virgini sordis originalis. Arcones in II. 4. v. 7. Expof. 1. Disc. 2. S. Ildesonus lib. de Virginit. Mariae.

In Aegypto sola terra Sacerdotalis fuit immunis ab omni tributo. Gen. 47.

Arcam de lignis setim compingita. Ex. 25. 10. De lignis Setim, quae sunt ligna spinae albae imputribilia. Albertus M. ad Cant. Magnif. Historia plantarum l. 4. ex Dioscoride l. 2. c. 13. de spina alba: amuletum ex ipsa appensum, serpentes fugari. Et Plinius l. 24. c. 12. spinae albae semen contra serpentes auxiliatur.

Pracide tibi duas tabulas. Ex. 34. 1. Dixit Deus Moysi, ubi primas tabulas confregit. Poterat Deus fragmenta priorum conjungere perfectissimè; cur novas petiit? Toftatus p. 3. hic. quasi diceret: oportet quod nunc scribam ego alias tabulas; quia tu fregisti primas continentes praecipua decem. Abulens indecens putavit Deus in tabulis, licet summo artificio reparatis, legis praecipua, & verba sua, scribere. Maria tabula est pretiosissima, in qua aeternus Pater aeternum verbum scripsit, cum naturam nostram assumpsit: indecens esset, ut in ea tanta exararetur scriptura, si prius naturam habuisset. Castillo Illat. 220.

In Salomonis templo, cui B. Virgo comparatur, januae palmis, & olivis, ornatae. 3. Reg. 6. 33. Templi aditus significat Conceptionem Virginis. Oliva misericordiam, qua praevenit: palma victoriam. *Diligit Dominus portas Sion super omnia tabernacula Jacob.* Pf. 86. 1. Nierembergii de am. erga B. V. c. 9.

Non ingreditur urbem hanc (Rex Assyriorum) *nec mittet in eam sagittam: protegamque urbem hanc &c.* 4. Reg. 19. Civitas, quae nunquam sub potestate hostis fuit, vocatur Virgo. Idem ibidem.

Erat formosa valde, & incredibili pulchritudine. Esth. 2. 15. Tota pulchra es Virgo gloriosissima: non in parte, sed in toto: & macula peccati, sive mortalis, sive venialis, sive originalis, non est in te; nec unquam fuit, nec erit. Idiota contempl. &c. c. 3.

Benedixisti Domine terram tuam. Pf. 84. 2. Juxta communem Patrum sententiam, primus Adam Christum Dominum praefiguravit; Eva vero B. Virginem. Sicut ergo terra, ex qua productus fuit Adam, nulli unquam maledictioni obnoxia fuerat: ita & B. Virgo, ex qua secundus Adam prodit, nulli origini peccati maledicto subjacuerat. Nieremb. ante citatus.

Fusculus myrrhae dilectus meus mihi. Cant. 1. 13. Praeservat myrrha à corruptione. Idem ibidem.

Hortus conclusus. Cant. 4. 12. *Mons praeparatus.* II. 2. 2. Pro hortus Hebr. Paradisus. Cum totus orbis aquis diluvii obruitur, Paradisus immunis. Abul. q. 15. in Gen. 7. inquit: an aquis omnis terra demersa? Et respondet: de solo monte Paradisi terrestris est ratio dubitandi: tum quia ibi jam erat Enoch, nè extingueretur. Et statim: locus Paradisi non debuit laedi, quia esset habitatio Sanctorum. Ideo non debuit illuc intrare diluvium; licet ascenderit ad majorem altitudinem; maneret tamen aqua circumfusa in modum muri. S. Damascenus or. 2. de B. V. dormit: ad hunc Paradisum serpens aditum non habuit. Hilgrin. Card. in Cant. hunc hortum ita clausit Deus; ut nulli maligno pateat ingressus. Conclufit eum tota Trinitas: Potentia Patris munivit virginem contra diaboli violentiam: Sapientia Filii contra hostis fraudulentiam: Bonitas Spiritus S. contra ejusdem malitiam. Arcones in II. 2. v. 2.

Fons signatus. Cant. 4. 12. Rupertus l. 7. haec intelligit de B. Virgine. Gregor. Nyls. fons signatus perinde est, ac si dicas, custoditus. Sigillatus fuit hic fons Dei sigillo, id est, Dei imagine; gratia scilicet, quae Divinitatis est imago. Quando autem fuit fons? quando concepta: quia fons dicitur in prima sua origine. Castillo Illat. 217.

Veni de Libano &c. Cant. 4. 8. Ter vocatur Maria à caelesti sponso; & trinam coronam ei promittit. In quibus triplex victoria declaratur contra peccatum originale, mortale, & veniale; à quibus omnibus libera fuit. Idem Illat. 227.

Quasi cedrus exaltata sum in Libano. Eccl. 24. id est Ecclesia. Est autem cedrus arbor imputribilis, virorem suum semper retinens, & valde alta: ita ut Rabanus super Psalm. vocet eam dominam, & reginam, arborum. Guilielmus Pipinus Ord. Praed. l. 1. de intemera Concept. V. Mariae.

Quasi plantatio rose in Jericho. Eccl. 24. 18. Rosa, etsi cum vepribus, & sentibus, nascatur spinosis; nullum tamen ab eis trahit aculeum. V. Maria rosa, quae de parentibus originali peccato infectis, tanquam rosa de vepribus, & sentibus, nata; nullum ex parentibus contraxit originalis culpae aculeum. Arcones in II. 4. v. 5.

Ego quasi vitis fructificavi suavitatem odoris. Ibidem v. 2. Vitis, dum floret, hanc virtutem habet; quod solo odore suo, aut expellit, aut extinguit bufones, & serpentes. Ita & haec V. sanctissima. Idem ibidem.

Accessit ad Prophetissam, & concepit. II. 8. 3. S. Hieron. Cyrillus, Basilus, Rupertus; Augustinus, hunc locum explicant de Conceptione Virginis, & partu Emmanuelis. Propheta fuit, dum dixit: *beatam me dicent omnes generationes.* Cornelius hic.

Quae est illa porta Sanctorum, exterior ad orientem, quae manet clausa Ezech. 44. 2. *Nemo, inquit, pertransibit per eam,* nisi solus Deus Israel? Nonne est haec porta Maria per quam in hunc Mundum Redemptor intravit? S. Ambros. ep. 81.

Sol, & luna steterunt in habitaculo suo. Habac. 3. 11. Omnes homines, quotquot fuerunt, & erunt; in primo suo habitaculo, quod est maternus uterus, non steterunt, sed ceciderunt. At Christus, & Maria solum in hoc primo habitaculo non ceciderunt. de Pontel. 1. in Cant. Exh. 11. §. 4.

Inter natos mulierum non surrexit &c. Matth. 18. 11. Ille surrexit, quia prius in peccatum cecidit: Maria non surrexit; quia nunquam cecidit. Idem ibidem §. 5.

Ex aliis.

Cœlum umbrâ carens. Lem: *Citra umbram.* Picinelli.

Maria liber Dei Spiritu Dei vivi conscriptus. Quid mirum? si erratis careat. Deus est totus oculus, teste Plinio l. 2. c. 7. Ex. 32. 31. *Aut si non facis, dele me de libro tuo.* Quæ, ut notat August. l. qq. q. 47. in Ex. non diceret; nisi ex fiducia, quâ sibi persuadebat, è Dei libro se minimè fore delendum. Nimirum non cadit in librum Dei litura. Nierembergii de am. erga B. V. c. 9.

§. II.

Conceptionis immaculatæ argumenta, & congruentia.

Ex Veteri.

Nimicitias ponam &c. Gen. 3. 15. Filius Dei ad hoc decrevit ex muliere nasci; ut destrueret opera diaboli; & maximè peccatum Mundi, quod ejus malitiâ, dum Eyam deceptit, introductum est; juxta illud: *inimicitias &c.* Si ergo Christus semen mulieris, per mulierem matrem suam constitutus erat caput serpentis, quod est peccatum originale, reliquorum peccatorum caput æquum erat, ut mulier ista benedicta illâ maculâ non contaminaretur. de Ponte l. 1. in Cant. Exh. 11. §. 3.

Edes Rahab Deus in Jericho ab incendio defendit. Jos. 6. 25. quomodo sanctissimam matrem ab originali peccato non præservasset? si stebant aquæ Jordanis, impetum continentem, cum transiret arca Domini. Jos. 3. 16. Quasi venerando, nè fluxu contingerent. Et non cessisset culpæ originalis inundatio reverentialiter parcendo Virgini Matri; quæ vera Dei arca est; nè in Conceptionis transitu pateretur naufragium. Fuerunt Jonas, & Daniel, a morte illasi, præter ordinem naturæ; unus in ventre ceti, alter in lacu leonum. An non servârit Deus Matrem illasam in utero Annæ à morte spirituali, & à monstro terribili originalis peccati? Paoletti in festo Im. Conc.

Benedixisti Domine terram tuam, avertisti captivitatem Jacob. Pf. 84. Non dixit abstulisti. Loquens in eodem psalmo de sanctificatione aliorum, non dixit, avertisti captivitatem, sed remissisti iniquitatem plebis tue. Nierembergii de am. erga B. V. c. 9.

Polyant. Sacr. Tom. II.

Dominus custodiat introitum tuum, & exitum tuum. Pf. 120. B. V. obtinuit hanc benedictionem Davidis. Idem ibidem.

Dominus possedit me in initio viarum suarum. Prov. 8. Dicitur hic Dominus, & non Deus: quia in Conceptione B. Virginis Creator generis humani tanquam absolutus Dominus se gessit in universali lege de contrahendo peccato originali cum B. Virgine dispensans. Observat S. Augustinus, quod Moyses, quamdium locutus de creatione Mundi, Deum non vocârit Dominum; sed primò, quando primum hominem in paradiso collocavit. Gen. 2. Rationem putat Carthagensis; quod supremum ipsius dominium non præcisè in eo consistat; ut, instar terreltrium dominorum, de quibus dicitur Luc. 11. *Reges gentium dominantur eorum*, ingenti famulorum copiâ suo imperio subiciat; sed quod ipse dominos constituat, & regna largiatur. Prov. 8. *Per me reges regnant; omnia subjecisti sub pedibus ejus.* de Pontel. 1. in Cant. Exh. 11. §. 5.

Tota pulchra es. Cant. 4. Pulchrum appellatur ex eo, quod omni ex parte pulchrum sit; & plus quàm pulchrum: sitque pulchrum, quod eodem modò semper se habet; ita ut nec oriatur, nec intereat, neque augeatur, neque minuat; neque partim pulchrum, partim turpe, sit; neque hoc tempore pulchrum sit, illò non item. Dionys. l. de div. nom. c. 4. O pulcherrima pulchritudo omnium pulchritudinû. O Dei genitrix, pulchrorum omnium summum ornamentum. Gregor. Nicomed. orat. de oblat. Deiparæ. Divinum illud elogium, suggestum ab æterno verbo Salomoni, non convenit Mariæ; si illa in Conceptione immaculata non fuit: *tota pulchra es.* Si Matri Dei id non convenit, ob contagium originalis culpæ; nè inane, & fabulosum, sit; debet Mundus expectare à cœlo mulierem Mariâ majorem, quæ exluto Evæ compacta non sit; cui dici jure possit: *tota pulchra es &c.* Oliva tom. 2. conc. 2. in festo Imm. Conc.

Victoriâ partâ contra Lissiam, Judas Machabæus 1. Machab. 4. 44. *Cogitavit de altari holocaustorum, quod profanatum erat, quid de eo faceret &c.* Indecens judicavit, ut altare illud Deo deserviret, quod falsis diis consecratum erat. Andr. Cret. or. 2. de Nat. Maria est altare, in quo agnus Christus vivum sacrificium spiritualiter offertur. de Castillo Illat. 220. Agnum jugulare non sunt ausi Machabæi in ara, quam gentium hostiæ præfanârunt. Et Dei agnus concipi potuit, ubi Leviathan lusit, & scelus illudit? Oliva l. 11. Strom. §. Dominus possedit me.

Ex Novo.

De qua natus est Jesus. Matth. 1. Dum Matrem Dei dixit, plus quàm mille rationes pro ejus puritate attulit. Celada in Esth. §. 348.

Non surrexit major. Matth. 11. 11. In quo Matrem suam exceptit, quæ nunquam surrexit: quia in nullam culpam, seu originalem, seu actualem, incidit. Reliqui omnes surrexerunt, quia

quia ceciderunt. In Scriptura peccatum casus vocatur II. 64. *Cecidimus quasi folium universi.* Diez conc. 4. de S. Joan. Bapt.

Involvit illud in sindone munda. Matth. 27. 59. Non fortuito scriptum est, quoniam involvit corpus in sindone munda, & posuit in monumento novo: quoniam omnia, quae sunt circa corpus Jesu, munda sunt, & nova; & omnia magna valde. Origenes in Catena S. Thron. Si Deus providentiâ suâ tantam munditiem acquisivit in sindone, in qua per 36. horas involvendum erat corpus Christi: qualem providentiam habuerit, ut Marianus uterus esset expers ab omni macula. Sylveira in Marc. 15. cap. 1. Sepultura.

An putas cadaver Christi Domini reponi nequivisse in Sepulchro, in quo alius quiesceret homo: & ibi formari potuisse ejus corpus; ubi non jacuisset homo, sed Sathan exultasset? Olivia l. 11. Strom. §. Dominus possedit me.

Ex Patribus, & aliis.

S. Ambrosius l. 1. hexam. c. 8. Negat in lumine vitæ tenebras mortis debere inquiri: cum nequeat quidquam reperiri splendidius eâ, quam splendor elegit.

Sicut in cælo, qualis Pater, talis & Filius; sic & in terra, secundum carnem, qualis est Mater, talis & Filius. S. August. l. 20. ad FF. in eremo; sive 10. de Nat. Chr.

Non tantum dolet anima, cum à corpore avellitur; quantus dolor est, te immaculatâ privari. S. Germanus ArchiEp. Const. f. de dormit. Virg.

Stetit quidem draco ante mulierem; serpens namque insidiabatur, ne fieret, quod proposuerat Deus. At Deus propositi sui victoriam in potestate habens, mysterio à sæculis absconditò, Immaculatam jam sibi Matrem delegerat. Rupertus l. 2. de vict. verbi Dei c. 16.

Virgo tenebrarum principibus semper fuit terribilis; ut ad eam accedere non præsumpserint. Richardus à S. Victore l. 1. in Cant.

Constat, illam ab omni peccato originali fuisse immunem: per quam non solum maledictio matris Evæ soluta est; verum etiam & benedictio omnibus condonatur. S. Ildephonsus l. de parturit. Virg.

Caro Virginis, ex Adam sumpta, maculas Adæ non admisit; sed in candorem lucis aeternæ conversâ est. Petrus Dam. f. de Assumpt.

Tu, ô Virgo Deipara, per progeniem tuam, totius Universi fines illustras. De te enim solâ publicè constat, quod ab aeterno mundata extiteris; ut quæ possidebas justitiæ solem. S. Sabbas Ex Men. 13. Jan. Ode 6. de S. Cyrillo.

Horrescit animus fateri Matrem Domini, quæ caput serpentis erat contritura, quandoque ab eo contritam fuisse. Carthusianus in 3. distinct. 3. q. 1.

Hæc ipsò, quod festum Conceptionis Deiparæ Virginis celebrandum assumpsit, satis astringit, eandem Conceptionem fuisse omnis contagionis expertem ac sanctam. Profana

siquidem festa non novit Ecclesia. Blohus c. 5. de dictis Patrum.

Statuta Universalis Ecclesiæ de Sanctorum celebritatibus omnia fundata sunt supra sanctitatem: ut nullò die pro aliquo Sanctorum solennizet, in quo Persona sancta non fuerit; cui honor ille defertur. S. Bonaventura in 3. distinct. 1. q. 1. a. 1.

§. III.

Conceptionem immaculatam defendentes.

Anno 1496. Scotus, in disceptatione, quam habuit cum Discipulis Alberti; cognomen *subtilis* accepisse memoratur. Cum idem Doctor ad defendendam ejus Immaculatam Conceptionem, contra illius adversarios in arenam descenderet; brevemque illam precationem ante lapideum ejus simulachrum præmisisset: *dignare me, laudare te &c.* Ipsa Mater benignissimè sese inclinare illi non est dedignata. Et in hodiernum diem inclinatò capite perseverat. Laur. Chryfog. S. J. Mundi Mariani part. 2. disc. 5.

Consilium Mariæ.

Fili, acquiesce consiliis meis. Gen. Ipsa est Rebecca, quæ dixit filio suo Jacob: *fili &c.* Consilia autem Mariæ sunt, ut faciamus penitentiam, quæ notatur in preparatione hædorum; quos sibi jussit Rebecca afferri à filio suo: qui sic acquisivit benedictionem Patris sui; obediendo scilicet consilio matris suæ. Richardus à S. Laurent. l. 10. de laudib. Virg.

Responsò accepto. Matth. 2. 12. Responsum propriè datur interroganti. Et sic Magi forsan interrogarunt à Mariâ, an ad Herodem redire deberent? Dion. Carthus. hic.

Constantia Mariæ.

Excidit columnas septem. Prov. 9. 1. Septem columnæ, quibus firma semper stetit, sunt septem dona Spiritûs S. quæ requieverunt in te, & nunquam te deseruerunt: per quæ stetit firmiter, & perseveranter in omni gratia, & virtute. Idiota de B. V. c. 4.

Luna sub pedibus ejus. Apoc. 12. 1. Luna mutabilis sub pedibus ejus; quæ nunquam mutata est à primo instanti Conceptionis, usque ad ultimum vitæ spiritum. Nierembergus de adorat. l. 2. c. 13.

Cor.

O raptrix cordium! quando mihi restitues cor meum? S. Bernardus Medit. sup. Salvæ Regina. Considera, filia, Passionem Filii mei. Cujus membra mihi fuerunt quasi membra mea, & quasi cor meum. Ipse erat mihi quasi cor meum: propterea, cum nasceretur ex me, sensi; quod quasi dimidium cor meum nasceretur, & exiret ex me. Et, cum ipse pateretur, sensi; quod quasi cor meum patiebatur. Propterea audacter dico; quod dolor ejus

erat

erat dolor meus; quia cor ejus erat cor meum. Sicut enim Adam, & Eva, venderunt Mundum pro uno pomo: sic Filius meus, & ego, redemimus Mundum quasi uno corde. Revel. S. Brig. l. 1. c. 35. Verba B. Virg.

Correptio.

Quidquid inter coevas puellas vidit, quod non ad normam virtutis esset, suavi admonitione abstergit: si forte risum leviusculum, oculos liberiores, verba minus ponderata, animum minus patientem, in aliis observasset; amore ingenti corrigere studuit. S. Bonaventura in vita Christi c. 28.

Crucifixus.

Steterunt sol, & luna. Jos. 10. 13. Quare jure potest: cur in diebus Josue luna steterit? quando sole tantum indigebat, & die, ut hostes suos persequeretur; non autem luna, aut stellis. Responderi potest: solem esse astrorum regem; non modò quia luce praeminet, aut eam cum cæteris communicat; sed etiam, quia illa sic ei subserviunt; ut vin & influxus suos, ad ejus usum dirigere videantur; quòd ille mortalibus utilior sit. Decebat ergo, rege stante, ejus item stare famulitium; procedente procedere. Stetit igitur luna, quia sol stetit. Stetit in cruce Jesus clavis confixus; stetit sub Cruce Maria doloris gladiò confosa; & amoris, compassionisque, clavis Filio confixa. Doultreman de am. Dei l. 2. c. 5. Sect. 5.

Stabat, sicut luna perfecta in aeternum, & testis (seu Martyr) in caelo fidelis. Pl. 88. 38. Fidelis: quæ, cæteris fugâ dilapsis, sub Cruce stabat; non eminus spectans, sed proxima; tantum non commoriens. Gregor. Naz. Stabat, & Filii Creatoris sui mortem insuebatur, quam videre sol non sustinuerat: immota, cum terra tremere; infracta animò, cum rupes finderentur. Stabat, non vindictam inclamans, non ignem de caelo advocans cum Elia, ex antiquæ Legis zelo; sed cum Filio pro inimicis deprecans. Stabat, non muliebriter eulans; sed Machabæâ, S. Felicitate, S. Symphorosâ constantior: non septem quidem liberorum, quemadmodum illæ, sed unius duntaxat Filii Mater: ut qui potiori jure, quam Elcana dicere poterat: *nunquid non melior tibi sum, quam decem filii?* 1. Reg. 1. 8. Stabat fortior Melaniâ; de qua ait Hieron. ep. 25. ad Paulam: calente adhuc mariti corpusculò, & nondum humato, duos simul perdidit filios: & tamen ex ejus oculis lacrymæ gutta non fluxit. Doultreman l. 2. de am. Dei, c. 5. sect. 5.

Statura tua assimilata est palma. Cant. 7. Per palmam, quâ manus victoris antiquò ritu ornatur, insigne illud, ac victoriosum, Crucis lignum notatur: cui nimirum Evangelista staturam piæ Matris assimilata insinuans ait: stabat illa juxta Crucem sui Jesu; atque ea ipsa sibi quodammodo Crux erat. Guilielmus Paris. hic.

Polyanth. Sacr. Tom. II.

Stabat juxta Crucem Mater ejus. Joan. 19. Parum dixisti, ô Evangelista: perfectis auribus aliquid majus dicere potuisti. *Stabat*, tu inquis, *juxta Crucem Mater ejus*; cum in ipsâ Cruce penderet. Omnino illa plus ad Crucem appropinquabat, quam quicumque alii: quia non solum juxta Crucem stabat; verum etiam in Cruce pendeat: de se enim in se nihil rem auferat. Tota commigraverat in dilectum; & dum ille corpus, ista spiritum, immolabat. S. Bernardinus t. 1. l. 55.

Ad quid Mater Jesu juxta Crucem ejus? insolitus mulieribus mos, quòd filiorum sequantur corpora damnatorum: quamvis ipsis assistant sedulo, si in domibus, & lectis, propriis moriantur. Vitant humana matres videre crudelia exitia filiorum. Quæ mentis fortitudo? quæ animi virtus? quæ interna constantia? quid illa statio juxta Crucem? quæ mater secuta filium ad truncationem capitis? mutilationem membrorum? ad effossionem oculorum? ad incendium? Raram, vel nullam, dixerim. Et hæc Virgo Mater videre Filii supplicia non veretur. Sim. Cas. l. 2. de gest. D. c. 26.

Proxima Cruci stabat, non amore arboris, sed dilectione pendens, velut prima discipula hujus hominis cruciati; & Magistra sequentium: ut stent juxta Crucem; ex qua salus animarum, & peccatorum occasus, & inferni claufura, & apertio cæli. Non juxta Mundi delicias, & delectantia sensum, quæ subvertunt mentes mortalium, & à Christo avertunt, & tandem ad inferna demergunt. Cruci debet assistere omnis vita mortalium, postquam finivit per Crucem immortalis. Idem ibidem c. 27.

Stat juxta Crucem Virgo Christi Mater; quia Eva juxta vitam arborem stetit; non verita poenas futuras, si tangeret. Idem ibidem.

Stemus juxta Crucem, velut juxta apothecam aromatum; ex qua vulneribus nostris vera medicina defluxit. Et velut juxta Crucem, quâ fulgente in mentibus hominum nunquam ambuletur in tenebris. Velut juxta fontem, in quo abluti sumus; quò inundante potamur. Velut sub umbra; sub qua requiescere potest, malis ardoribus aestuatus. Stemus juxta Crucem magis mente, quam corpore. Idem ibidem.

Facta per omnia Christiformis, & Cruciformis, stat diligens, & diligenter, juxta Crucem. Idem ibidem.

Cultus Mariae.

§. I.

Exempla.

Quia arbitror te veritate superatum, ad destractionem meæ, & ad maledicta converti (solent enim hoc & mulierculæ facere, quæ victoribus dominis malè optant in angulis) illud dico

D 2

dico

dic præveniens; gloria mihi fore tua com-
vicia, cum eodem, quæ Mariæ, detraxit, ore
me laceras; & caninam facundiam servus Do-
mini pariter experiatur, & Mater. S. Hieron.
tomo. 2. adv. Helvidium de perpet. Virginit.
Maria.

Job non scidit vestimenta, nisi auditâ morte
filiorum, & filiarum.

Ordo vetus militaris, qui insigne stellæ in ve-
ste præferebant, institutus à Roberto Rege Fran-
ciæ sub Annum Christi 1496. in honorem B.
V. g. Septembris: eò quod ipsa sit stella maris.
Cornelius in Matt. 2

Magnus, Mogor, cum jam ad Catholicam
magnis à Deo stimulis impulsus esset, Anno Chr.
1590. auditò Christianos annuam Assumptionis
Beatissimæ Virginis memoriam agere; suo il-
lam ritu celebrare decrevit. In hanc rem thron-
um sublimem erexit, in quo effigiem San-
ctissimæ Virginis, à P. Rudolpho acceptam,
collocatam ab omnibus voluit satrapis, ac pro-
ceribus, deosculari. Dicebant optimates, filium
regium primogenitum Sancto huic operi ini-
tium debere; cæteros tum ultrò successuros.
Imperata quam promptissimè facientem reli-
qui secuti sunt; quorum pietatem Rex egre-
giè compensavit: quoniam in Deiparæ obsequio
se promptos demonstrarunt, Equites aurati fa-
cti sunt. P. Jarricus Thef. rer. Indic. tom. 2. l. 2. c. 12.

§. II.

Culta Variis precibus.

S. Hedwigis, Ducissa Poloniæ, imaginem
Deiparæ gestare consueverat, ut memoriâ
cultûs illi exhibendi, fervorque imitationis,
ejus aspectu excitaretur. Quam cum tribus di-
gitis sinistra moriens ita strinxisset, ut nulli eam
avellenti cederet, simul cum illa tumulari de-
bebat. Vingtî annis ab obitu, cum sacra ejus
ossa transferenda essent, reliquæ corporis parte
absumptâ, tres illi digiti prorsus integri reperti;
ac intra illos imago Deiparæ omnis expers corrup-
tionis. Caput quoque non modò illæsum,
sed etiam fragrantissimò liquore, quod ex
eo instat olei ubertim manabat, plenissimum re-
pertum. Surius 15. Octobris.

S. Francisca Romana inter nutricis brachia, ut
primùm linguam cepit in voces resolvere, stu-
pentibus cunctis, didicit Beatissimæ Virginis re-
citare Officium: quod pensum totâ deinceps vitâ
honori ejus persolvit. Bollandus 9. Martii.
Idem fecit, teste eodem 24. Martii, S. Catha-
rina Suecica.

S. Carolus Borromæus, pro suo singulari in
Virginem affectu, sollicitè perfecit; ac inter cæ-
tera statuit, ut per totam suam diocesin supra
portas templorum omnium Parochialium Deiparæ
effigies collocaretur: ut precaturi monean-
tur; sibi accessum ad Deum per B. Virginem
procurandum esse. Franc. de la Croix hort.
Marian.

Ludovicus Pius Imp. Caroli M. filius, cum
venatum iret, secum B. Virginis imaginem de-
portabat; & in media solitudine positus humi
genibus, devotè coram illa suas preces fundebat.
Canisius l. 7. de B. Maria c. 29.

Josephus Anchieta S. J. inter Apostolicos la-

bore carmen bis mille octingentorum sex dis-
tichorum composuit de B. Virgine. Vita l. 1.

Ad Deiparam Virginem (conspicitur ejus ima-
ginibus) omnes etiam gentiles vehementer effi-
ciuntur; eamque summâ reverentiâ, toto corpore
in terram demissò, venerantur; & appellant, scim-
mu, niam, niam, id est, Sanctam Matrem, &
Reginam Reginarum. P. Nicolaus Longobardus
S. J. ex China A. 1598.

Bernardus Bauhusius versum scripsit unicum:
toti tibi sunt dotes Virgo, quot sidera cælo. Hunc
versum quatuordecim Syllabarum millies bis,
& vicies, mutavit, iisdem prorsus verbis, sen-
su, & metrò, servatis. Drexelius Trismeg. l. 2.
c. 4.

§. III.

Præmia Mariam colentium.

S. Eugenius Ep. cum meditaretur cœnobium
ædificare, B. Virgo apparuit, librum mani-
bus præferens, & cruce aurea luce radiante ei
benedixit. Bollandus 11. Jan.

B. Joannes Parmensis, Minister Generalis
septimus Ordinis Minorum, cum visitaret ul-
tramontanas Provincias, contigit brumali tem-
pore eum totâ die deviasse; atque in deserto,
mediisque sylvis, ingruentem noctem sustinuis-
se. Sociis anxie quaerentibus, quid agendum?
respondit, Dei, matris ejus, & S. Francis, opem
implorandam; Deum nunquam in se speranti-
bus defuisse. Primus ergo varias orationes fudit
ad S. Virginem: quibus absolutis audierunt
pulsari campanam. Secuti sonum, pulsato
ostio, præsto obviam fuerunt, quasi ex conducto
expectantes, plures Monachi: qui promptè re-
ceperunt hospites, ducunt ad ignem, lavant
pedes, exliccant vestimenta, apponunt coc-
nam, & sternunt lectos, omnia ministrant mag-
nâ alacritate. Post primam vigiliam surrexit
Generalis B. Joannes ad orationem; & auditâ
campanâ, quâ nocte ad divinum officium con-
vocantur Monachi, ad Chorum cum ipsis con-
venit. Officium incepturus Hebdomadarius,
nec consuetâ usus est cerimonia, nec ordine,
nec Versiculò, Domine labia mea &c. sed ab-
ruptim, & cum turbatione, inceptit ab illo
versu Ps. 37. *ibi ceciderunt, qui operantur
iniquitatem.* Respondit Chorus: *expulsi sunt,
nec potuerunt stare.* Tertiò idipsum repeti-
tum; quod suspicionem ingessit B. Joanni. Præ-
cepit igitur in virtute Passionis Christi, & San-
ctissimi nominis ejus, ut ocyus edicerent, qui-
nam essent? Respondit, qui Abbatis locò vide-
batur præesse: omnes esse Angelos tenebra-
rum; qui præceptò divino inviti essent missi ad
ministrandum ipsi & sociis precibus, inquit,
Matris Dei, & illius Vexilliferi Patris vestri.
Quibus dictis totum evanuit, quod ibidem
extractum videbatur: se autem, cum sociis, in
nemoroso antro, atque nuda humo invenit
Generalis. Excitatis Sociis, reliquam noctem
usque ad auroram, quæ jam inflabat, vigiles
duxerunt; & surgentes iter profecti sunt ad
Conventum Ordinis. Bollandus 19. Martii.

Fieri non potest, ut pereat; qui Mariæ sedu-
lus, & humilis, cultor fuerit. Blossius. Parad.
an. c. 18.

Idem p. 2. Concl. 2n. fid. c. 12. Deipara ait
ad

ad B. Mechtildem l. 1. spir. grat. c. 48. ego omnibus, qui mihi piè, & sanctè, deserviunt, volo in morte fidelissimè, tanquam Mater piissima, adesse; eosque consolari, ac protegere.

Cùm Baltherus nobilis Prutenus Missam audiret, Sacerdos celebrans, ut in Canone calicem levavit, Crucem auream sub ejus pede conspexit; cui annexa fuit chartula cum his verbis: Crucem hanc defer ex parte mea, Mariæ scilicet Matris Christi, amico meo Waltero militi de Birbach. Quam cùm Sacerdos legisset, post Missam pulpitum ascendit; & interrogans, essetne quis præfens hujus nominis? & ostendentibus, eum seorsum duxit, & Crucem porrexit. Bollandus 22. Jan.

S. Ildephonsus Ep. Ob susceptam defensionem adversus hæreticos, Dei genitricis Virginitatem impugnantes, ab eadem candidissimâ veste donatus est. Idem 23. Jan.

B. Ugolinus Ordin. Eremit. S. Aug. quia devotissimus B. Virginis cultor, & angelicæ castitatis; clarus corporis integritate, cognitâ post annos triginta ab inhumatione; quando cor illius candidum, & fragrantissimum, protrusit liliolum; quò temerè ab aliquo rescissò, aliud è corde enatum est. Bollandus 21. Martii.

Stephanus Lofoncius Valachia Præfectus, in medio ardore pugnae cum Turcis confossus oppetit. Secundò, tertiovè anno, cùm plerique in eum campum, ubi patrata strages, descendissent, vocem inter ossa caesorum audierunt Jesu, & Mariæ, nomina resonantem. Admiratio, & pavor, hos incessit: & ecce loquax inter eadavera caput invenit. Quid, inquit, stupidi hic statis viri? Christianus ego sum, & magnæ Matris divæ Mariæ semper addictus, inconfessus, inexpectatus hoc bellò occubui. Magna Diva me æterni supplicii reum esse non patitur; hic me adhuc linguae compotem servavit; ut & delicta fateri, & animum sacris ritè Apostolicis iustitiae valeam: proinde quæso Sacerdotem. Rogatus, quid tandem à Diva beneficii meruisset? respondit: septena quotannis in vita sua festa illius reverentissimè celebrasse; jejuniis ex pane, & aquâ, decorasse; illi cunctas animi vires dedicasse. Accersitò ex pago proximo Sacerdote, confessionem ritè transegit; defunctiq; apud repentè conticuit, perpetuòque quievit. Rainaldus ad An. Chr. 1415. ex Antonio Bonfinio rerum Hungar. dec. 3. l. 3.

§. IV.

Motiva alia Mariani cultus.

Unde hoc mihi &c. Luc. 1. 43. Cur Elisabeth tantum adventum Virginis gratulatur? cùm duæ hic visitationes sint factæ; una Virginis, altera Christi Domini in utero: solum tamen Beatissimæ Virginis adventum gratulatur: *unde hoc mihi &c.* R. Quia tanta est connexio inter Christum, & Virginem; ut idem sit obsequium præstare Virgini, ac Christo Domino: uni enim sinè altero placere non potest. Sylveira hic q. 20.

P. Sebastianus à Campo S. J. moriens sic locutus: ô filii Adæ! Servite, & amate Mariam diligentibus: nam scitis, quam vobis sit necessaria

Maria deprecatio. Nadasi in Sabbatho quarto.

Gravem tempestatem in mari salutatione angelicâ sedat B. Joannes de Deo, Bollandus 8. Martii.

D.

Dignitas, & excellentia B. Virginis.

§. I.

Figura.

Suque inter vos, & Arcam, spatium cubitorum duorum millium. Jos. 3. 4. ut agnoscas, Mariam, cujus arca umbra erat, magnis intervallis cæteris anteire creaturis. Naxera tr. de B. V. Excellentia B. V.

Electa ut sol. Cant. 6. Sol in medio planetarum, tres subtus se, tres supra. Supra Virginem nihil pulchrius, nisi Divinæ tres Personæ; sub se tres angelorum hierarchias habet. Stella in Luc. 1.

Tanta fuit perfectio Mariæ, ut soli Deo cognoscenda reservaretur; juxta illud Eccli. 1. *ipse creavit illam in Spiritu S. & vidit, & dinumeravit, & mensus est.* S. Bernardinus t. 2. l. 21.

§. II.

Textus Scripturæ.

Una est columba mea. Cant. De illa verius, quam de aliis dicitur: quia inter omnes Sanctos, tam angelos, quam homines, unum constituit chorum ab aliis diversum; ad quem nullus alius accedit, sed longissimè distat. Unde exaltata est super novem choros angelorum, super choros Prophetarum, Apostolorum &c. Nam illa, sicut & ejus Filius, singularem habet sedem: hic ad dexteram Patris; illa ad dexteram Filii. de Pontel. 9. in Cant. Exh. 3. §. 4.

Fecit mihi magna, qui potens est. Luc. 1. Non explicat, quænam hæc magna fuerint, nec quam magna: quia inexplicabilia sunt. Nie-rembergius de ador. l. 2. c. 4. *Fecit mihi qui potens est.* Sed quam magna? nescio, an ipsa voluit suam comprehendere magnitudinem. S. Thom. Vill. conc. 3. de Nat. Virg.

Dominus tecum, Luc. 1. In his duobus verbis notatur Mariæ dignitas, & Dominium super Filium suum. Cùm enim de omnibus cæteris Sanctis dicatur, & magnum sit, eis esse cùm Domino: unde & Enoch dicitur ambulasse cum Deo. Gen. 5. quod faciunt, qui ejus per omnia voluntati obediunt. Maria majus aliquid cæteris hominibus sanctis sortita est: ut non solum ipsa subiceretur voluntati Domini; sed etiam Dominus voluntati ipsius: ut per hoc meritò diceretur Dominus esse cum ea. Richardus à S. Laur. l. 1. de laud. Virg. c. 5.

Missus est Angelus Gabriel &c. Luc. 1. Cur non Archangelum vocat? cur non Seraphim? nam ex illorum ordine fuit, juxta aliquos; nimirum Bernardin. de Bullis, & Marcum Vigerium Card. Juxta plurimum tamen opinionem. S. Thomæ, Bernardi, Gregorii, summus fuit Archangelorum. Nudè vocat Angelum, quia in Incarnationis mysteriò, in qua Deus in a demittitur,

demittere se quisque debet. Secundò: quia Virginis conspectu omnis celsitudo demittitur, omne lumen obfuscat, omnis ardor videtur tepor, omnis sanctitas penè disparet. Umbra Virginea hic.

Seniores viginti quatuor mittunt coronas suas ante thronum. Apoc. 4. 10. Cur non potius ante Agnum? Thronus B. Virginem, juxta graves auctores, præfigurabat: & ideo illi diadematum abiectione primò, & peculiariter, reverentiam exhibent. Sylveira t. 1. l. 1. c. 6. q. 18.

In laude aliarum Virginum dicitur, quod, sequuntur Agnum, quocumque ierit. Apoc. 14. De Virgine autem Virginum Maria potest securè dici, quòd agnus sequebatur eam, quocumque ierit. Unde Luc. 2. erat subditus illis. Dominus tecum, Richardus à S. Laur. l. 1. de laud. Virg.

§. III.

Ex Patribus, & aliis.

AD te pro dignitate laudandam omnis inops est lingua: etiamque animus excelsior Mundo in laude tua vertiginem sentit, ó Deipara! cum tamen clemens existas, fidem nostram, quâ laudes tuas amplectimur, accepta. S. Joan. Damasc.

Verè rerum omnium conditatum Domina facta est, cum Creatoris Mater extitit. Idem l. 4. orthod. fid. c. 15.

Mater Domini omnis creaturæ: quia genuit Creatorem, Domina facta est omnis Creatura. S. Bernardinus t. 3. l. 3. de glorioso Nom. Maria.

Per me reges regnant. Prov. 8. 16. **A** Christo D: hoc regnandi, & imperandi jus participat B. Virg. tanquam ejus mater. Regis enim Mater regina sit oportet; uti concludit S. Athanasius s. de Deip. idque primò: quia mater in filium regem jus habet maternum, quo ei, quasi filio, potest præcipere, & imperare, quare hoc quoque jus habuit B. Virgo in Christum. Secundò, titulò Deipara: tanta enim hæc dignitas; ut poscat dominium omnium, quæ in Dei sunt potestate. Tertio, quia Christus summè honorat Matrem: ideoque hoc Dominium ei ultrò communicat. Quarto, quia Fideles omnes hoc jus B. Virgini deferunt: vocant suam Dominam; quod etiam nomen sonat. Cornelius hic.

De hac, & ob hanc, & propter hanc, omnis Scriptura est; propter hanc totus Mundus factus est. S. Bernardus l. 3. sup. Salve Reg.

Opus, quod solus opifex supergreditur. Petrus Dam. l. 1. de Nat. B. Virg.

Architectus, & Dominator omnium, Deus, ex incorrupto utero tuo carne suscepta, humani te generis Primatem creavit, ó Domina, nulli unquam reprehensioni obnoxia. Unde ad te confugimus cuncti; veniam orantes offensarum. S. Sabbas. Ex. Men. 1. Jan. in precibus Matutinis.

Decorès, quos Angelus abiecit (Ezech. 28. omnis lapis pretiosus experimentum tuum &c.) & ab Eva abstulit; Virgo Beata assumpsit. Albertus M. in Salut. Angel.

Opus Domini excellentissimum est Maria, S. Bonaventura Spec. B. V. c. 3.

Si linguis hominum loquar, & angelorum; nihil digni, nihil propriè de Sanctæ, ac perpetuæ, Virginis Matris Christi Mariæ gloria eloqui poterò. Arnoldus Carnot. Abbas. tract. de laud. Virg.

Scio, quòd ineffabilis est laus ejus; nec ad eam poterit homo vivens, etiam si loqui detur Angelorum linguis; quoniam major est omni laude. Hanc enim gloriam sibi retinuit celestis artifex; cujus Mater Virgo opus est speciale; nec alteri daturus est eam. Richardus à S. Laur. Prologo 1. de laud. Virg.

Plus, quam mulier hæc. Parum est; plus, quam vir. Hoc modicum est; plus, quam angelus omnis. Gerfon tr. 11. sup. Magnif.

Ave magnifica Aula, & splendidum Palatium, Imperatoris aeterni. Bloisius parte 2. Parad. anime.

S. Mechtildi ipsa Deipara sic loquitur l. 11. B. Trinitas me talem imaginem facere volebat; in qua totius potentia, Sapientia, & Bonitatis suæ, artificium elegantissimè apparet.

Dolorosa.

§. I.

Figura, & Comparationes.

Congregentur aqua, quæ sub celo sunt, in locum unum. Gen. 1. 9. In unum cor Mariæ quasi omnes aquæ dolorum congregatæ. Turlell. Laur. hist. l. 3. c. 32. S. Bonaventura Spec. B. V. c. 2. vocat eam Rosam Martyrum. c. 3. Maria mare amarum interpretatur.

Non te comparabo Abrahæ, filium in sacrificium ducenti: ille enim reduxit incolumem; tu verò sine Filio relicta es orphana. Nec te comparabo Jacob ploranti Joseph. Gen. 37. supererant enim ei undecim filii: Nec etiam Davidi ploranti suum Absolon, & dicenti: quis mihi det &c. 2. Reg. 18. ille enim, licet pulcher aspectu, sed sædus moribus, inobediens patri, & proditor occubuit: Christus verò subditus tibi, omni præditus pulchritudine.

David, auditâ nece Absolonis, licet perduellis, ac scelesti filii, præ dolore caput operuit; & vitâ suâ mortem ejus redimere volens, exclamabat: *filii mi Absolon! Absolon, filii mi! quis mihi det, ut ego moriar pro te?* Ueberiores fontes flendi Maria habuit. David nuntium duntaxat de morte filii tribus lanceis confossi acceperat; Maria dilectissimum suum Jesum ante oculos suos tribus clavibus confixum, totò corpore lacerum &c. vidit expirantem. *Ne vocetis me Noëmi, id est, pulchram, sed vocate me Mara, id est, amarum Ruth 1. 20. quia amaritudine replevit me valde omnipotens.*

Flebat irremediabilibus lacrymis; & nullo modo consolari poterat. Tob. 10. 4. 7. Quando Scriptura vult exprimere aliquem luctum multum dolorosum, assimilat eum luctui unigeniti. Jer. 6. 29. Amos 8. 10. Intensissimus dolor; quia præsens erat. Quod oculus non videt, cor non dolet.

Job non scidit vestimenta suâ, nisi auditâ morte filiorum, & filiarum.

Factum

Factum est cor meum &c. Pf. 21. 15. Potest hic versus exponi de B. Virgine: ipsa enim dicitur cor Christi, quia eam summè dilexit; & ipsa intima fuit in corpore Christi mystico. Ipsa liquefacta est per dolorem, & amorem, ad ignem Passionis Christi. Hugo Card. hic.

Ascensum purpureum. Cant. 3. Ascensus purpureus fuit dolorosa compassio; quâ affectuosissima, ac benignissima Mater filio suo patulatim tam intentius condolebat, quanto Passio ejus magis appropinquabat. Fuit dolor talis consolationibus ejus frequenter admixtus. Quem admodum enim dulcissimè, amabiliterque, gaudebat, Infantem puerum Jesum vultu placido conspectando, virgineis brachiis deferendo, amplectendo, rosâ facie osculando, sacris uberibus nutriendo. Sic planè recolendo, quod à Gabriele sancto perceperat, dictum esse ad Joseph de Pueris: *ipse salvum faciet populum suum à peccatis eorum*, vehementissimè condolebat; & concutiebantur omnia viscera ejus materna super innocentissimo Filio suo; ita ut cum David dicere videretur: *ô Jesu! Fili mi Jesu? quis mihi det, ut ego moriar pro te!* Dion. Carthuf. hic.

Coma capitis tui: sicut purpura regis vincita canalibus. Cant. 7. 5. Cogitationes tuæ tinctæ in sanguine Dominicæ Passionis; & affectu sic semper fuere, quasi recentem viderent sanguinem de vulneribus profluentem. Hailgrinus. B. Virgo Dei genitrix, quia in ea parte patiebatur, quæ impassibilis habetur; & atrocitè passa est gladiò Passionis Christi; plus quàm Martyr fuit: unde constat, quia plus omnibus dilexit. S. Sophronius S. de assumpt. B. Virg.

Oculi tui sicut piscine in Hesebon. Cant. 7. 4. Rupertus hic: quod non deficiat ex eis aquæ. Et tu maximè, ô Virgo, præ cunctis mortalibus semper compuncta corde potes dicere: *fuere mihi lacryme meæ panes die, ac nocte.* Propterea dicuntur *sicut piscine in Hesebon*, id est, in maxima compunctione. Hesebon quippe interpretatur cingulum mœroris.

Quasi Plantatio rosa in Ferich. Eccl. 24. 28. Rosa ruborem habet vehementis intentionis; in quo duo figurantur: summa videlicet amoris perfectio, & persecutio intensi doloris. Quanto enim diligebat ardentius, tantò vulnerata est profundius. Richardus à S. Laur. l. 3. de laud Virg.

Solvertetur in tenebras, & luna in sanguinem. Joel. 2. 31. Sol justitiæ Christus versus est in tenebras per mortem; & luna, id est, Maria conversa est in sanguinem per compassionem. Turfell. hist. Laur. l. 3. c. 32.

Myrrha arbor est in Arabia, quæ interpretatur *Vespera*, vel *Occidens*, est amaritudo. Maria autem fuit arbor myrrha in Vespera Passionis Filii. Fuerat Maria arbor latitiæ, quando dixit: *exultavit Spiritus meus in Deo salutari meo*: sed amaritudinis; quando discessit ab ea sol moriturus justitiæ. Richardus à S. Laur. l. 12.

§. II.

Comparatur Martyribus, & præfertur.

Virgo univeros Martyres suo splendore tantum excedit, quantum sol reliqua astra. S. Basilii Seleuc. orat. de annunt.

Quid de Deipara dicturi sumus; quæ tantò supra Martyres omnes splendore enituit, quantum sol stellarum micantes radios fulgoribus vincit. Idem orat. de Sanctissima Dei genitrice, & de Incarnat. &c. Quidquid crudelitatis inflatum est corporibus Martyrum, leve fuit, aut potius nihil, comparatione tuæ Passionis: quæ nimirum suâ immensitate transiit cuncta penetrabilia tua, tuique benignissimi cordis intima. Et utique, pia Domina, non crediderim, te potuisse ullò pacto stimulos tanti cruciatûs, quin vitam amitteres, sustinere; nisi ipse spiritus vite, spiritus consolationis; spiritus scilicet dulcissimi Filii tui, pro quo monente conquerebaris, tantopere torquebaris, te confortaret, & consolaretur, te intus doceret, non esse mortem eum absumentem; sed magis triumphum omnia ei subjicientem. S. Anselmus de excellentia Virg. c. 5.

Modò quòdam indicibili in omnibus Electis suis omnia perferbat poenarum genera. Persequatur in Apostolis, lapidabatur in Stephano, affabatur in Laurentio: sicque in singulis singula Martyrum, ceterorumque justorum, sustinebat tormenta. S. Laurentius Just. de triumph. Chr. agone c. 19.

O dulcissima Mater nostra! ubi stas? nunquid juxta Crucem? imò certè in Cruce es. Sed hoc differt: quia Filius in corpore, tu autem in corde crucifigeris. Nec non & vulnera, per ejus corpus dispersa, in tuo corde sunt unita. Ibi Domina laceratum est cor tuum; ibi clavatum, ibi coronatum spinis, ibi illusum, exprobratum, contumeliis plenum; demum acetò, & felle, potatum. Idem de incendio div. amor. c. 4.

Rosam Martyrum vocat S. Bonaventura spec. B. V.

Plus, quàm Martyr, fuit: quia in animo non minùs amoris, quàm mœroris, intus gladiò vulnerata: parataque stetit ad poenam quamlibet excipi; si percussoris manus accessisset. Quæ nimio amore demum vulnerata testis extitit Salvatoris; & pro mœrore in animo cruciatum sustinuit Passionis. S. Ildephonsus f. 2. de Assumpt. B. V.

Non sine causâ hi, qui fideliter Christo assisterunt in Calvaria monte, & compassi sunt; non sunt passi postea Martyrium in exitu suo: cum reliqui Apostoli, & alii discipuli, à tyrannis sint occisi. Nam B. Virgo Mater Jesu, S. Joannes Evang. & Magdalena, non fuerunt per martyrium sublati. Dolor major omni morte, & omni cruciatu, exercuavit illos, solâ compassione: & sufficit pro morte Martyrii. Nierembergus de adorat. l. 2. c. 5.

§. III.

Vehementia dolorum.

CRUX gladius erat, qui per Filii corpus maternum pectus transverberavit. Ephrem in lament. Deiparæ, Damascenus lib. 4. de fide cap. 15. Augustinus Ep. ad Paulinum.

Euthy.

Euthymius in c. 2. Luc. Gladium nominavit, acutissimum dolorem, maximeque dividendum; qui penetravit cor Matris Dei; dum Filius ejus Cruci affixus est.

Mulier, ecce filius tuus. Joan. 19. 26. Non vocavit eam Matrem: ne præ amoris vehementis teneritudine amplius ipsa doleret. S. Bonaventura Medit. vitæ Chr. c. 79.

Sanguine Filii in flagellatione per totum corpus defluente, innumerabilium aqua lacrymarum de Virginis oculis decurrebat. In Serm. Angel. fer. 6. lect. 2. c. 17.

Stabat juxta Crucem Jesu Mater ejus. &c. Joan. 19. 26. Cur B. Virgo nunc prima nominatur? cum alibi mulieribus postponatur. Act. 1. 14. *Cum mulieribus, & Maria Matre Jesu.* Ubi sermo est de Crucis ignominia, quæ a Filio in Matrem derivabatur, prima Maria scribitur: quia præcipue, & prima opprobriorum ejus erat particeps. Extra verò hanc occasionem eximialis humilitas postremum sibi elegit locum. Sylveira t. 5. l. 8. c. 17.

Vulnera Christi morientis, erant vulnera Matris dolentis. S. Bernardus lament. B. Virg.

Nunc solvis, Virgo, cum usura, quod in partu non habuisti à natura. Dolorem pariendo Filium non sensisti; quem millies replicatum Filio moriente passa fuisti. Idem ibidem.

Et tuam ipsius animam pertransibit gladius. Luc. 2. 35. Dolores, quos non habuisti in partu, ut sentires te esse Matrem; exolves in morte Filii, sentiens te esse Matrem. Stella hic.

Canit Ecclesia: circumdabant eam flores rosarum, id est, infinita martyriorum genera; quarum rubor attestatur persecutionum martyria. Richardus à S. Laur. l. 3. de laud. Virg.

Currit Maria post Jesum, non tantum in odore uuguentorum, sed in multitudine dolorum: non solum in gaudio consolationum, verum in abundantia passionum. Cernebat verum Salomonem Mater ejus in diademate, quod coronavit eum noverca Synagoga; & ipsa coronata coronâ tribulationis post eum incedebat. B. Amedeus hom. 5.

Tantus fuit dolor Virginis; quòd si in omnes creaturas, quæ dolorem pati possunt, divideretur; omnes subito interirent. S. Bernardinus t. 1. f. 61. a. 3. c. 2.

Nihil est ambiguum, quia si divinâ non fuisset bonitate servata, roborataque; cor illius devotissimum, præ dolore, & mœrore, ruptum fuisset. Blossius parte 3. Margar. spir. c. 13.

Quòd si latius attendere velis; quæ, & quanta, in persecutione, atque Passione, dilecti Filii sui sustinuit; invenies eam nimirum tot amaras potiones ebibisse in vita, quot Jesus habuit ætatum momenta, & membra vulnerata. Thomas Kemp. p. 3. l. 1. ad Novitios.

Videns Mater, Filium suum in Cruce crudeliter extendi, in omnibus sui corporis viribus cepit tabescere. Audiens verò malleorum sonitum, quando Filii manus, & pedes, ferreis clavis perforabantur; tunc, omnibus Virginis

senibus deficientibus, ipsam in terram, velut mortuam, doloris magnitudo prostravit. Unde non parvum miraculum in hoc Deus tunc fecit, cum Virgo Mater tot, ac tantis, doloribus intrinsecus fauciatâ, suum spiritum non emisit: quando tam dilectum Filium, nudum, & cruentatum; vivum, & mortuum, atque lanceâ transfixum; omnibus eum deridentibus, inter latrones pendere perpexit: illis pene omnibus, quibus notus extiterat, ab eo fugientibus; & multis eorum à rectitudine fidei enormiter exorbitantibus. Commemorat Scriptura, quòd uxor Phinees, arcam Dei ab inimicis captam, audiens, præ doloris vehementia mox expiravit: cujus mulieris dolores Mariæ Virginis doloribus comparari non possunt: quæ sui benedicti Filii corpus, quod arca præfigurabat; inter clavos, & lignum, captum detineri videbat. Serm. Angel. fer. 6. lect. 3. c. 18.

S. Paulus pingitur cum gladio; quia gladio occisus: S. Andreas cum cruce; &c. B. Virgo pingitur, Filium suum gestans. Ubi exprimi videtur dolor, quem ex ejus morte passa fuit. Itaque, sicut gladius instrumentum mortis fuit S. Paulo; ita Christus Jesus gladius doloris fuit piissimæ suæ Matri. Diez. Gravissimum desiderii frustrati Matri fuit martyrium, supplicium atrocissimum, cum Filio non torqueri, morte quavis acerbius, Christo morienti non commori. Doultreman de am. Dei l. 2. §. Sect. 5.

Miraculo proximum est, quod narrat te stesidonei: Florentiæ speculum aservari, quò olim usus fuit Cosmus magnus Herurriæ Dux; cujus effigiem perpetuò refert: quasi si spectanti & ipse spectans adhæreat. Maria ejusmodi speculum fuit: sed longè mirabilius; quod conceptum, nascentem, adolescentem, adultum, viventem, morientem, & demum mortuum, refert Christum Filium; ejusque bonitatis, cæterarumque virtutum, imaginem representat. Ità S. Laurentius Just. l. de triumph. Chr. agone c. 21. clarissimum Christi Passionis speculum effectum erat cor Virginis, nec non & perfecta mortis imago. In illo agnoscebantur spura, convicia, verbera & Redemptionis vulnera. Idem ibidem.

§. IV.

Circumstantiæ angentes dolorem.

ARCA Noëmum Dominus includit Gen. 7. nè, ut Chrysolomus inquit, posset videre justus generalem interitum. Vidit Virgo Maria Creatoris interitum; quæ cum universa Mundi machina interire velle visa est. Idem ibidem.

Alia conditio Virginis dolorem extollens erat; quòd opem nullam, aut consilium, Filio suo afferre posset. Consolatur mater, si filium in suo dolore, & morte, osculari, amplecti, & adjuvare, potest. Sed hoc fuit Deiparæ negatum. Videbat nudatum; & vestire non poterat. Audiebat ipsum dicentem: *stis;* & non poterat illi potum porrigere. Videbat eum vulneribus plenum; & non poterat vulnera alligare. Conspiciebat sanguine irrigatum;

tum; nec valebat linteò abstergere: caput malè inclinatum; non poterat sustentare. Videbat expirare; non poterat osculari. S. Bernardinus Senens. t. 3. f. 3. de Nomine Mariæ.

§. V.

Par amori dolor.

O vos omnes, qui transitis *Eccl. Thr. 1. 12.* Ethicus ait: pulsus doloris est amor. Ut scias, quanta sit febris, & calor; tangis præsum. Ut scias, quantus fuerit dolor Christi, & B. Virginis; cogita, quantus fuerit ut utriusque amor, tum matris, tum erga omnes homines. Cornelius hic.

Fili, quid fecisti nobis sic? Luc. 2. 48. Volò, ò Sanctissima Virgo, quællioni tuæ satisfacere. *Queris: quid fecisti nobis sic?* R. Scit equidem Filius tuus; quod nec ipsi Angeli aquè ac tu, illi seruerint, sed quia, quem magis diligit, majores dolores illi infert. *Quid doloris Abraham ex immolando filio?* Gen. 22. *Quid Jacobo ex Joseph?* Gen. 27. *Tobiæ?* 10. Exemplum esse debes aliis matribus; ut in patientia exerceantur, ubi Deo placuerit charissimos filios de medio tollere. Denique his tribus diebus voluit te sic angere; ut robore animi te induas, & præpares, ad ferendos tres alios dies, scilicet mortis ejus; ubi non sicut modo illum invenies inter Doctores, sed inter latrones crucifixum. Stella hic.

Quò magis diligebat, plus doluit: & amoris magnitudo attulit fomenta passionis. S. Amedeus hom. 5.

Quantò in comparabiliter amavit, & tantò vehementius doluit. Unde sicut non fuit amor, sicut amor ejus; ita non fuit dolor simili dolori ejus. Richardus à S. Vict. c. 26. in Cant. de Virgine Dolorosa.

Fuisset servæ mentis, non fieri illius Altissimi Filii consociam passioni. Et auderet dixerim: ipsam præ cæteris decebat animi dolore perfodi: hoc enim amplius cognitionis, & excessivi amoris, ratio suadebat. Simon Cass. l. 2. de gest. D. c. 1.

§. VI.

In corde passa.

Hoc solum restat; quòd ipse in corpore, tu verò in corde, es passa: nec non singula vulnera, per corpus ejus dispersa, in tuo corde generaliter sunt unita. Tu, Domina, in tuo corde es lacerata; tu amaris clavis in clavata; tu de spinis cornata; tu illusa, & exprobrata. O suavissimum cor amoris! cur conversum es in cor doloris? S. Bonaventura stim. am. c. 4.

Quid est, quod Dominus dicit *Is. 63. Torcular calcavi solus; & de gentibus non est vir mecum.* Verum est, Domine, quòd non est vir tecum; sed Mulier una est tecum: quæ omnia vulnera, quæ tu suscepisti in corpore, suscepit in corde. Et sicut lancea militis perforavit tuum; ita gladius doloris ejus animam perforavit. Richardus à S. Laur. de laud. Virg. l. 1. c. 5.

Quot vulnera Filius accipiebat in carne, tot pia Mater accipiebat in corde: rubebat caro Filii *Polyanib. Sacr. Tom. II.*

sanguine Passionis; rubebant maternæ cogitationes, ut ita dicam, sanguine compassionis. Guilielmus in Cant. 7. 5.

Ille carne; illa corde, passa est. S. Amedeus hom. 5.

Idcirco accessit Calvariam, ut cum eo intus spiritualiter crucifigeretur. Blosius marg. Spir. p. 3. c. 6. Gladio doloris animæ ipsius infixò, vulnerabatur, Spiritu, & crucifigebatur affectu. Et quòd in carne Christi agebant clavi, & lanceæ; hoc in ejus mente compassio naturalis, & affectionis Maternæ angustia. Arnoldus Carnot. tr. de laud. Virg.

§. VII.

Oblatio, & Sacrificium.

Lætabatur dolens, & lætabunda dolebat, quòd offerebatur sacrificium vespertinum in Salvationem sui, & in redemptionem omnium nationum; quò placabatur iratus. Simon Cass. de gest. D. l. 2. c. 27.

Nimirum in Tabernaculo illo duæ videres altaria; aliud in pectore Mariæ, aliud in corpore Christi. Christus carnem, Maria immolabat animam. Arnoldus Carnot. tr. de 7. verb. D. in Cruce.

§. VIII.

Initium Mariæ dolorum, tempus, duratio.

Fasciculus myrrhæ *Eccl. Cant. 1. 12.* Cùm carne meâ progenitum talem Filium sinu meò foverem, ulnis gestarem, uberibus lactarem; & talem ejus futuram mortem semper præ oculis haberem; qualem, quantam, quam prolixam, me putatis materni cordis pertulisse passionem? Hoc est, quòd dico: *fasciculus myrrhæ.* Veruntamen & illud sciebam, quòd esset resurrecturus. Igitur dilectus mihi & fasciculus myrrhæ, quia moriturus, & Botrus Cypri erat, qui resurrecturus.

Ductus est Jesus in desertum. Matth. 4. 1. Mater tua piissima quantum passa est dolorem, propter tui absentiam? Nunquam à principio ortus tui talem absentiam habuit, neque pertulit; imò semper tecum fuit. Quare quilibet horum dies annus ei videbatur absentia. S. Thom. Vill. f. D. 1. Quadr.

Ecce pater tuus, & ego, dolentes querebamus te. Luc. 2. 47. Nec tridui absentiam à Jesu sine ingenti dolore pati sustinuerunt. S. Aelredus hom. in præsentia: ò Domina mea! quid dolebas? Credo, non famem, non inediam, timebas Puero, quem Deum noveras: sed tantum subtractas tibi vel ad modicum ineffabiles præsentia ejus divitias querebaris. Baeza t. 2. l. 1. c. 6. §. 1.

S. Brigitta Revel. l. 6. c. 9. dixit B. Virg: ego nullam horam sine tribulatione transixi cordis in terris habui. Thaulerus vitæ Christi c. 19. dicit: Beautissimam Virginem pro tota vita fecisse professionem doloris.

Sicut rosa crescere solet inter spinas, ita B. Virgo in hoc Mundo crevit inter tribulationes. Et sicut rosa crescente crescunt & spinæ; sic hæc electissima rosa Maria, quantò plus crescebat ætate tantò fortiorum tribulationum spinis

spinis acutis pungebatur. Serm. Angel. cap. 16.

Quoties aspicebam Filium meum; quoties involvebam eum pannis; quoties videbam ejus manus, & pedes; toties animus meus quasi novò dolore absorptus est: quia cogitabam, quomodo crucifigeretur. Revel. S. Brig. l. 6. c. 57.

Omai tempore, quò post Ascensionem Filii mei vixi: visitavi loca, in quibus ipse passus est, & mirabilia sua ostendit. Ibidem c. 61.

Scias; quocumque induebam ipsum illà tunicà; tunc oculi mei replebantur lacrymis? & totum cor meum torquebatur tribulatione, & dolore; & affligebatur intensà amaritudine: ex eo videlicet, quòd ego bene noveram modum, quò in futurum illa tunica ab eodem Filio meo esset separanda tempore Passionis ejus: quando ipse nudus, & innocens, à Judæis crucifigeretur. Ibidem l. 7. c. 8.

Ille doloris gladius cordi Virginis omni horà tantò se propius approximabat, quantò suus dilectus Filius Passionis tempore magis appropinquabat. Unde credendum est; quòd ille piissimus Dei Filius, innocentissimæ suæ, Matri filianter compatiens, dolores ejus frequentibus consolationibus temperabat: alioquin ejus vita usque ad Filii mortem sustinere minime valuisset. Serm. Ang. fer. 6. Lect. 2. c. 17.

§. IX.

Compassio cum Matre dolorosa.

EX tuo dolore discas, quænam illa communitas omnium Parentis jactura sit; cum ejus Filius, quem dilexit, vitam pro generis humani incolumitate offerret. Cyrillus Alex. hom. 1. Pasch.

Sol splendens, sui amoenitatem subducendo, totum hunc Orbem mœrore affecit; seque socium junxit intemeratæ Virgini Mariæ in plangendo Filio. Blosius Marg. spir. p. 3. c. 18.

Intellige filia me, lacrimas Passionis meæ gratià à meditantibus manantes mihi gratissimas fore. At cum meam Genitricem inexcogitatò amore prosequor; gratior mihi est dolorum, quos in Passione meâ perpessa est, attenta meditatio. Dixit Christus B. Veronicæ de Binasco. Bollandus 13. Jan.

Domina.

B. Virgo Domina est in Filii oblatione; amarum mare in ejusdem Passione. Stella est, quia illuminat; Domina; quia protegit. Hugo Card. in Luc. 1.

Domus Lauretana.

In qua Deus conceptus, ab Apostolis ritè conservata, Anno 300. ab Helena pereleganti æde decorata, teste Nicephorò l. 8. c. 30. Exin ab Asianis, Afris, Europæis, frequentata. Anno 1291. asportatur in Dalmatiam; ab Episcopo agro, revelante ipsà B. Virgine, agnoscitur, & sanatur. Ipse cum aliis, suadente Nicolao Frangibani, Prætorè Dalmatiæ, in Nazareth proficiscitur; & rem cæsius explorat. Redux

pro concione ad frequentem populum omnia exponit, lætitià cunctis penè disfluentibus Quadrienniò non totò interjectò sacrosancta, ædes ex Dalmatia transfertur. Causa in incerto est. Quid si arrogantiâ fuisset; de qua Auctor. c. 4. quòd crederent, se divinò judiciò cæteris gentibus esse prælatos, cum humilitate exulasse videatur humillima Mater. Secutus lactus ingens in populo, qui usque hodie perseverat; cum annus jam agatur à discessu trecentessimus. Catervatim quotannis Dalmatiæ, transmissò Adriaticò. Lauretum ventitant; non magis B. Mariæ incunabula venerantes, quam orbitatem lamentantes suam. Quorum solennes illa voces: revertere ad nos Maria. Ex Dalmatia translata in Italiam in Picenum Anno 1294. cum tota bellis flagraret, Retinetensem agrum infedit, quæ matrona cujusdam erat divitis, & piæ, Lauretæ nomen fuit; cujus deinde nomine Lauretana ædes appellat. Tener fama (narrat id Auctor l. 1. c. 6.) nec vana, inquit, fides; venienti Deiparæ domicilio omnes arbores obvias, velut venerabundis inclinasse; ac deinde pronas perstitisse; quoad evò, ventis, ferrò, procumbent. Noctè allata pastores vigiles splendor accivit, domum recurrunt, visè narrant. Effusa civitas, ipsi ægri adrepere, depulsi morbi, à longinquo accurrunt. C. 7. Verùm quia via angustà, arboribus obstita, à latronibus infesta, peregrinos spoliant, mactant. Et ideo ad proximum collem ab Angelis translata ad mille passus, octavo circiter mensè, quàm lucum infederat. Possidebant eum collem fratres duo. Hi cælesti donò mirè læti ædem conjunctis studiis colere cæperunt. Aucta interea inter indigenas, & advenas, devotio. Sed auctis donis, pecuniæque, fratribus event avaritiâ; quæ stationem breviorè, quàm in Sylva, facelli fecit. Nam sacro auro uterque inhiare; inde, stimulante avaritiâ, dissidere, & ad arma venire. Ergo S. ædes ad jactum fermè sagittæ ab eo loco in proximum collem versùs mare submoveret. C. 9. area in Sylva, quam S. Domus occupaverat. nitebat semper vernantibus herbis, floribusque; cum omnia circè densis obstita virgultis, ac sentibus, horrerent. Hodièque religionis ergo à multis visitur: at amoenitatem illius loci rusticorum temeritas violavit. Turrell. Laur. hist. l. 1. c. 1.

E.

Educatio.

Qui manè vigilans ad me, inveniens me. Prov. 8. 17. Manè, id est, citò, maturè; putà à prima ætate. Omnes quidem diligentes se diligit Maria Deipara; sed maximè eos, qui manè ad eam vigilant, id est, pueros; qui à teneris illi servire incipiunt. Sicut enim parvulus Christus præ cæteris amat, dicens: *Sinite parvulos venire ad me.* Matth. 19. sic eosdem præ cæteris diligit purissima Virgo: quia ipsum Puerum Christum tenerrimè dilexit, facili involvit, lactavit, &c. ac in eo didicit amare, & educare, pueros. Cornelius hic.

Quando

Quando difficultatem in partu habuisti, ego ad te ingressa sum. Ideo ingrata es, si non diligis me. Labora igitur, ut filii tui sint etiam filii mei. In Compendio vitæ S. Brigittæ. Verba Deipara.

Eleemosyna.

Odor unguentorum tuorum super omnia aromata. Cant. 4. Quæ sunt unguenta tua, soror, mea sponsa? eleemosynæ tuæ, quas expendisti in me. Super omnia aromata est odor unguentorum tuorum, id est, suavitas eleemosynarum tuarum; quia non ut ceteri in membris meis, sed in memetipso tu mihi munificentissima extitisti. Rupertus in Cant. hic.

Quare non obtulit B. Virgo agnum; quæ paulo antea acceperat à Magis in oblatione, sicut piè creditur, non parvam auri quantitatem? dicendum: quod B. Virgo, paupertatis amica, thesauros, Regum devotione oblatos, absque mora liberalissimâ charitatis regionis illius pauperibus dispensavit. Neque potuit manibus ejus aliquid temporalis substantiæ adherere, quæ jam intellexerat, Filium paupertatis, altitudinem demonstrare. S. Bernardinus tom. 3. tr. de B. V. f. 10. de Purif.

Evangelista.

Conferens in corde suo. Luc. 1. 19. Hinc Discipuli Christi à B. Virgine, post Christi ascensionem, de aliquibus dicuntur instructi: præsertim Lucas ab ea edoctus asseritur, maxime in his, quæ ipse solus de Christi infantia refert. Non quod à Spiritu S. non sit de illis instructus. Imò & Spiritus S. eum per Mariam sic instruxit; & Supernaturali irradiatione de omnibus informavit, & infallibiliter direxit. Eadem enim veritas à diversis, & pluribus modis, addiscitur. Dion. Carth. hic.

Evangelium.

Prima Evangelii præconissa in carne degens Mater Conditoris Evangelii Maria: quæ, antequam Evangelium conderetur, ipsa servavit. Nondum Conditorem ejus conceperat, & Evangelica erat. Sim. Cass. in Evang. l. 8. de vitiis. c. 3.

Eucharistiam respiciens.

Columba venit ad eum ad vesperam, portans ramum olivæ virentibus foliis. Gen. 8. 11. Tu, quasi olivæ speciosa in campis, quæ Mundo naufrago ramum illum olivæ Paternæ protulisti Jesum Christum. Colligere fas habet ipsum in hoc Eucharistiæ Sacramento fidelis anima. Qui, dum creavit eam, misit per aquas, & terras hujus diluvii: quatenus bene volando rediret ad ipsum, qui misit illam. Felix plenè anima, quæ redibit ad vesperam vitæ suæ, ferens in ore suo ramum olivæ Christum, per Sacramentalem, vel saltem spiritualem susceptionem. Gerson tr. 9. Sup. Magnif.

De pomis cæli de pomis fructuum solis, & luna. Deut. 33. 13. Ad terrestrium pomorum genituram coeunt solis, ac lunæ, influxus: nam luna genitili quâdam aspergine arva noctu humectans irrorat, & fecundat: sol verò interdiu vividis igniculis fovet; & vitali quodam calore promovet terræ partus. Jesus verò vir

Polyanth. Sacr. Tom. II.

ginalis, & pulcherrimæ, arboris Mariæ fructus est. Eucharistia fructus, & pomum, est solis, ac lunæ: hoc est, solis Jesu, & lunæ Mariæ. Arcones in Il. 3. 6. Diso. 5.

Introduxit me Rex in cellaria sua. Cant. Eucharistiam; quorum tu Cellaria es. Gerson tr. 11. Sup. Magnif.

In qua urna aurea habens manna. Hebr. 9. 4. Urna aurea est Maria: aurea per excellentiam vitæ; aurea per integritatem, & puritatem; aurea per plenitudinem gratiæ. Hæc urna manna reconditum habuit; quæ Panem Angelorum, qui de cælo descendit, & dat vitam Mundo, sacrosancto gessit in utero. S. Amadeus hom. 1.

Corpus, & Sanguis, Filii Dei, fructus sunt arboris pulcherrimæ; id est, Virginis intemeratæ S. Rupertus l. 1. in Levit. c. 37.

In Sacro Virginis utero formatus cibus. S. Thomas Vill. f. 1. de Corp. Chr.

Christus ipse S. Matri suæ lætè vultu Viaticum sacrum præbuit. Gerson tr. 9. sup. Magnif.

Tu Mater es Eucharistiæ; quia Mater gratiæ bonæ. Tu clavigera Cellariorum Regis pacifici. Idem ibidem.

F.

Fides.

Omnes domestici ejus vestiti sunt duplicibus. Prov. 31. Vestes servorum Mariæ sunt fides, & operatio. Fides vestis interior, quæ ornat animam in oculis Dei: operatio exterior; quæ coram hominibus nos Christo patienti similes facit. Richardus à S. Laur. l. 2. p. 1.

Vulnerasti cor meum in uno oculorum tuorum &c. Cant. 4. 9. Oculus fidem, capillus humilitatem, designat; quibus Potentis Dei Filio Virgo maxime complacuit; illumque unò capillò, licet fortissimum, & potentissimum fortiter alligavit. S. Thomas Vill. f. de S. Stephano.

Mariæ fides transcendit fidem Abrahæ. Abraham credidit, posse se habere filium de sterili fene; sed Maria, quod virgo conciperet de Spiritu S. neque concepisset, nisi credidisset. S. Bonaventura f. 17. in Hexam.

Fiducia.

Factum est autem, cum essent ibi, impletum est tempus, ut pareret. Luc. 2. 6. B. Virgo improvisa venit, de tempore partus non cogitans; divinæ directioni, & gubernationi, omnia relinquens; cum divinâ, non humanâ operatione concepisset: nihil secum deferens, quod edita proles in cultu educationis requirit. Simon Cass. de gest. D. l. 1. hic.

Filius.

Peperit Filium suum primogenitum. Luc. 2. 7. Nos esse filios B. Virginis hic ostenditur. Si primogenitus, ergo alii secuti sunt secundò geniti, tertio geniti: neque enim primogenitus diceretur, nisi post se alios haberet. Carnales verò nullos habuit B. Virgo, præter Christum, ergo spirituales habeat, necesse est. Non Angelos; ergo homines: nam Filius ejus frater

E 2

noster

noſter dicitur. Ergo ſi nos fratres; illa noſtra Mater. Incert. Auth.

Mulier amicta ſole, & Luna ſub pedibus ejus.
Apoc. 12. 1. *in utero habens clamabat parturiens, & cruciabat, ut pareret.* v. 2. Gloſſa interl. clamabat, cupiens alios generare, Moralis gloſſa: Significatur intenſum deſiderium implendi in opere, quod concepit in mente. Ambroſius: cruciatur, ut pariat, cum lugeat eos, quos in peccatis parere conſpicit. Sicut Paulus Ap. inſirmantibus diſcipulis loquitur: *filioli mei, quos iterum parturio, donec formetur Chriſtus in vobis.* Gal. 4. 19. Naxera tr. de B. V. §. 26. Maria cupit gignere filios ſpiritualiter.

Omnes filii ventris Eccleſiæ, ſunt hæreditas, & merces fructus ventris Mariæ. S. Bonaventura Spec. B. V. c. 14.

Preto Janes, ſive Abyſſinus Imperator, hoſ ſibi uſurpat titulos: David ſupremus meorum regnorum à Deo unice dilectus. Columna fidei, ortus ex ſtirpe Juda, filius David, filius Salomonis, filius ex femine Jacob, filius magnus Mariæ, filius SS. Petri, & Pauli, ſecundum gratiam. Imperator ſuperioris, & majoris, Æthyopia. Orthelius in theatro tabula 68.

Fortitudo.

Hæc eſt illa mulier fortis, de qua ſcriptum eſt: *mulierem fortem quis inveniet?* Prov. 31. 10. Bleſenſis l. 1. in Adv.

Intravit Jeſus in quoddam caſtellum.
Luc. 10. 38. Quod caſtellum fortius, quod firmius? quàm Virgo Sanctiſſima: cujus animam ſic Deus gratiâ firmavit; ut neque factò, nec cogitatu, à Deo unquam declinaverit. S. Thom. Vill. conc. 1. de Aſſumpt. V.

Fuga in Ægyptum.

Ecce Dominus aſcendet ſuper nubem levem. If. 19. 1. Hieron. Procop. & S. Ambroſ. Exhortat. ad Virgines, docent: nubem levem eſſe B. Virginem; cujus ulnis Chriſtus puer in Ægyptum delatus eſt. Porrò B. Virgo dicitur nubes levis: quia nullis concupiſcentiæ, aut conjugii, onere gravata inquit Hieron. Super omnes res terrenas quaſi nubes, ait Procopius, eminebat. Hæc nobis pluit Chriſtum; & per eum interna mentis noſtræ humectat. Cornelius hic. Nubes levis, & nullius corruptionis pondere gravis, eſt Virgo Maria; quæ in Ægyptum Chriſtum portavit. Eusebius Emiſſ. hom. in Nat. Innocentium.

Fuge in Ægyptum. Matth. 2. Nam incipiebat cudi acutus doloris gladius, cum tam citò nova ſua, teneraque, proles cogeretur regum timore, quos terrebat, provincias Ægyptiacas incolere. Et mirum in hoc infante tenello, quòd terrens terrebat; & terrens plus terrebat; qui ob hoc fugiebat; quia ab ipſo terrebat. Herodes. Simon Caſſ. l. 1. de geſt. D. c. 22.

Ecce Regina Mundi Ægyptiacas ingreditur civitates, nullò humano comitata ſaſtu; ſed nec peditequam unam legimus habuiſſe. Incognita in Mundo, ignorata in populo: quam, ſi, quæ erat, cognoviſſet Ægyptius, apparatus, & magnis copiis, occuriſſet. Conducit hoſpitiū carpentarius, introducit Matrem cum prole fu-

gientem; congregat ſupelleſtilem modicam, ad fovendam Matrem, & prolem; artis carpentariæ inſtrumenta producit. Idem ibidem. Vide obedientia.

G.

Gaudia.

Cor Matris quædam dulcedines, quæ humanum ſuperant intellectum, imbuebant: eratque utrimque mira jucunditas, cum pia Sanctæ Matris, & devota, humilias, & Sancti Sanctorum immenſa benignitas, confederatis affectibus mergerentur. S. Cyprianus de Nat. Chr.

Gratia.

Omnia flumina &c. Eccl. 1. 7. Per mare intelligitur V. Mariæ; in quo omnia flumina gratiarum, & donorum ſpiritualium, intraverunt cum ipſo fonte: & non redundavit Maria, id eſt, non intumuit per ſuperbiam. Hugo Card. hic.

Sicut turris David collum tuum. Cant. 4. 4. Sicut caput per collum, ejusque arterias, ſpiritus vitales, in membra inſluit; Sic Chriſtus per Matrem in Fideles ſua dona. de Ponte l. 7. Exh. 15. §. 3.

Omnia flumina intrant in mare, dum omnia chariſmata Sanctorum intrant in Mariam. Et flumen gratiæ Patriarcharum, & Prophetarum intrat in Mariam; & flumen gratiæ Apoſtolorum intrat in Mariam; & flumen gratiæ Martyrum intrat in Mariam; & flumen gratiæ Confeſſorum; flumen gratiæ Virginum &c. Omnia flumina intrant in mare, id eſt, gratiæ intrant in Mariam. Unde ipſa optime dicere poteſt illud Eccl. 29.

In me omnis gratia. S. Bonaventura Spec. B. V. c. 3.

Ave gratiâ plena. Luc. 1. 28. Hæc eſt gratia, quæ dedit cœlis gloriam, terris Deum, fidem gentibus, finem vitii, vitæ ordinem, moribus diſciplinam. S. Chryſoſt. ſ. 143.

Spiritus S. ſuperveniet in te. Luc. 1. 35. Non dixit, venit; ſed *ſuperveniet.* Prius quidem in ea fuit per multam gratiam; ſed nunc ſupervenire nuntiat propter abundantioris gratiæ plenitudinem, quam effuſus eſt ſuper illam. S. Bernardus hom. 4. ſup. Miſſus.

Nec ſolum ad ſeipſam fit gratiâ plena; ſed ut refundat in ceteros exigentes; & decur in illa intelligi; quòd plenitudinem gratiæ, futura Chriſtianitas poſſit accipere, quæ numerolitate ſingulari Virgini proferenda erat. Et enim ad totam Chriſtianitatem ordinabatur, quòd fiebat in Virgine. Sicut una prima virgo, non pro ſeipſa tantum, ſed pro omnibus, plenitudinem culpæ ſuſcepit. Simon Caſſ. de geſt. D. l. 2. c. 2.

Inveniſti gratiam. Luc. 1. 30. Non creâſti, ut Deus: non rapuiſti; ut Angelus: non perdiſti; ut Adam: non emiſti; ut Simon magus: non abſcondiſti; ut infidelis doctor: ſed reſtituiſti potiùs. de Caſtillo Illat. 217.

Salutans nomen Virginis reticet; ab eo, quòd plus in ea erat, denominat, dicens: *Ave gratiâ plena.* Oſtenderit ei omnipotens, qui delegaverat eum; quòd & plus eſſet hæc Virgo, & quibus donibus ditata conſiſteret; cum, omnium abjectâ copiâ rerum, ſolum polleter plenitudine gratiarum. Sim. Caſſ. antè eir.

Inveniſti

Invenisti gratiam. Prudens Virgo, non sapientiam, sicut Salomon; non divitias, non honores; sed gratiam requirebat. Nimirum sola est gratia, quâ salvamur. Quid nos aliud concupiscimus? fratres. Quæramus gratiam, & per Mariam quæramus. S. Bernardus f. in Nat. Virg.

Vadam ad montem myrrhæ, & ad collem thuris: in illum montem altissimum montium: montem non modò myrrhæ, & thuris; sed & omnium aromatum; Virginem virginum omnium plenam gratiarum. Guarricus l. 1. de annunt. Virg.

Quodcumque donum alicui Sanctorum unquam datum fuit, tibi non fuit negatum: sed omnium Sanctorum privilegia omnia habes in te congesta. Idiota Contempl. de V. Maria c. 2.

Quemadmodum in compendium collegit Deus in Adamo, & Evâ, universam naturam, postquam cuncta creasset: atque in homine sunt omnes naturarum, & vitarum, gradus eminentiori modò, quàm in ipsiis naturis, cælis, plantis, & animalibus; ut unus homo plus valeat, quàm universus Orbis; & sit alter Mundus. Itâ, quoniam non est negligentior; & minùs curiosus, artifex Deus in rebus gratia: in unum quoque redegit in novo Adamo, & Eva, universam gratiam datam, & dandam, hominibus, & Angelis. Unaque in Mariâ sunt omnia genera charismatum, & donorum supernaturalium, & gratiarum, gradus eminentiori modò, quàm in cunctis reliquis hierarchiis Spirituum beatorum, & Ordinibus Sanctorum, Nierembergus de ador. l. 2. c. 4.

Gratitudo.

Beatissima Maria, nè unquâ Deum laudare cessaret, semper in ore habuisse fertur, teste S. Bonaventurâ vitæ Chr. c. 33. *Deo gratias.*

H.

Humilitas.

§. I.

Figure.

Quæ non sum similis &c. Ruth. 2. 13. Ecce mira humilitas Ruth; quæ se facit omnibus ancillis Booz inferiorem; & ancillarum ancillam; ideoque meruit fieri ejus uxor. Sic B. Virgo dicens: *ecce ancilla Domini*, meruit fieri Mater Dei. Cornelius hic.

Fecit etiam Salomon thronum & vestivit eum aurò fulvò. 3. Reg. 10. 8. Humilitas Mariæ pretiosissima. Et ideò signatur per throni Salomonis aurum, quod erat fulvum nimis. Humilitas enim Joannis, & aliorum Sanctorum, aurum pallidum est; si cum aurò humilitatis Mariæ fulvò nimis comparetur. Et sicut pretiositas auri omnia metalla transcendit; sic humilitas Mariæ omnem gradum humilitatis excessit. Quantò enim Maria fuit virtutibus præ eminentior, tantò in ipsâ humilitas mirabilior. Richardus à S. Laur. l. 4.

Nardus mea &c. Cant. 1. 11. Olim in Eva malò superbiæ factore offensus, & in hoc ab humano genere averfus; nunc autem delectatus bonò odore, nardò humilitatis meæ, sic ad genus humanum conversus est. Rupert. l. 1. in Cant. Rex gloriæ fuit in accubitu, id est, cubavit novem mensibus in utero B. Virginis, cum ex eo carnem assumpsit: tuncque nardus, id est, virtus, & humilitas, B. Virginis dedit odorem suum. Nam quid, inquit S. Bernardus, est aliud, *nardus mea dedit odorem suum?* quàm, placuit mea humilitas. Non mea, inquit, sapientia, non nobilitas, non mea pulchritudo; sed, quæ sola in erat humilitas, dedit odorem suum. Cornelius hic.

Quæ est ista, quæ ascendit &c. Cant. 3. 6. Rupertus censet, hæc esse verba Christi, humilitatem B. Virginis admirantis, q. d. Tu dicis, sicut Abraham pulvis sum terræ, qualem ventus dispergit, aura tollit. Et ille, non: sed pulvis pigmentarius, sive pulvis pigmentarii; pulvis myrrhæ, & thuris; qualem pigmentarius Spiritus S. conficit ex optimo thure; quod est suavitas mentis; & ex myrrha probatissima; quod est mortificatio carnis. Tu dicis: fumus ego sum teter coram divinis oculis, qualis de camino ascendit. Et ille: non; sed fumus ex aromatibus myrrhæ, & thuris; qualem decet ascendere de aureo thuribulo ante altare aureum, usque ad os, & olfactum, Domini. Idem hic.

Sicut turris David collum tuum. Cant. 4. 4. Quid erat turris David? putâsne illa turris manufacta, de qua legitur 1. Paral. 11. Imò turris David non manufacta fuit, cui tuum, ô Dilecta! collum debeat assimilari. Et hæc est humilitas David. *Filia Sion*, ait Dominus apud Il. 3. elevata sunt; & ambulaverunt extento collò, &c. Hæc fuit superbia illarum; propterea expugnari potuerunt. Tuum autem collum nequaquam extensum fuit; sed est, sicut turris, id est, sicut humilitas David. Per quam ille coram Deo fortis, & contra homines stetit in expugnabilis. Rupertus in Cant. l. 3. hic.

Terribilis, ut castrorum acies ordinata. Cant. 6. 9. propter profundissimam humilitatem, quâ nihil demonibus terribilis est. S. Bernardus t. 1. f. 52.

Maria Virgo Stellæ assimilatur: quia, cum magna esset ad modum stellæ, modica apparebat per humilitatem. Hugo Card. in Luc. 1.

§. II.

Humilitas B. V. summa, persecta.

Quia respexit humilitatem ancille sue. Luc. 1. 45. Græc. apud Jansenium: quia respexit parvitatem ancillæ suæ. Aliqui ex Hebr. respexit annihilationem ancillæ suæ. Sylveira hic.

Fecit illi magna. Nôstis quæ? Magnum, quia Virgo; magnum, quia Mater; majus, quia utrumque; maxima, quia Dei Mater: sed majus: quia

quia, cum tanta sit, putat se nihil esse. V. Beda in Luc. 1.

Exinanivit se, exemplò Filii sui, formam ancillae suscipiens. Richardus à S. Laur. 1. 4.

§. III.

Humilitas illius respecta, amata, à Deo.

Quia respexit humilitatem ancillae suae. Luc. 1. 45. Mirà devotione plena vox, quae dicitur; *quia respexit &c.* Non enim ait, quia respexit virginitatem meam, aut innocentiam, aut aliam quarumlibet virtutum gratiam; sed solam humilitatem suam respexit. Domini humiliter facetur. S. Ildephonus l. 2. de assumpt. B. V.

Tria fuerunt in Maria, propter quae specialiter benedicta. Primum est humilitas, quae se vacuum ostendit; & idem impleri meruit. Unde dictum est ei: *Ave gratia plena &c.* Hugo Card. hic.

§. IV.

Humilitas illius exaltata.

Ecce ancilla Domini. Luc. 1. In hoc, quod dicit *ecce*, notatur prompta obedientia: *Ancilla* verò perfectae humilitatis nota est. Quae enim major humilitas? quam quod Mater Dei eligitur, ipsa se ancillam nominat. Eccl. 43. *Luminare, quod minuitur in consummatione.* Hugo Card. hic.

Quomodo fiet istud, quoniam virum non cognosco? Luc. 1. Ubi Theologi cum Toleto asserunt: his verbis Mariam votum virginitatis expressisse. O votum! maledictionis quodammodo speciem referens: Formina Israelitica maledictione se affectam existimat, dum laborat sterilitate. O Virgo prudentissima! curavit minimum abiectionis suae virginitatis adherere: ut tam profunda humilitas quasi necessarii ad Dei elevetur maternitatem. S. Bernardus l. 4. sup. Miss. eligi in Israel esse contemptibilis; ut illi placeas, cui te probasti maledictum in currere sterilitatis. Et ecce maledictio benedictione commutatur; sterilitas fecunditate recompensatur. Escobar Vol. 5. l. 7. sect. 1. Obs. 5.

Nunquam super omnes Angelos glorificata ascendisses; nisi prius infra omnes homines humiliata descendisses. S. Bernardus Deprec. ad gloriosam V. Mariam.

Magne Deus! terribilis, & fortis; bonitate ineffabilis; humilem ancillam erigis, & exaltas; unde hostem aemulum olim expuleras. Triumphat humilitas augmentis gratiarum; & coronam inclinatam à te decorata; superbia verò inanis, & tenebrosa, dehiscat. Lucifer gloriofus & arrogans, vulneratus ad ima corruit: audiant superbi, & humilientur. Virgo humilis ad thronum gloriae coronata ascendit: audiant humiles, & laetentur. S. Amedeus hom. 8.

§. V.

Quò major, eò humilior.

Ecce ancilla Domini. Luc. 1. Ancillam se dicit Domini, quae Mater eligitur. Mater enim, humilemque paritura, humilitatem debuit etiam ipsa praeferre. S. Ambrosius hic.

Quantò magis B. Virgo se audivit elevandam in Matrem Messiae, Filii Dei; tantò magis ad humilitatis gremium confugit. Cajetanus hic.

Cum Virgo legeret illud Is. *ecce Virgo concipiet*, intelligens, quòd talis Virgo erat futura Filii Dei Mater; anxia desiderio postulabat tali sanctissima virgini obsequi, & famulari; illam alloqui, & contemplari; vel saltem illi in aliquo humillimo officio ministrare. Et dum in hujusmodi desideriis sancta virgo flammesceret; Angelo nuntiante, se illam esse virginem, de qua per Isaiam Spiritus S. propheta vit, auditam Domini voluntate, humiliter se obtemperare parans; cum fieret Mater Dei, atque Regina caeli, & Mundi: non gloriae altitudinis, sed infinitae humilitatis assumpsit nomen, dicens: *ecce ancilla Domini.* S. Bernardinus t. 2. l. 48.

Sicut nulla post Filium Dei creatura tantum ascendit in gratiae dignitate: sic nec tantum descendit in abyssum humilitatis profunda Id. l. 51.

Et quasi consurgere manipulum meum. Gen. 37. 7. Cur principatus triticeo in culmo ostenditur? & non potius in virga aurea? Vides ipicas maturas se inclinare? nimirum agnata sublimitati humilitas. Escobar t. 3. Colloq. Chr. l. 3. sect. 2. obs. 1.

Sicut liliun inter spinas. Cant. 2. 2. Plin. l. 21. c. 5. nulli florum excelsitas major: languido collo est, & non sufficienti capitis oneri. Languido collo Maria verum liliun: *ecce ancilla Domini.* Idem ibid.

Luminare, quod minuitur in consummatione. Eccl. 43. 7. Lunae ultimum accretionis instans imminutionis est primum. Idem ibidem.

§. VI.

Actus humilitatis.

Joseph autem vir ejus &c. Matth. 1. 19. B. Virgo ex modestia noluit divinum hoc secretum Josepho ulterò revelare; nè tanta sua donà jactare videretur: sed Dei providentiae, cujus hoc totum opus erat, resignavit: certissime confidens; Deum suam innocentiam, & famam, tutaturum. Cornelius hic.

Turbata est in sermone ejus &c. Luc. 1. 29. 32. Regni Davidici nomen exhorruit; comitatu contenta fabri. Et nisi ex verbis Angeli conjectasset; non temporalem fore principem, cujus regni finis non futurum praedicebatur; audeo dicere, abdicasset verbum; nè à vilitate abdicaretur. Et idem fortè Gabriel, cum de regno Filii multa dixisset, eam nunquam salutavit

Re-

Reginam: quin tot inter titulorum fulgores ipsa sibi seposuit ancillae vocabulum. Oliva l. 4. Strom. §. Multiplicabo semen tuum.

Pater tuus; & ego, dolentes &c. Luc. 2. Christum pepererat; Angelus ad eam venerat, & dixerat ei: *ecce concipies in utero &c.* Luc. 1. 31. Meruerat parere Filium altissimi; & erat humillima. Nec se marito, nec in ordine nominis, praeferebat, ut diceret; ego, & pater tuus; sed *pater tuus*, inquit, & *ego*. Non attendit sui uteri dignitatem, sed attendit ordinem conjugalem: non enim humilis Christus matrem suam superbire docuisset. S. August. de divers. parte altera l. 63. in Nat. Chr.

Et tuam ipsius animam. Luc. 2. Humilitatem agnosce Mariae; quae non velut Mundi Regina, & aeterni Regis Mater; sed ut discipula accipit verba senis: non stomachans verbum, non dedignans auditum; aequanimiter laeta, & tristitia, recipit &c. Simon Casl. l. 2. de gest. Chr. c. 21.

Nuptiae factae sunt, & erat Mater Jesu ibi. Joan. 2. 1. Magnum, & cunctis S. Ecclesiae spectandum ordinibus humilitatis exemplum; quod Mater Jesu non aspernata est, carnali interesse celebrati nuptiarum. Rupertus l. 2. in Joan.

Petrus & Andreas, & Jacobus, & Joannes-hi omnes perseverabant unanimiter cum mulieribus, & Maria Matre Jesu. Acton. 1. Itane mulierum sese ultimam exhibebat, ut novissima omnium poneretur? Merito facta est omnium Domina, quae se omnium exhibebat ancillam. S. Bernardus de B. V. Apostolos sic honorabat; ut primarii Scriptores dicant; eam à S. Luca petisse obnixè; ut in catalogo eorum, qui expectabant Spiritum S. non principe, sed novissimo, loco post Sacerdotes se collocaret. Nierenbergius de am. erga B. V. c. 9.

Miscellanea.

Accessit ad eum mulier &c. Matth. 26. 7. Joannes verò l. 2. 3. *Maria accepit libram unguenti.* Toletus hic: Matthaeus nomen tacet; quia caput unxit; Joannes nominat Mariam; quia pedes. Qui Mariam nominat, humilitatem indicat: neque enim Maria sine humilitate stare potest; cum virtus humilitatis à Maria planè sit inseparabilis. Joan. Damasc. orat. de dormit. Mariae: Maria unxit pedes Jesu; quia in Maria humilitatem in honore habet. Paoletti l. 3. in Purif. B. V.

Si non potes Virginitatem humilis; imitare humilitatem Virginis. S. Bernardus hom. 1. sup. Missus est.

I.

Imagines B. Virginis.

Cum S. Hyacinthus, Tartaris subito in templum irruentibus, ipse asportato secum Venerabili, fugeret, inclamavit statua quadam B. Virginis: sic ergo inimicorum meorum op-

probriis me committes? age, me cum Filio me alio transporta. At ille gravitatem statuae, utpote magna, & ex alabastris confecta, causabatur. Sed adjecit imago; ut sese confidenter assumeret: futuros pares oneri humeros. Accipit; sensitque valde levem. Jamque pervenerat ad Boristhenem fluvium; nec pons, nec navicula, comparebat. Itaque factò signo crucis, sublatà chlamyde, sicò illum trajecit vestigiò; quod etiamnum visitur. Ribadeneira 16. Augusti in ejus vita.

Imitatio.

Si tanquam bonus, & devotus filius eam in omnibus pro posse studueris imitari; tunc procul dubio te sibi, tanquam Matri, veraciter exhibebis: & ipsa te, tanquam filium suum veraciter adjuvabit; & quae dignè ab ea petieris, tibi dabit. S. Bonaventura Stim. div. am. c. 7.

Sit vobis, tanquam in imagine, descripta virginitas, vitaeque B. Mariae: de qua, velut speculò, refulget species castitatis, & forma virtutis. Hinc sumatis licet exempla vivendi; ubi tanquam in exemplari, magisteria expressa prohibitis: quid corrigere, quid effugere, debeatis, ostendunt. Primus discendi ardor, nobilitas est magistri. Quid nobilius Dei Matre? S. Ambrosius l. 2. de Virginibus.

Mariae magis placet imitator devotus, quam laudator otiosus. S. Ildephonsus f. 1. de Assumpt. Virg.

Incarnatio Christi Mariam respiciens.

§. I.

Figurae.

Lignum vitae in medio paradisi. Gen. 2. 9. O verè lignum vitae! quod solum fuit dignum portare fructum salutis. S. Bernardus l. 2. in adv. Dom.

Moria. Gen. 22. 2. est B. Virgo: in cujus utero templum, id est, Humanitas Christi est aedificata. Cornelius hic.

Facies candelabrum ductile ex auro mundissimo. Ex. 35. 31. O aureum item candelabrum! ignem recipe divinitatis; ut per te ille luceat Mundo; unaque nequitiarum nostrarum tenebras dissipet. Ecclesia Graeca in profesto B. V. annunt.

Rubus incombustus. seu ignis in rubo, est Deus in B. Virgine conceptus, & natus, illa ejus virginitate. Ita Theodoretus, Rupertus, S. Bernardus f. de B. Maria. Ut frutex incendit ignem, & non crematur: itidem etiam virgo, & lumen parit, & non corrumpitur. Hinc tota Ecclesia: rubum, quem viderat Moyses, incombustum. Gregor. Nys. orat. de Nat. Chr.

Et ipse tanquam sponsus &c. Pl. 18. 6. Et ipse procedens de utero Virginali: ubi Deus naturae humanae, tanquam sponsus sponsae, copulatus est, S. August. hic.

Stil.

Stillantia super terram. Pl. 71. 6. Quæ est illa terra, nisi Matris Domini caro Virginea? *Rorate caeli &c. Aperiat terra &c.* De hac terra veritas est orta. Richardus à S. Viçt. annot. hic.

Sapientia edificavit sibi domum. Prov. 9. 1. Sapientia Dei de sinu Patris ad nos veniens edificavit sibi domum, ipsam scilicet Matrem suam Virginem Mariam; in qua septem columnas excidit. Quid est, in eam septem columnas excidere? nisi ipsam dignum sibi habitaculum fide, & operibus, præparare. Nimirum ternarius numerus ad fidem, propter Sanctam Trinitatem; quaternarius pertinet ad mores, propter quatuor principales virtutes. S. Bernardus in Serm. parvis f. 9.

Lectulus Salomonis. Cant. 3. id est, verè pacifici, virgo dicitur; in qua Dei Filius requievit velut in lectulo. Richardus à S. Laur. l. 10. Lectulus, est uterus B. Virginis; in quo Sponsus beatissimam copulam celebravit, quæ humanæ naturæ dignatus est copulari. *Lectulus* autem dicitur, non lectus; propter humilitatem. Hugo Card. in Cant. 1.

Ferculum fecit sibi Rex Salomon. Cant. 3. 9. B. Virginis uterus, & sinus, fuit ferculum augustissimum, baiulans Verbum incarnatum; adeoque mediâ charitate constratum propter filias Jerusalem. Quia Christus, qui est ipsa charitas, maximam gratiam, & charitatem B. Virgini aspiravit: ut ipsa filiabus Jerusalem, id est, animabus devotis, ad illam in quavis difficultate recurrentibus, opem ferret. Cornelius hic.

Egredimini filie Sion &c. Cant. 3. 11. Mater Christi B. Maria esse creditur; quæ coronavit eum diademate: quia humanitatem nostram ex ea assumpsit. S. Gregor. hic.

Ecce Virgo concipiet. Il. 7. 14. Hebr. est *Haalua*: Septuag. illa *Virgo rara*, & unica illa *Phœnix Mendli.* apud Cornelium hic.

Ecce Dominus ascendet super nubem levem &c. Il. 19. 1. Verè levem: quia conjugii onera nescivit. Verè levem; quæ levavit hunc Mundum de gravi fenore peccatorum. Levis erat: quia remissionem peccatorum utero gestabat. S. Ambrosius lib. de inst. Virg. c. 9.

Ascendit Dominus super nubem levem, corpus scilicet Virginis Mariæ; quod nullò humani seminis pondere prægravatum est. S. Hieron. hic.

Deus ab austro veniet. Habac. 3. 3. Septuag. *Deus de Theman veniet, & sanctus de monte umbroso, & condensus.* Per montem hunc Theophylactus, & Euthymius, accipiunt B. Virginem; quæ, quasi mons virtutum, cæteris Sanctis excelsior, obumbratione Spiritus S. concepit, juxta Gabrielis promissum: *virtus altissimi obumbrabit tibi.* Cornelius hic.

In hoc conflatorio (uteri virginalis) conflatum est aurum, & decoctum ad purum; natura humana purgata, & ab omni labe purgata, verbo unita, & in unam personam conjuncta. In hoc conflatorio, & ex hujusmodi auro, formatus est annulus, lapis pretiosus; & in eo im-

posita est forma summi Regis; & imago impressa, & plenè expressa. Aurum optimum, Caro Christi; lapis pretiosus, anima Christi; figura, & imago, Patris, Divinitas Christi. Qui cum sit *splendor gloriæ, & figura substantiæ ejus*; Hebr. 1. 3. nihilominus tamen humanitati nostræ est unitus: ut ex duabus naturis, tribusque substantiis, esset quasi in unum annulum junctus Mediator Dei, & hominum. Homo Christus Jesus; & fieret dextera Excelsi ornatus.

Si quis in nobis factus filius prodigus, qui dudum mortuus est, & jam revixit; date hunc annulum in manu ejus. Richardus à S. Viçt. annot. in Pl. 71.

Sol. Lem: *Ornat* (scilicet cælum) *non ornat.* *Abiit in montana cum festinatione.* Luc. 1. 39. Omnis Sanctorum beatitudo de glorioso Virginis utero processit. V. Beda in Luc. 1.

§. II.

Uteri Virginei laudes.

Quoniam tu es, qui extraxiste me de ventre &c. Pl. 21. 9. Christus ex materno utero progrediens Patrem suum alloquitur. Tertullianus legit: *avulsisti.* Et subdit: quid avellitur? nisi quod hæret. Unde collige; quàm delectabile habitaculum purissimum Virginis uterus Christo fuerit. Incert. Auth.

Dominus tecum. Luc. 1. 28. Quòd si sol, cum creatura limitata sit; & finita; supra terram tantâ celeritate currens, eam tamen ita fertilem reddit; foris quidem fructibus ornatam, intus verò pretiosis metallis gravidam: quænam, & quanta, in purissima Virgine sol ille infinita potentia operatur; non celeriter currens, sed in ea manens. Diez conc. 2. de Incarnat.

In quo nondum quisquam positus fuerat. Joan. 19. 41. In horto monumentum novum pro homine novo; ut sepultura Incarnationi conveniat. Nam, dum incarnaretur, positus est in utero virginali, ubi nondum quisquam positus fuerat, neque ponendus erat. Sim. Casl. l. 13. hic.

Vas electionis &c. Act. 9. 17. Siquidem Paulus vas electionis cognominatus est, quòd augustum Christi nomen portaverit, ac ubique terrarum ipsum prædicaverit: quale vas Dei Mater; non quæ velut aurea urna in se manna complexa sit; sed quæ celestem illum Panem; alimenti causâ, atque roboris, Fidelibus concessum; utero suo gestaverit. S. Basilus Seluec. orat. de S. Dei genitr. & Incarnat. &c.

Salve concha; quæ viva manens de intemperate sanguine tuo, rubrum & instar purpuræ lucens Paludamentum pro rerum omnium Rege tinxisti; & simul per illud nuditatem Adami operuisti. S. Joan. Damasc. Ex Men. ode 6. de B. V.

Cum me totum Deus transformare vellet in Deum, totum se tibi univit, ô Maria; sicque incomprehensum, & novum, omnibus repræ-

sen-

sentatur mysterium. Tu pariendo Virgo incorrupta perseveras; & ex te Caro cernitur Deus. S. Sophronius.

O uterum! in quo confectus est nostræ libertatis libellus. O ventrem! in quo adversus mortem fabricata sunt arma. O templum! in quo Deus ipse factus est Sacerdos secundum Ordinem Melchisedech. S. Proclus or. 1. in laud. Dei genitr.

Hortus deliciarum nobis sacratissimus tuus uterus, ô Maria! quia ex eo multiplices gaudii flores colligimus, quoties mente recolimus, quam magna multitudo dulcedinis toti orbi inde refulsit. Verè paradifus Dei tu es; quia lignum vitæ inde protulisti S. Bernardus Deprec. ad glor. V. Mariam.

Esto paratus, ô divinæ munditiæ liber! quippe tibi S. Spiritus digitò inscribitur sapientia divina; sed incarnata: quæ insipientiæ meæ pravaricationem è medio tollat. Ecclesia Græca in profesto B. V. Annunt.

Ave magnifica aula, & splendidum Palatium Imperatoris æterni. Blosius p. 2. parad. an.

§. III.

In utero Virginis factus est Deus mitior.

Apparuit Dominus in flamma ignis de mediobubi. Ex. 3. 2. Ignis hic immoxius. Non sic Ex. 19. 14. *Totus mons Sinai fumabat &c.* Cur in rubo apparet Deus mansuetus, benignus, & pacificus? in Sinai terribilis, torrens, & bellicosus? Quia in rubo erat velut in conspectu matris: nam rubus illius signum, ex Ecclesiæ mente. In monte Sinai nec in umbra adfuit Maria, de Castillo de vestib. Aaron. Illat. 274.

De quo natus est Jesus, qui vocatur Christus. Math. 1. 16. Salvator priusquam in utero Virginis incarnaretur, nunquam Christus appellatus fuit. De eo autem, mox ut natus est, Matthæus dicit: *de quo natus est &c.* Porro nomen actionibus personæ respondere debet. Christus idem est, quod *unctus*: quia oleo unguuntur reges. Oleum autem Symbolum est clementiæ, & misericordiæ. Et ideo reges unguuntur: ut discant lenes, & pii esse. Hinc Matthæus, dicendo, *qui vocatur Christus*, insinuare videtur: Deum, priusquam de Virgine nasceretur, fuisse severum, peccatores rigide punivisse; at verò natus de Maria, nomen accepit Christi, quod idem est, ac *unctus*, benignus, mitis. Alphonfus Salmeron tom. 3. tr. 9. quidam piè meditantur; ex aliquibus sanguinis guttis, è corde Mariæ erutis, Spiritus S. ministeriò Christi corpus fuisse conditum. Stillæ cordis humani, præsertim cordis Virginis mitissimi, sunt præ quovis alio totius corporis sanguine, dulcissimi, suavissimi, & velut ex pietate compositæ. Et ideo, cum Filius Dei ex hoc sanguine suam formaret humanitatem, quomodo poterat non esse misericors, benignus, & compassivus; qui ex compassione, & misericordia, Mariæ Matris suæ erat compositus. S. Bonaventura in Psalterio Virg. *Polyant. Sacr. Tom. II.*

ginis, vocat eam venam misericordiæ: quippe quæ stillavit è cordis venulis purissimi sanguinis guttas, quibus formaretur Christus ad misericordiam eximie propensus. Paoletti f. g. in festo B. V. Annunt.

Sol justitiæ Deus noster in Veteri Testamento erat ut leo terribilis, rugiens, peccatores terribiliter puniens: sed in uterum Virginis intrans, factus est totus benignus, suavis, & humanus, Filius benignissimæ Matris, Matris misericordiæ. S. Antoninus p. 4. tit. 15. c. 22.

Sol in Virgine. Lem. *Temperat iras*, Picinelli.

Inimici.

TAm particeps charitatis, quam Crucis Jesu, assumpsit orationem pro eis, corde perfectò paternæ pietatis aures compulans: Pater! dimitte illis hanc noxam: quia &c. S. Amedeus hom. 5.

Gerardus Pannoniæ Præsul, Matris Virginis cultor mitificus, complura in ejus venerationem fieri constituit. In more positum habuit, quantumcunque læsus fuisset ab aliquo; si is per Christi Matrem petiisset veniam, mox suffusus lacrymis veniam dedit; aut dandam, velut reus ipse, à lædente petiit. Drexelius in Salomone c. 16.

Anno 1546. Obvii sibi duo hostiliter offensi facti; quorum unus ab altero veniam offensæ petens, cum non impetraret, adversarium occidit. Ob tantam iram unius, & perditionem alterius, visa lacrymari imago B. Virginis in proximo depicta muro. Aringus in Roma Vet. & Nova. De templo S. Mariæ à fletu.

Invocatio B. Virginis pro diversis gratis.

O Intemerata! rogamus te obnixè; ut pro famulis tuis affiduè intercedas. Potes quidem reipsâ omnes salvare, ut Dei altissimi Mater, precibus maternâ autoritate pollentibus. S. Joan. Damasc. ex men. 1. Jan. ode 4.

Venio ad te, sola Virgo Mater Dei; procido coram te: rogo te; ut reveles mihi multitudinem dulcedinis Filii tui: concedas mihi, adherere Deo, & tibi; servire Filio tuo, & tibi; famulari Domino, & tibi; illi, sicut Factori meo, tibi sicut Genitrici Factoris mei. S. Ildephonus I. de Virginit. Mariæ c. 12.

Delatus sum in turbinem perditionis; & ipsa me stupina scelerum immensorum perturbant. Verum tu, S. Domina! misericordie mei commota, ad portum me divinum appelle. S. Theophanes ex Men. 16. Jan. ode 6.

Laudes.

Benedicta tu in mulieribus, & benedictus fructus ventris tui, Luc. 1. Quare dicitur

tur fructus Virginis benedictus, post ipsam benedictam? Prius laudat Virginem, & postea fructum ejus, scilicet Christum Dominum.

Quia sic aestimat Deus laudem, & honorem, suæ Matris; ut in laude primas obtineat. Sylveira t. 1. l. 1. c. 6. q. 18.

Non est quidem, quod me magis delectet; sed nec est, quod terreat magis; quam de gloria Virginis Mariæ habere sermonem, S. Bernardus l. 4. in Assumpt. V.

Liberalitas.

Signum magnum apparuit in celo: mulier amicta sole. Apoc. 12. 1. In te manet, & tu in eo: & vestis eum; & vestiris ab eo: vestis eum substantiâ carnis; & vestit ille te gloriâ suæ Majestatis; vestis solem nube; & sole ipsa vestiris. S. Bernardus f. de verb. Apoc. Ideo hęc sole (divinitatis) amicta est in celo; quia in terris perfectè Christum induerat. Rich. à S. Vict. in Cant. p. 2. c. 31.

Quæ est ista, quæ ascendit de deserto, delictis affluens; rorata super dilectum suum? Cant. 8. 5. Nicitur Maria Deo, quia Deus parvulus incumbat Mariæ gremio: nitebatur brachiis; quia ad ejus pendebat ubera. Arcones in If. 2. Disc. 13. 3.

Sicut nec maris profunditas; sic nec Mariæ liberalitas, potest exhausti. Richardus l. 1. de laud. V. c. 3.

Regina Maria non gravat tributis; sed largitur servis suis divitias, dona gratiarum, veltes virtutum, thesauros meritorum, & magnitudinem præmiorum. Richardus à S. Laur. l. 6.

Illâ vera Dominatio est, quæ in omnes, per provivam sui bonitatem, affluentissimè largissima, vel profusa, est. Sic B. Virgo donorum, & beneficiorum, largissima Dispensatrix est: ideoque Regina, & Domina. Hoc enim vero pertinet ad dominationem, vel principatum, scilicet largi donorum, vel beneficiorum, collatio. S. Bernardus t. 3. l. 3.

Lux Mundi.

Maria designata est per natatoriam Siloe, ad quam missus est cæcus natus, Joan. 9. Lavare oculos suos, ut illuminaretur. Ipsa enim dicitur Illuminatrix: & hoc nomen suum interpretatur in nobis precibus suis illuminans peccatores. Richardus à S. Laur. l. 9. de laud. Virg.

¶ Duo magna luminaria magis Mundo famosa, & Ecclesiæ illuminativa, quæ fuerunt in Mundi Regina, fuerunt virginitas, & humilitas. S. Bonaventura f. 1. de B. V.

Mariæ potentia totus illustratur orbis, adeo ut ipsa jam celestis patria clariùs rutilet virgineæ lampadis irradiata fulgore. S. Bernardus f. 1. de assumpt.

Luxuria hostis, & remedium.

Peregrinus profligata vitæ ab æde Lauretana, umbra quadam sese horridâ specie illi obji-

ciente, bis repulsus est: nec antè ingredi potuit, quam animum confessione expiasset. Turfellinus hist. Laur. l. 5. c. 27.

Sicut liliū valet adversus serpentes, & venena; sic B. Virginis invocatio, & cultus, singularè est remedium in omni tentatione, præsertim libidinis. Cornelius in Cant. 2. sicut liliū inter spinas.

Tu candida nubes, ardorem æstus temperans: tu ros opportunus, rorem fornacis extinguens. Bloisius p. 2. parad. an.

M.

Magnificat Deum.

Magnificat anima mea Dominum. Luc. 1. 48. Sermonem dividit in laudes Dei. Nihil suis meritis tribuit; sed totam suam magnitudinem ad illius donum refert. V. Beda hic.

Tu me Elisabeth cognata magnificas; sed ego non magnifico me ipsam: sed pro his omnibus magnifico anima mea Dominum. S. Thom. Vill. conc. 2. de Visit. B. V.

Tu me, Elisabeth, laudas, extollis, magnificas; verum ego sciens, quod à me nihil habeo; universa bona Deo adscribo, ipsum laudo; me deprimō, illum magnifico, id est, magnū, summū, immensū, fateor, confessor, demonstro: illum totis viribus honoro, omni zelō venerari desidero, me parvipendo. Fecit ergo Maria, quod pater ejus admonuit: *magnificate Dominum meum.* Pl. 33. 4.

Mater Dei.

Venter tuus sicut aceruus tritici, vallatus liliis. Cant. 7. 2. Mater, & Virgo. Expressa est Mariæ cum maternitate virginitas: per tritium enim fecunditas, per lilia puritas, designatur. Incert. Auth.

De qua natus est Jesus. Matth. 1. Sancti Evangelistæ de ejus laudibus silent, quoniam ineffabilis est ejus magnitudo. Satis fuit de ea dicere: *de qua natus est Jesus.* S. Thom. Vill. conc. 3. de Nat. B. V.

Quidquid de Virgine scire, aut intelligere, cupis; totum in hoc clauditur breviloquio: *de qua natus est Jesus.* Hæc longa, & pleenissima, historia ejus est. Idem f. 2. de Nat. B. V.

Quid ampliùs ei assignare possumus divini muneris, & honoris; quam Genitricem eam esse Dei, & hominis. Infrà hoc dicitur, quidquid in ejus commendatione effertur. Si cœli Reginam, si Angelorum Dominam, vel quodlibet aliud excellentissimum, tam ab humano corde, quam ore, excogitatum protuleris, non adfuerit ad hunc superinducibilem honorem; quò creditur, & prædicatur, Dei Genitrix. Petrus Cell. l. de panib. c. 21.

Clara proavorum titulis; sed incomparabiliter clarior generositate prolis. Petrus Dam. l. 46. in Nat. B. V.

Quid

Quid mihi, & tibi est mulier? Joan. 2. 5. Cur Christus Virginem vocat mulierem? Primus Manichæorum, & Valentinianorum, teste Orig. & August. tr. 8. in Joan. ausus affirmare, Virginem Christi Matrem non esse; quia hic non Matrem, sed mulierem, vocavit. Sed non advertunt; eam ter in hoc textu Matrem dici. Imò benè notat Metaphrastes orat. de vita, & dormit. Mariæ: quòd in Evangelio bis dicitur *mulier*, & octies post partum vocatur *Mater Jesu*. Sylveira hic q. 18.

Misit Deus Filium suum factum ex muliere. Gal. 4. 4. O rem miram! in omnibus epistolis S. Pauli non reperitur, eum Sanctissimæ Virginis, nisi hòc locò, meminisse: quam nunc tam sicè nominat, *factum ex muliere*. Quid hoc Apostole Sancte? hòc honore afficis, quam omnes beatorum spirituum hierarchiæ ut Imperatricem honorant? aliter de ea loquitur Joannes Apoc. 12. 1. *Signum magnum apparuit in celo &c.* Ecce, cum quanta majestate de hac Regina loquitur. Dico, S. Paulum eam magis hic, quàm Joannem, commendasse: siquidem eam Genitricem Dei appellat. Quæ, cum mulier esset, Deum hominem fecit, scilicet humanum corpus illi ministrans: quæ est suprema dignitas, in quam pura creatura evehi potest. Diez conc. 2. in Nat. V.

Mater nostra.

Habitabunt in te filii tui. Il. 62. Beata Mater illa Christi, quia Matrem Christianorum se agnoscit ratione mysterii; curâ quoque se Matrem ejus præstat, & affectu pietatis. Nunc habitamus in adjutorio Matris altissimi; postea in consortio gloriæ ipsius; tanquam in sinu ipsius confovebimur. Nullatenus autem erideris; majoris esse felicitatis, & gloriæ, habitare in sinu Abrahæ, quàm in sinu Mariæ. Guericus Abb. f. 1. de Assumpt. V.

Dic, ut sedeant &c. Matth. 20. 21. Cur submiserunt Matrem? Abulensis hic q. 54. quia facilius concederet Christus Matri, quàm filiis: quia fortè illa aliquando adjuverat Dominam nostram, sororem suam, ad nutriendum Christum. Accedit Mater filiorum Zebedæi, ut filiis suis dona impetret. Matrem nos habemus, quæ nostra curet, & nobis bona petat. Sed quæ illa? Quando Christus Joanni dixit: *ecce Mater tua*, omnibus Fidelibus Maria data est in Matrem: quia Joannes universæ Ecclesiæ tunc personam agebat. Tam ex corde nobis Maria Mater est, ac si nos genuisset: tam confidenter ad eam accedere possumus; ac si ex utero ejus nati essemus. Fortior enim est amor, qui in Maria à magna gratia processit; quàm quem natura præstare poterat. Osorius tom. 1. fer. 4. post D. 2. Quadrag.

Deinde dicit Discipulo: ecce Mater tua. Joan. 19. 27. Non ait, dicit Joanni; sed *Discipulo*. Joannes est nomen particulare, Discipulus commune: ut denotetur; quòd Maria omnibus detur in Matrem. Sylveira c. 17. hic.

Si ipsa propter peccatores, scilicet propter me, meique similes, facta est Dei Mater; quomodo immanitas peccatorum meorum cog-

Polyant. h. Sacr. Tom. II.

re poterit desperare veniam eorum? S. Anselmus de excell. Virg. c. 1.

Mythicè intelligimus in Joanne omnes animas Electorum, quorum per dilectionem B. Virgo facta est Mater: filius enim in Græco nomen amoris est. S. Bernardinus tom. 1. f. 55.

Discipulus iste electus designavit unumquemque Fidelem. Quemadmodum enim Christus dixit Joanni: *ecce Mater tua*; sic unicuique Christiano dedit Matrem suam in Matrem: ita, quòd ipsa est Mater, & Advocata, omnium nostrum; quam post Deum summè amare, & venerari debemus. Dion. Carth. in Joan. 19.

Maria velut Materfamilias in Domo Dei, misericordiæ claves habet. Nierembergus l. 2. de Ador. c. 1.

Ad pedem Crucis accepit nos Maria in filios: ibi peperit nos, non ex utero, sed ex corde. Ecce filius tuus est quisque Fidelis, & Discipulus, meus. Idem ibidem.

Nec ob aliud Filii æterni temporaliter facta est Virgo Mater, per quam ejus & nos sumus fratres: nisi ut interpellat Filium pro fratribus ejus miseris, æternè stantem pro caducis, justum pro iniquis, Deum pro hominibus, verum Filium pro filiis adoptivis. Sim. Cas. l. 2. de gest. D. c. 25.

Misericordia.

§. I.

Figura, & Symbola.

Ex Veteri.

Arcum meum ponam in nubibus; & erit signum fœderis inter me, & inter terram. Gen. 9. 13. Ipsa profectò Virgo est arcus fœderis sempiterni positus in nubibus cœli, nè interficiatur omnis caro. Bernardinus de Buis p. 9. f. 2.

Duc eam ad matrem suam. 4. Reg. 4. 10. Filium Sunamitis nimius sol in agro torrebat, & capitis dolor cruciabat; quem pater non aliò remisit, quàm ad matrem suam. Filium, quantà potuit, benevolentia excepit mater, & *posuit eum super genua sua usque ad meridiem; & mortuus est.* Efficere non potuit illa matris charitas; nè filius, quem suo gremio fovebat, moreretur: & mortem hausit; ubi hausturus vitam credebatur. B. Virgo autem ait: *qui me invenerit, inveniet vitam.* Prov. 8. Mendoza in 1. Reg. 14. 3.

Ferunt ad Holdam prophetidem &c. 4. Reg. 22. 14. Josias Rex iratum Deum præsentens, misit ad Holdam prophetidem, ut ipsa consulere Dominum. Sed cur, relictis viris prophetis, à femina cupit audire oraculum? Lyran: quia Josias voluit à Deo habere responsum misericordiæ: & quia mulieres sunt clementiores viris; misit, ad consulendum Dominum, per mulierem. Ego autem omnes monuerim, qui volunt à Deo responsum misericordiæ accipere; ut consulant eum per Mariam. Baeza l. 1. c. 5. §. 8.

Gloriosa dicta sunt de te civitas. Pl. 86. 3. B. Virgo dicitur civitas: quia in ipsa fuit populus; quia visceribus misericordiæ suæ omnes continebat, & adhuc continet: unde dicitur Ma-

F 2

ter

Mater misericordia. Sic Paulus habebat in se populum, cum dicebat Philipp. 1. 7. *Sicut est mihi iustum hoc sentire pro omnibus vobis; eo quod habeam in corde meo.* Hugo Card. hic.

Meliora sunt ubera tua vino. Cant. Ubera tua solum sciant dulcissimò lacte; nihil habent nō daci fini. Fragrant unguentis optimis misericordia; nihil ad te de iustitia vindicativa. de Pontel. 1. in Cant. Exh. 19. §. de B. Virg. *Ubera ejus inebriant te omni tempore.* Prov. 5. 19.

Quasi oliva speciosa in campis. Eccl. 24. 19. B. Virgo rectè dicitur oliva speciosa, idque in campis: tum, quia omni tempore, & loco, ac pro omni morborum genere, quasi Mater misericordia; omnibus eam invocantibus, & ad optulandum, est exposita: tum, quia nobis viatoribus, tentationum astu afflictis, in campis apertis, ubi similes arbores desunt, optatum sub umbraculo præbet refrigerium. Cornelius hic. Non eam appellat olivam horti conclusi, ad quam difficilis accessus; sed camporum: quia omnibus patet ejus misericordia. Diez conc. 3. in Nat. Virg.

Et sicut platanus exaltata sum juxta aquas in plateis. ibidem. Platanus repræsentat B. Virginem: nam platanus patulis diffunditur ramis, habet folia instar scutorum. Sic B. Virgo, quasi platanus, abscondit, & protegit. Idem hic.

Offerantur super placabili altari meo. II. 60. Maria dicitur altare placationis Domini; qui placatur erga peccatores, cum super hoc altare offerunt dona, & sacrificia sua; de quo altari ipse dicit: *offerentur &c.* Richardus à S. Laur. l. 2. de laud. B. V.

Filii olei. Zach. 4. 14. reliqui iusti vocantur; quia filii sunt gratiæ, & filii Christi; cuius nomen est oleum effusum. Cant. 1. 2. At B. Virgo meritò dici potest Mater olei. Est enim Mater gratiæ, Mater misericordiæ; & Mater Christi, qui est ipsum oleum. Unde quot sunt filii olei, filii etiam Deiparæ nuncupantur, de Pontel. 1. in Cant. Exh. 21. oleum effusum.

EX NOVO.

Maria est mulier Chananaea egressa de finibus Tyri, & Sidonis. Matth. 15. id est, de profundo secularis conversationis: quæ clamat ad Deum pro filia, id est, peccatrice anima; cuius etiam personam transformat in se dicens; *miserere mei Fili David!* Cui misericorditer respondet Filius: ô mulier! magna est fides tua: fiat tibi, sicut vis. Richardus à S. Laur. l. 6.

Cum venisset Jesus ad montem Olivæ. Matth. 21. Maria est mons Olivæ. Sic dictus ille mons propter copiam olivarum: & Mariam cumulat Dominus plenitudine gratiæ, & fecit Matrem misericordiæ. Richardus à S. Vict. l. 8. de laud. Virg.

Infundens oleum, & vinum. Luc. 10. Si vuln⁹ oleo perungatur, oleum non permittit cicatricem obduci, donec sanies sit educta. Nec Mariæ benignitas conscientiam pacificari; donec per confessionem putredo vitis sit ejecta. Maria siquidem illud oleum est misericordiæ, quod verus Samaritanus, id est, Christus, infudit vulneribus sauciati, id est, generis humani, per prævaricationem primæ matris de Jerusalem in Je-

richo descendenti. Richardus à S. Laur. l. 1. de laud. Virg.

Et fons Jacob Maria, Joan. 4. apud quem Samaritana convertitur. *Puteus altus*, plena profundâ misericordiâ contra profunditatem cordis peccatoris. Richardus à S. Laur. l. 2. de laud. Virg.

Maria *piscina probatica.* Joan. 5. quæ cognominabatur *Bethsaida*, id est, domus frugum. Unde dicitur Cant. 7. *venter tuus sicut acervus tritici. Quinque porticus habens*, id est, quinque principalia genera misericordiæ. Convertit errantes; cum sit via: illuminat in tenebris ambulantes; cum sit stella: vivificat mortuos; cum sit vitæ vena: spem infundit desperatis; unde dicit: *in me omnis spes vitæ.* Multis, quorum jam dictata erat sententia, impetravit à Filio spatium pœnitendi: sicut Abigail à Davide Nabali stulto 1. Reg. 25. *In his* quinque porticibus *jacebat multitudo magna languentium, cæcorum*, qui illuminari; *claudorum*, qui dirigi; *aridorum*, qui gratiâ humectari curabant; *expectantium aque motum*, id est, misericordiæ Mariæ; *ut sanarentur à languoribus suis.* Idem ibidem l. 9.

Maria est civitas illa, de qua Apoc. 12. habens portas duodecim; quarum aliquæ ad orientem &c. quia misericordia ejus omnibus aperta. Brogmard.

EX VARIIS.

Sicut, *ubicunque fuerit corpus, congregabuntur & aquilæ.* Matth. 24. 28. ita ubicunque fuerit miseria, tua, & currit, & succurrit misericordia. A Deo pietate replentur ubera tua; ut alicujus miseriæ noticiâ tacta lac fundant misericordiæ, nec possis miseriæ scire, & non subvenire. Et quid mirum, si misericordiâ affluis, quæ ipsam misericordiam peperisti. Carnalia in te Christus ubera fuxit; ut per te nobis spiritalia fluere. Richardus à S. Vict. c. 23. in Cant.

Tu es, quasi sidus vadens ante solem: quia iustitiam meam præcedis tuâ pietate. In Revel. S. Brigittæ extravagantibus c. 50. verba Chr. ad B. Virg.

Luna Lem. *Velocitate præstat.* absolvit enim circumulum suum inter planetas alios citissime. Velocius occurrit ejus pietas, quam invocetur; & causas miserorum anticipat. Richardus à S. Vict. c. 23. in Cant.

§. II.

Misericordia illius erga peccatores.

Num. 1. Figura.

Luminare majus. Gen. 1. 16. Christus; qui præest diei, id est, iustis: *luminare minus* B. Maria; quæ præest peccatoribus. Hugo Card. hic.

Nubecula 3. Reg. 18. 44. est B. Virgo; quæ ardorem solis temperat, id est, furorem Judicis, orans pro peccatoribus, mitigat; terram Ecclesiæ orationum suarum pluvîa fecundat. Idem hic.

Quasi platanus exaltata sum in Libano. Eccl. 24. Maria platanus, patulam se exhibet peccatoribus: omnes, quantum in se est, parata recipere sub sua protectione; & omnes refrigerare malò igne exustos. Et nota: quod ubi sunt folia lata, ibi est umbra magna; & magna est umbra protectionis ejus. Nam protegit

regit contra carnalem concupiscentiam; quia Virgo: contra ventum mundana vanitatis; quia humillima: contra tentamenta divitiarum; quia pauperrima: contra fervorem solis; quia Mater Solis iustitiae. Inc. Aut.

Iris in circuitu sedis. Apoc. 4. Est Maria: quia astat in circuitu sedis similis visioni Smaragdinae, in quo ostenditur consolatio tribulationis; smaragdus enim dilectat visum. Sic blanda est consolatio Virginis peccatoribus; quae mitigat Dei Iudicium, & sententiam, contra peccatores. S. Bernardinus apud Sylveira hic.

Num. II.

Affectus, & opera.

Considerabam ad dexteram, & videbam; & non erat, qui cognosceret me. Pf. 141. 5. queritur Crucifixus; à dextri sibi nullum esse amicum. S. Antoninus Florent. Arch. Ep. f. in Sabb. 3. Quadrag. quare non dicit, ad sinistram? respondeo, propter Matrem, quae ibi erat. Sed cur Maria stat ad sinistram Christi? Quia per eam ira, & iustitia Dei intelligitur, & etiam peccatores: ut sic Christum obligaret ad eorum conspectum, & misericordiam. Didacus de Castillo de vest. Aar. Illat. 274.

Stabat Mater Jesu juxta crucem. Joan. 19. Sed quâ parte stabat Virgo Maria juxta Crucem? utique ad sinistram Christi, secundum Alex. de Halis: scilicet, ut pro peccatoribus Filium exoraret, qui à sinistris sunt. S. Bernardinus tom. 1. l. 55. Stetit juxta Crucem ex parte aquilonis; quasi inter peccatores, & Filium suum. Hugo Card. in Pf. 23. de B. Virg. in die Passionis.

Tu, ô summè misericors Domina! si tu nos deserueris, quoniam confugiemus? quid de nobis fiet, ô S. Deipara? S. Germanus Patriarcha Constant. in adorat. zonae Deip.

Ave asylum peccatorum, & hospitium, salve Mater misericordiae. S. Epem orat. de laud. Virg.

Tu peccatorem, quantumlibet foetidum, non honores, non despicias; si ad te suspiraverit, tuumque interventum poenitentî corde flagitaverit. S. Bernardus Deprecat. ad glor. v. Mariam.

Sæpe, quos iustitia Filii potest damnare, Matris misericordia liberat: quia thesaurus Domini est, & thesauraria gratiarum ipsius. Idiota de Contempl. B. V. Prologo.

§. III.

Regina misericordiae.

Deus iudicium tuum Regi da, & iustitiam tuam Filio Regis. Pf. 71. 1. Mater Christi compatiendo meruit misericordiae tributum; ut dicere possimus: Deum misericordiam tuam Reginae dedisti, & pietatem tuam Matri Regis. Nierembergus de adox. l. 2. c. 4.

Regina misericordiae! non subest tuo regimini, nisi miser. S. Bonaventura Stim. am. c. 4.

Qui vult à Deo gratiam impetrare, ad hanc Mediatricem accedat devotissimò corde: quia cum sit Regina totius Misericordiae, nihil omnino trahens in regno iustitiae; nihil petenti poterit denegare. Idem f. 2. de B. Virg. dicimus Mariae Salve Regina misericordiae; commemorantes; quòd possit, tanquam Regina; & velit tanquam misericors nos juvare. Repulsi ergo à Filio iustitiae clamemus jugiter ad Reginam mi-

sericordiae. Nec enim solum Regina misericordiae, sed & Mater misericordiae, appellatur, quoad affectu miserendi: nam Filii Regis misericordiam exhibet. Richardus à S. Laur. l. 4. de laud. Virg.

Magnificata est ita hodie B. Virgo; ut Regina caeli, imò & Mundi jure vocetur: principatum habens dimidii Regni Dei. Regnum quippe Dei consistit in potestate, & misericordia. Quapropter, potestate Domino remanente, cessit quodammodo misericordiae pars, Christi Matri, sponsaeque regnanti. Gerson P. 3. tr. 4. Sup. Magnif.

Adimus te benedictissima Virgo, quae Mater es gratia; Mater, & Regina, misericordiam incarnatam suscepisti in medio Virginalis uteri tui. Idem in Purif. B. V.

§. III.

Communis, velox; major in caelo.

Benedicta es à Domino filia; & prior em misericordiam posteriore superasti. Ruth.

2. 10. Magna fuit erga miseros misericordia Mariae adhuc exulantis in Mundo; sed multò major erga miseros est misericordia ejus regnantis in caelo. Majorem per beneficia innumerabilia nunc ostendit hominibus misericordiam: quia magis nunc videt hominum miseras. S. Bonaventura in spec. c. 8.

Praecipit, qui se concupiscunt, ut illis se prior ostendat. Sap. 6. 14. De aeterna Sapientia ad literam; de B. Virgine in sensu allegorico. Velocior est nonnunquam salus, memoratò nomine ejus, quam invocatò nomine Domini Jesu. Quia ad Christum; tanquam iudicem, pertinet etiam punire; ad Virginem tanquam ad Patronam, non nisi misereri &c. S. Anselmus l. de excell. Virg. c. 6.

Sileat misericordiam tuam Virgo beata, si quis est, qui invocatam te in necessitatibus suis meminit defuisse. Per te enim caelum repletum, Infernus evacuatus est; instauratae ruinae coelestis Jerusalem. S. Bernardus l. 4. in assumpt. B. Virginis.

Quis est, super quem sol non luceat? quis est, super quem misericordiae Mariae non resplendeat? S. Bonaventura Spec. B. V. c. 8.

Abyssus est Maria in bonitate, & in misericordia profundissima. Idem ibidem c. 5.

Certè domina, cum te aspicio; nihil, nisi misericordiam cerno. Pro miseris facta es Mater Dei. Idem stim. am. c. 4.

Mors B. Virginis.

Fortitudo, & decor, indumentum ejus; & ridebit in die novissimo. Prov. 31. 25. Gaudens, & ridens, soluta est corpore; & perrexit ad Dominum. S. Ildephonus l. 3. de assumpt.

Sacram tuam migrationem, mortem haud quaquam, appellabimus; sed somnum, aut peregrinationem; vel, ut aptiore verbò utar, cum Deo praesentiam. S. Joan. Damasc. orat. 1. de dormit. B. V.

O quam pretiosa in conspectu Domini mors Genitricis suae! quae vita aequabitur morti ejus? quae gaudia funeri ejus? Addas licet mundanos honores; addas convivia, ac fella trophaea; addas omne, quod demulcet, & quod delectat univrsum: his tamen omnibus jucundior; atque suavior, est. S. Amedeus hom. 7.

Morientium Patrona.

S. Mariae Ogniacensis Christus ostendit, quomodo Sanctissima Mater ejus immodicos ægrè ardores flabellò temperaret. Jacobus de Vitriaco Card. l. 2. c. 3.

Qui diligit, & honorat, Matrem Domini, secure potest à Patre, & Filio ejus, petere misericordiam; cum amotus fuerit à vita: recipitur enim in domo Mariæ. Unde Psalmista dicit Pl. 23. *Domine, dilexi decorem domus tuæ.* Domus ista B. Virgo. Unde *Sapientia edificavit sibi domum.* Prov. 9. Richardus à S. Laur. l. 2. de laud. Virg.

B. Joanni de Deo B. Virg. in extremo morbo visibilis sudorem abstulit, addens: hæc est hora, quæ devotis meis famulis nunquam deesse soleo. Bollandus 8. Martii.

N.

Nativitas Christi Domini.

B. Virgo illico editum partum, antequam tangeret, adoravit primò, in profunda humilitatis abyfso genuflexa, proclivo corpore super terram. Deinde lætabunda, pariter & tremebunda, suspensò in admiratione animò, cepit in manibus prolem, suscepit ad genua. Sim. Cass. de gest. Salvat. l. 1. c. 4.

Pia mater ejus semper eum parvulum, & magnum, antè adoravit, quàm tangeret. Idem l. 9. c. 34

Nativitas B. Virginis.

§. I.

Figura.

*E*cce nubecula parva, quasi vestigium, hominis ascendebat de mari. 3. Reg. 8. 44. Revelavit Deus Elia; quòd quædam infantula, scilicet B. Maria, per illam nubeculam significata; & instar illius nubeculæ per humilitatem parva; nasceretur de humana natura peccatrice, designatà per mare. Hebr. legit: *parva nubecula acsi esset hominis manus, ascendit.* Quia misericordiæ Mater est, non dedignabitur subire munus angelicum: in manibus portabit filios suos. Arcones in l. 1. 13. Disc. 2.

Surge, prope amica mea, & veni. Cant. 2. 10. Verba ista profectò deliderantis verba sunt. Tanquam præsentì loquebatur mihi: meque jubebat surgere, & properare, id est, nasci; & hospitium ventris mei cito sibi preparare. S. Rupertus l. 2. hic.

Jam hyems transit &c. Cant. 2. 11. B. Virginis Nativitas gaudium annuntiavit universo Mundo: quia annuntiabat hyemis finem, & initium Veris: finem peccati, & legis veteris; initium gratiæ, ac legis novæ: finem regni diaboli; & initium Regni Christi. de Ponte hic Exhort. 15.

O Rosa! quæ ex spinis, hoc est, Judæis, ortas, & divinâ fragrantia cuncta perfudisti. S. Joan. Damasc. orat. 1. de Nat. Virg.

In meridiano lumine primus ille parens creatus est ad imaginem Conditoris. Sed ille, tanti privilegii dignitate rejecta, apostatae spiritui, falsâ promissione delinitus, inhæsit; & se cum posteritate sua aternæ morti destinavit, & tenebris. Ab illa hora (peccati originalis) tenebræ factæ sunt usque ad Virginem. Nec in-

ventus est aliquis, qui vel exiret de tenebris, vel tenebras dissiparet. At natâ Virgine surrexit aurora: quia Maria, veri prævia luminis, Nativitate sua manè clarissimum serenavit. Hæc aurora, quam sequitur, imò de qua nascitur, Sol justitiæ, solius soli claritati succumbens. Hæc est aurora, quam ille non vidit, quid vidit omne sublime &c. Petrus Dam. l. 40.

Hæc est Aurora, de qua Angelus ad Jacobum Gen. 32. 24. *dimittite me; jam enim ascendit Aurora.* Siquidem per Jacob luctantem cum Angelo, Sancti designantur; qui luctantes cum Domino, precibus, & lacrymis, extorquere à Domino Incarnationem Filii sui nitebantur. Sed eorum coeui respondetur à Domino: *dimittite me &c.* Cesset instantia vestri luctaminis: quia jam lux nascitur, videlicet Virgo, quæ vobis pariet verum Solem. Hailgrinus Card.

§. II.

Nativitas ejus læta, dulcis.

*A*deste gentes omnes, omne hominum genus; omnes cujusvis linguae, & atatis, ac dignitatis: Orbis universi lætitiæ Natalem lætis animis celebremus. S. Joan. Damasc. or. 1. de Nat. Virg.

S. Francisca Romana in festo Nativ. B. Virg. vidit omnes Choros Angelorum, Patriarcharum, Prophetarum, Apostolorum &c. applaudentes, & Deo gratias agentes. Bollandus, 9. Martii.

Credibile est; etiam Abrahæ divinitus præostensum; quòd una filiarum suæ stirpis Dei Filium parturiet. De hac filia Abraham magis, quàm de Isaac, exultavit, & magis ipsam dilexit. Præscius ergo, hanc Virginem, quæ Deum pareret, degeneratione sua processuram; plus de ipsa sola consolatus est, quàm de omnibus filiis, & filiabus, suæ stirpis. &c. Serm. Angel. ad S. Brigitam. fer. 2. Lect. 2. c. 8.

§. III.

Nativitas ejus utilis.

*C*ommoveatur Mundi mare: in ipsa enim concha gignitur; quæ cœlitus ex divinitatis fulgore in utero concipiet, & Christum, ingentis pretii unionem, pariet. Idem ibidem.

O Sanctissima Filia! in maternis ulnis conspicua; rebellibusque Angelis formidabilis. Joan. Damasc. orat. 1. de laud. Virg.

§. IV.

Prærogativa, honor, Nascentis.

*F*aciamus hominem, ad imaginem similitudinem, nostram &c. Gen. 1. 16. Antiquiorem conditione suâ honorem Adam suscipit. Nondum fingitur lutum, & throno comparatur: *faciamus hominem.* Unigeniti Dei domicilium. Faciamus Adam, à quo alter aliquis Adam Conditor olim, adideat. Non prius est efformatus Adamus, quàm Christi Patris honore fulgeret. Sed prius honore fulsit, quàm prodiret. Maria vel in ipsis cunabilis Mater dicitur: *de qua natus est Jesus.* S. Basilii Seleuc. orat. 1. apud Naxeram tr. de B. Virg.

Vinez

Vinea uberrima ex Anna pullulavit, atque uvam suavissimam protulit; nectar mortalibus fundentem in vitam aeternam. S. Joan. Damaſc. orat. 1. de Nat. Virg.

Paulus quidam, homo solitarius; abstinentia, & Sanctimoniam, singularis; in proximo nemore struxerat casam, unde Sacrosancta aedes & conspiceretur facile, & adiretur; quam etiam quotidie adibat. In tugurio suo quotannis vidit ipsò Natali B. Virginis die, quartà ferme vigilià noctis plurimum labi de caelo ignem, & aequaliter tectum aedis splendore aperire. Diu ignarus, quid fieret, tandem in quiete per noctem caelesti indicio discit, Natalis Deiparae die Domum ejus Natalem anniversarià insigniri flammâ. Turfell. hist. Laur. l. 1. c. 17.

September Hebraeis dicitur *Ethaim*, fortitudinis, seu virium, mensis. Appellatur autem sic, ait Pagninus in Lexico, ut ajus Hebraei Doctores, quod in eo nati fuerint fortes Mundi. Hòc mense nata B. Virgo; quae stemma suum à Davide, quod *manu fortem* significat, trahebat. Incert. Auth.

Varia.

Fac nos, obsecramus, in hac sacratissima Nativitate tua mori peccatis, mori Mundo; vivere, & renasci, Deo. Fac, nascatur in nobis per gratiam JESUS; quemadmodum prius in te natus est per fidem, & amorem. Gerson. l. de Nat. B. Virg.

B. Virgo, sicut nullum omnino habuit peccatum, sic nullò Sacramento, ad illud expiandum, indiguit. Suscepit tamen Sacramentum Baptismi; ut prosteretur Religionem Christianam: item Confirmationem, Eucharistiam; fortè etiam extremam unctionem: Confessionem nunquam. Cornelius in Luc. 2. 24.

Scribunt quidam Apostolorum temporibus proximi; quòd Christus Petrum, & B. Virginem Mariam, baptizaverit; Petrus verò reliquos Apostolos. Euthymius in c. 3. Joan. Et valde conveniens fuit, ut docet Suar. t. 2. ad 3. p. disp. 18. sect. 3. ut Virgo Sancta baptizaretur à Filio suo JESU, ad exemplum, aliorum: & quia per Baptismum constituuntur, & signantur membra Ecclesiae à Christo instituta; cujus perfectissimum membrum B. Virgo fuit. Sylveirain Joan. 2. q. 6.

Nives.

In *summis, excelsisque, verticibus*. Prov. 8. 2. Ecclesia haec propriè adaptat B. Virgini. Unde hoc caput legit in lectionibus festi B. Virginis ad Nives 7. Augusti. Quia ipsa est idea, & exemplar Sapientiae, id est, virtutis, & sanctitatis: tum quia ipsa est Mater aeternae Sapientiae in ipsa incarnata: tum quia Romae se, suamque Sapientiam ostendit, & praedicavit in morte Esquilino; dum illum in summis aestatis caloribus nivibus cooperuit; locumque templo in eo aedificando Libero Pontifici, & Joanni Patrio, in somnis apparens designavit: in quo tum Deus, Christus, & ipsa, colerentur: tum Martyres, qui in eo plurimi Martyrii lauream consecuti sunt, honorarentur: voluit inter Marty-

res, quasi Martyrum Regina, habitare. Cornelius hic. Vide ibi plura.

Nomen Mariae.

§. I.

Quid significet.

Quae est ista, quae ascendit per desertum? Cant. Singulare prerogativa, & per quamdam antonomasiam, Virginis nomen est, quae ascendit. Sicut nomen Filii est, *vir oriens*. Creatura est, ascendens à statu natura in statum gratiae ab ipso Conceptionis instanti; & deinceps omnibus suis aribus usque ad finem vitae semper ascendit; nec ascensum leviter interrumpit. de Ponta in Cant. l. 6. Exh. 21.

Et nomen Virginis Mariae. Luc. 1. 27. Maria, vel Hebraicè dicitur. *Miriam*, idem est, quod *moriam*, id est, myrrha, vel amaritudo maris. Hebraei enim tradunt, sororem Moysis dictam esse Moriam; eò quòd ipsa nascente, coepit amara Pharaonis tyrannis mergendi infantes Hebraeorum. Verùm meliore omine, & nutu divinò; mutatum est in aliam significationem: nam transitò mari rubrò, & mersò Pharaone, dicta est Maria, quasi mara jam, id est, magistra, vel Domina, maris. Sicut enim Moyses virorum, ita Maria foeminarum, Dux fuit in transitu maris rubri. Addit Pagninus in nomin. Hebr. Maria, inquit, interpretati potest pulvia temporanea. Corn in Luc. 1.

Nomen Mariae compositum est ex mor, id est, myrrha; & jam, id est, maris; myrrha maris. Cornelius in Ex. 15. 20.

Speciale Mariae Domini hoc nomen invenit; quòd significat, *Deus ex genere meo*. Dictae sunt & antè Mariae multae: nam & Maria soror Aaron dicta fuit; sed illa Maria amaritudo maris vocabatur. Venit ergo Dominus in amaritudinem fragilitatis humanae, ut conditionis amaritudo dulcesceret, Verbi caelestis suavitate, & gratià, temperata. S. Ambrosius lib. de Institut. Virg. c. 5.

Sicut continua respiratio non solum est signum vitae, sed etiam causa; sic Mariae nomen, quòd in fervorem, Dei ore assidue versatur; simul argumentum est, quòd verè vivant. Simul etiam hanc vitam efficit & conservat; omnemque eis laetitiam, & opem ad omnia, impertitur. S. Germanus Patr. Const. orat. de Deip.

§. II.

Nomen honorificum, reverendum.

Ave gratià plena. Luc. 1. Cur non vocat proprio nomine? quia per antonomasiam nomen intelligitur. 2. Non nominat, propter nominis altitudinem: sicut dicimus, Rex, vel Episcopus, hoc fecit. 3. Quia cum ea, quasi cum cive caelesti, egit. In hac vita habemus nomina, ad evitandam confusionem, & propter intellectus tenuitatem: civibus caelestibus nullum proprium nomen. Stella hic.

Et nomen Virginis Mariae. Luc. 1. 27. Cur duo haec nomina, Virginis, & Mariae, simul conjungit? Indicare voluit: hoc nomen semper cum virginitate, aut cortè cum castitate, conjunctum esse debere. Richarous à S. Laur. l. 1. c. 2.

Ecce

Ecce mulier - in civitate peccatrix. Luc. 7. 37. Non dicit, ecce Maria: quia Maria, & peccatrix, non bene conveniunt. Propter huius nominis reverentiam non ausus fuit S. Lucas Mariam, sed mulierem, appellare. Idem ibidem.

Nomen hoc prophetiae germanum est; hoc renascentibus salutare, hoc virginitatis insigne, hoc prudentiae decus, hoc iudicium castitatis. S. Chrysol. f. 146.

Quis non timeat, Mariam pollutis labiis nominare? S. Bernardinus tom. 3. f. 2.

S. Petri Thomae Patriarchae Constantinopolitani cordi à morte visum insculptum nomen Maria; cujus fuerat magnus cultor. Bollandus 29. Jan.

§. III.

Fugat metum, confortat.

NE timeas Maria. Luc. 1. 30. Fugatur metum vox Angeli mox praecessit dicens: *ne timeas Maria:* ante causam dignitas Virginis annuntiatur ex nomine. S. Chrysol. f. 142.

Angelus ipsam considerans verbum novitate timentem, dubietatis timore turbatam; statim ad propellendum dubium, & timorem, ipsam iterum allocutus est dicens: *ne timeas Maria.* Sim. Cass. l. 2. de gest. D. c. 4.

Panis quidem ille, quem gustu sentimus, naturali virtute corroborat hominum corda: sed mentes Christianorum Sacrosanctum nomen tuum, ô Virgo, perpetim decantatum confirmat. S. Joan. Damasc. ode 6. de B. Virg.

Gloriosum, & admirabile, est nomen tuum. Quicquid retinent, non expavescent in puncto mortis. S. Bonaventura in Psalterio B. Virg.

§. IV.

Terret demonem, AntiChristum.

Tempore Antichristi nullus audebit Christum, nec Mariam, nominare sub poena mortis. S. Vincentius Ferr. f. 3. D. 2. adv.

Expavescent caeli Reginam Spiritus maligni; & diffugiunt, auditò nomine ejus, velut ab igne. Thomas Kemp. f. 4. ad Novitios.

Omnes daemones verentur hoc nomen, & timent: qui audientes hoc nomen Maria statim relinquunt animam de unguibus, quibus tenebant eam. Revel. S. Brigittae. l. 1. c. 19.

§. V.

Salubre.

Dei Matris nomen sit mihi ultimus linguae loquentis motus; ut illud, velut oliva ramum, in ore ferens avolem, & requiescam: quemadmodum columba in salutari arca paradisi. S. Germanus Confl. orat. 6. de Annunt. Virg.

Non est in ullo alio nomine, post nomen superbenedicti Filii sui, tam potens adiutorium: nec est ullum aliud nomen datum sub caelo hominibus, post dulce nomen Jesu, in qua tanta salus hominibus refundatur: quia super omnia Sanctorum nomina, reficit lassos, sanat lan-

guidos, illuminat caecos, penetrat duros, recreat fessos, ungit agonistas, & jugum diaboli extrahit. Idiota contempl. de B. Virg. c. 4.

Mariae nomen dolori peccatorum medetur melius, quam unguenta. Peccator es, ad nomen Mariae confugas: ipsum solum sufficit ad medendum. Nulla enim pestis tam efficax, nulla sic haret; quae ad nomen Mariae non cedat continuo. Richardus à S. Laur. l. 1. de laud. Virg. ad illud Ecclae. 7. 2. melius est nomen bonum, quam unguenta pretiosa.

O pia, o magna, o multum, amabilis, Maria! tu nec nominari quidem potes, quin accendas; nec cogitari, quin recrees affectus diligentium te: tu nunquam sine dulcedine divinitus tibi insita memoriae portas ingrederis. S. Bernardus deprecat. ad glor. V. Mariam.

§. VI.

Dulce.

Quae est ista? Cant. Idem toties in persona Angelorum quaritur, *quae est ista?* eò quod Angeli sumè desideraverint recreari hoc sanctissimo nomine. Richardus à S. Laur. de laud. Virg.

Idcirco huius nominis Maria media longa; ut in ejus nominatione diutius immoremur. Idem ibidem l. 12.

Noli timere, accipere Mariam conjugem tuam. Matth. 1. 20. Angelus volebat efficaciter consolari Josephum, & turbati cordis tenebra dissipare: idem expressit Sanctissimum nomen Maria. Paolett. f. 28. de Nat. B. Virg.

O.

Obedientia.

Apparuit in somnis Joseph. Matth. 2. 13. Cur hæc revelatio facta tantum Joseph, & non B. Virgini? R. ne Virgini subtrahatur occasio exercendi actum obedientiae; ad quam ipsa erat paratissima. Sylveira hic.

Missus est Gabriel Angelus &c. Cant. 1. Quemadmodum illa (Eva) per angelicum sermonem seducta est, ut effugeret Deum, praevaricata verbum ejus; ita & hæc per angelicum sermonem evangelizata est, ut portaret Deum, obediens ejus verbo. S. Irenaeus l. 5. adv. Hæreses c. 19.

Ecce ancilla Domini. Luc. 1. Quae invitatur ad alta, & ad dominatum; in ancillatum animum convertit. Nihil sibi Virgo retinuit; totam se posuit in divino famulatu: praeterquam obedientiam, non amplius habuit, quod posset objicere. Sim. Cass. l. 2. de gest. D. c. 6.

Dominus tecum. Luc. 1. 28. Cur dixit Angelus, Dominus, & non Deus tecum? Toleus annot. 70. Angelus intendebat B. Virginem ad consentiendum verbis suis inducere; nomine Domini, tanquam argumentò usus. Si enim Dominus; ei obediendum.

Oratio.

Vulnerasti cor meum in uno oculorum. Cant. 4. 9. Quis unquam ita habuit, ut tu habes, soror mea, sponsa, unum oculorum? de quadam

quadam muliere narrat Scriptura 1. Reg. 1. *vultus illius non sunt amplius in diversa mutati.* Quid erat illa uniformitas vultuum, non semplius in diversa mutantium? Nimirum identitas cogitationum, & valde intenta earundem perseverantia precum. Hoc est unum oculorum. Rupertus l. 3. in Cant.

Sicut turris David collum tuum. Cant. 4. 4. Sicut caput per collum, ejusque arterias, spiritus animales in venas influit; sic Christus per Matrem in Fideles sua dona. Est autem collum organum vocis, & instrumentum loquendi cum Deo, vel de Deo. Non predicabat Virgo, sicut Apostoli, & Doctores; at orabat: orandoque per illos predicabat, virtutem eis impetrando; ut semen divini Verbi centesimum fructum ferret. de Ponte l. 7. in Cant. Exh. 17. §. 3.

Conferens in corde suo. Luc. 2. Quid est, conferre in corde? nisi studiosa meditatio mentis, veritatem rerum potissimum investigans. Exemplo novae Virginis Matris animemur; ut interna mente mysteria meditemur: ut fide nos vivificent, spe erigant, dilectione pascant. Sim. Cass. l. 2. de gest. D. c. 21.

Angelus tribus vicibus Virginem salutat. Tam intenta erat meditationi; sicque flagrabat desiderio, ut Deus homo fieret: Quod ut adverteret ea, quae exponenda erant; & eam Angelus sibi attentam faceret; tripliciter eam vocare, ac salutare, necesse fuit. Incert. Aut.

Quoniam aquila regina volucrum; & Maria Regina Angelorum, & justorum. Aquila ceteras aves praecedit in volatu, & solis aspectu, & Maria Sanctos omnes in volatu contemplationis, & aspectu solis justitiae, id est, Filii sui, qui lucem inhabitat inaccessibilem &c. Richardus à S. Laur. l. 12. de laud. Virg.

P.

Patrocinium.

§. 1.

Figura, Symbola.

Mulier, quam dedisti mihi sociam, dedit mihi de ligno; & comedi. Gen. 2. 12. Licet Adam in crimine è numero fatuorum fuerit; quadam scintilla tamen in excusatione sceleris effulsit. Deo enim ad iudicium, & supplicium, vocanti non seipsum impavidus objecit; sed Evam, tanquam munimen corporis, & animi, apposuit: in quo divinae irae mero retunderetur. Audivit enim vocem Domini in paradiso, dixitque Adam: *mulier &c.* S. Bernardus apud Tilmannum in allegoriis: Adam indignationi divinae mulierem, pro qua peccaverat, objecit; quasi post tergum ejus volens declinare sagittam. Sed prudens Adama sciebat tutamentum viri in femina preparatum. Agnovit in ea Eva altera viventium matrem adumbratam; & ex ea nascituram ab omni labe immunem. Unde non est à Domino notatus Adam, quod Evam in certamen, & discrimen, exposuerit. Arcones in li. 1. 13. Disc. 3.

Rebecca diligebat Jacob. Gen. 25. 28. Rebecca patrocinio Jacob temporalibus bonis abundat; at Esau orbatu matris favore nudus. Ut scias: quem Maria tuetur, coelestem, & ter-

Polyant. h. Sacr. Tom. II.

renam, felicitatem sortiri; eam privari, cui illa non Patrona. Naxera tr. de B. Virg. §. 34. Patrocinium B. Virg.

Haec est *Virgo* Moysis Ex. 4. 2. per quam fecit signa in Aegypto; & ad quam in omni necessitate recurrerat. Richardus à S. Laur. l. 12. de laud. B. Virg.

Maria est *columna nubis*. Ex. 13. 21. quia, tanquam nubes, protegit ab aëtu divinae indignationis. S. Bonaventura Spec. B. Virg. c. 3.

Populus arcam. Jos. 3. 14. Mariae imaginem, secum defert: sicque ad Mariae praesentiam evanescent discrimina; ut mare terrenum iter vianti populo concesserit. Naxera citatus.

Accipe benedictionem hanc, quam attulit ancilla tua tibi. 1. Reg. 25. Abigail placavit David verbis, & muneribus: Sic Virgo Deum precibus, & meritis. S. Bonaventura in Spec.

Sensit Aman, Esth. 7. 7. paratum sibi à rege malum. Ut id averteret, surrexit, ut rogaret Esther reginam pro anima sua; adeoque ardentius rogavit, ut dicatur ante lectulum ejus, sive adorabundus, sive tremebundus, cecidisse. Sed frustranea fuit supplicatio. Non ea erat Estheris, licet sanctae, pietas, ut suo vellet hosti patrocinari. Sed misericordiae Mater ab omnibus, etiam infestissimis hostibus, se exorari sinit. Mendoza in 1. Reg. 14. 3.

Expandit nubem in protectionem eorum. &c. Pf. 104. De Maria nube dicitur. Ecce duo officia, ad quae data est Maria, ut protegat à fervore Solis justitiae tanquam nubes; etiam contra diabolum quasi igneus murus, & contra vitia, & peccata. Richardus à S. Laur. l. 7. de laud. Virg.

Tenui eum, nec dimittam. Cant. Conqueritur Deus. Isa. 64. 7. *non est, qui consurgat, & teneat me.* Quid Deipara? quia invenit, quem diligit anima mea, novique eum indignaturum generi humano; tenui eum, id est, precibus meis tenebo eum, *nec dimittam iustitiam.* de Ponte l. 6. in Cant. Exh. 9. §. 6. Coriolanum, insignem apud Romanos belli ducem, nihil ferè æquè delectavit, atque Matris suae gaudium, certae omnia suis ipsum precibus concessurum. Graviter ille à civibus suis offensus ad Volcos defecerat; & urbi jam hostis imminerat, funditus eam deleturus. Cùm remedia alia omnia deprecantes Quirites, Coriolani Matrem ad ipsum miserunt; ut iratum Patriae placaret. Quam ubi filius aspexit; vicisti, inquit, iram meam Patria, precibus hujus admotis; cujus uter o te, quamvis merito mihi invisam, dono; continuoque Romanum agrum hostilibus armis liberavit: uniusque parentis aspectus, ut ait Valerius, bellum atrox salutari pace mutavit Valerius Max. l. 5. cap. 4. An. minoris Iesus Matrem suam faciet? nec iram remittet ad preces illius? Nierembergus de am. erga B. Virg. c. 5.

Opposuisti nubem, ne transiret iratio. Thr. 3. 44. Deo ad misericordiae eloquium aptare possumus; scilicet opposuisse sibi nubem, ne effunderet indignationem. Ea nubes Maria. Numinis ardorem tempeart: ne peccatores exurat, eorum peccata abscondit; ne illorum foeditas divinos oculos offendat. Naxera tom. 2. in Jos. 20. §. 10.

G

Ipsè

Ipsæ autem (Daniel) erat in foribus regis. Dan. 2. In foribus erat; ut regis amicus reperitur ab ingredientibus; & ejus intercessione civis optata impetrent. Escobar Colloq. 11. Sic Maria adest in foribus Regis; ut faciliè ab eis inveniat, qui à Rege petunt salutem. Incert. Auth.

Quidam vir, qui erat claudus ex utero matris suæ, bajulabatur: quem ponebant quotidie ad portam templi, quæ dicitur Spectosa &c. Act. 3. 2. Glossa: Dei templum, locus Beatorum: hujus templi porta spectosa est B. V. Maria. Per hanc portam venit ad nos redimendum Filius Dei; & per eam deducit nos ad glorificandum. Si quis autem claudus est, ambulare non potens in via morum; ponatur per devotionem ad ipsam: erigetur divinitus, & fortificabitur ad feliciter gradiendum. Arcones in Il. 1. 13. Disc. 4.

Venit ad domum Mariæ matris Joannis, qui cognominatus est Marcus. Act. 12. 12. Petrus, Herodis evadere cupiens insidias, utque securus degat; non remotas terras petit, sed domum Mariæ. Ad eam enim inoffense sub hujus nominis tutela vivitur; ut Petrus non remotas migret ad terras; sed ejus elegerit patrocinium. Naxera tr. de B. Virg. Patrocinium B. Virg.

§. II. Exempla.

Vinum non habent. Joan. 2. Assisit opportuno tempore intercessura pro nuptiis; cum defectus vini, videlicet internæ lætitiæ, atque supernæ consolationis, adesset. Omnium hominum advocatam se sciens, quæ pro omnibus Creatoris facta fuerat mater; officium advocacionis, & piæ auxiliatricis, assumpsit, cum videret inopiam. Quæ nec rogata, prævenit: ac si opus non sit, ipsam precibus excitare; quæ omnem oculum suæ pietatis direxit in nos, præsciens indigentiam nostram, & se cunctorum matrem pietatis agnoscens; sollicita pro filiis irrequisita etiam ad divinum Filium intercessit. Sim. Cass. l. 2. de gest. D. c. 25.

Inclinato capite tradidit spiritum. Joan. 19. 30. In quam partem caput inclinavit? Picturæ collocant ad dexteram. Hugo Card. ex parte Matris suæ, quasi dicat: per ipsam veniam petite: ipsa est oraculum misericordiæ.

Mercator Constantinopoli mutuò sibi datam à Judæo pecuniam, adhibita B. Virgine quasi fidejussore, coram ejus imagine promiserat, se statuto die redditurum: sicque, Judæo acquiescente, perrexit cum pecunia Alexandriam, ibique feliciter negotiatus est. Interim dies imminere debiti exolvendi: atque ita propè jam aderat, ut tantillo tempore nec Alexandria Constantinopolim ipse mercator reverti; nec pecuniam suam per alium transmittere posset. Quid ageret; mirum in consilium, quod rara illi in B. Virgine fiducia suggerit. Concluse debitam pecuniam in arcula, quam suò signavit annulo, cum hac inscriptione: Suscipe Abraham (hoc erat nomen Judæo Creditori) pecuniam, quam à te mutuò accepi. Hanc arcam pridie ejus diei, quò fuerat pecunia persolvenda, imposuit mari; Supplicans B. Virgini, ut eam Constantinopolim in manus Creditoris dirigeret. Mirum! dirigente Virgine, per tot maris spatia, unà nocte per-

venit arca ad litus Constantinopolitanum: & quidem in manus ipsius Judæi, qui tunc in litore abambulabat. Sed non hic finis miraculi. Perfidus Judæus arcam absconderat, negabat pecuniam sibi redditam esse; eamque à Catholico debitore, Constantinopolim postea reversò, interpolatâ magistratûs autoritate, exigebat injustissime. Imò ausus est (quia deficientibus aliis testimoniis ad hoc adigebatur) coram imagine B. Virginis jurare; se debitam pecuniam non recepisse. Vix juraverat; cum imago, palàm omnibus, in has voces erupit: mentiris; quoniam arcam cum pecunia accepisti, & abscondisti. Percussus Judæus scelus factus est; & Deiparæ potentiam juxta ac misericordiam, agnoscens, in Christiana Religionis statum juravit. Vincentius Beluacensis spec. hist. l. 7. c. 82.

Romæ in solenni supplicatione ad averterendam pestem, quæ vehementer grassabatur; dum B. Virginis imago à S. Luca depicta deferebatur; quemcumque subiret locum, statim optata salubritas illic subsequerebatur. Tunc auditi sunt ab omnibus cantantes Angeli: *Regina cæli letare! alleluja!* Quibus subjuncti S. Gregorius Pontifex divinò edoctus instinctu, & totius populi nomine: *ora pro nobis Domine!* *alleluja.* Non ita post Angelus, qui flans super molem Hadriani, ensem nudaverat in supplicia, visus est eundem in vaginam recondere, in signum impetratæ misericordiæ. Baronius tom. 8. A. 590.

Vir quidam probus, cum uxore, & filio probò, ad S. Jacobum Compostellam profecti, divertunt in domo cujusdam, cui adulta filia: quæ formosâ juvenis amore capta, ad scelus invitata. Is repugnat, illa, vertens amorem in odium, sub discessum ejus cucullo craterem patris sui clam imponit. Post discessum clamat puella coram parentibus; craterem ablatum. Prætor per satellites reducit; puella eruit craterem. Juvenis judicatus suspensus: miseri parentes Compostellam pervernerunt. Ubi, solutis votis, redierunt eo loci, ubi filius suspensus: quem mater lacrymabunda adiens audit filiam dicentem sibi: mater mea! noli flere super me; ego enim vivus sum: quia B. Virg. & S. Jacobus, me sustinent. Vade ad judicem; & dic ei meam innocentiam. Venit illa, & convenit Prætores prandentem; qui gallum, & gallinam, assos scindere volebat. Prætor, inquit, filius meus vivit; jube solvi. Prætor ait: vivit filius tuus? vivit, ut vivunt hæc aves. Vix dixerat; cum gallus, & gallina, saltaverunt; & gallus, cantavit. Prætor stupens vocat Sacerdotes, & cives: eunt ad suspensum; inveniunt sanum; parentibus restituit: gallus, & gallina, transfertur in templum; ubi septenniò vixerunt. Nierembergius l. 1. c. 1. de mir. natur. in Europa.

Henricus Suso, Ordin. Prædic. protectus à B. Virgine sub pallio. Bollandus 25. Jan.

§. III. Ex Patribus.

Cælum, & terra, jam pridem ruisent; si non Maria precibus sustentasset. S. Fulgentius l. 4. Mytholog.

Per te accessum habeamus ad Filium, ô benedicta inventrix gratiæ, genitrix vitæ, Mater Salutis: ut per te nos suscipiat, qui per te datus est nobis, S. Bernardus l. 2. de Adv. Dom.

O quis-

O quisquis te intelligis in hujus seculi profluvio magis inter procellas, & tempestates, fluctuare; quam per terram ambulare: ne avertas oculos a fulgore hujus sideris; si non vis obrui procellis. Si insurgant venti tentationum; si incurras scopulos tribulationum; respice stellam, voca Mariam. Si jactaris superbiae undis, si ambitionis, si detractionis, si amulationis; respice stellam, voca Mariam. Si iracundia, aut avaritia, aut carnis illecebra, naviculam concusserit mentis; respice ad Mariam. In periculis, in angustiis, in rebus dubiis, Mariam cogita, Mariam invoca: non recedat ab ore, non recedat a corde. Idem hom. 2. Sup. Missus.

Optima sane spes est; apud eam habere confugium, quae scilicet inter omnes caelestis curiae Senatores impetrandi apud Deum primum obtinet locum. B. Petrus Dam. l. 6. ep. 29.

Hoc debemus indubitanter credere, pro hoc incessanter gratias agere; quod, sicut Maria omnibus Sanctis in caelo est potior; ita quoque pro nobis apud Deum, praeter omnibus Sanctis, est sollicitior. S. Bonaventura in spec. B. Virg. c. 6. apud Naxera tr. de B. V. §. 34.

Nemo, Domina, tam idoneus est, ut gladio Domini manus pro nobis objiciat; sicut tu amantissima. Idem ibidem c. 12.

Securum accessum jam habet homo ad Deum; ubi mediatorem causae suae Filium habet ante Patrem; & ante Filium Matrem. Christus nudato latere Patri ostendit latus, & vulnera; Maria Christo pectus, & ubera: nec potest esse repulsa; ubi concurrunt, & orant omni lingua disertius, haec clementiae monumenta, & charitatis insignia. Dividunt coram Patre inter se Mater, & Filius, pietatis officia. Arnoldus Carnot. tr. de laud. Virg.

Advocati officium est; ut Clientis causam tueatur, & agat; non modo in judicio, sed armis quoque contra hostes. B. Virgo nostri patrocinium suscipit multo ardentius & efficacius, quam quispiam Sanctorum; quia nos magis amat; & totius generis humani curam Maternam in Filio accepit. Coesterus Sup. Salve Regina.

Paupertas Mariae.

Filius autem hominis non habet, ubi caput reclinet. Matth. 8. 20. id est, propriam domum. Sed nonne Maria, quae erat unica suis parentibus, ex parte patris habuit domum parentum suorum? Et Joseph, qui adhuc vixit secundum quosdam, propriam habuit domum? Respondendum: probabile esse; quod Virgo beata omnia sua vendidit, & pauperibus largita est; similiter Joseph. Aliter non implerent, quod Christus alios docuit; & Apostoli perfecerunt: qui, relicta omnibus, secuti sunt Christum Dominum. Dionysius Carthusianus hic.

Tulerunt &c. Luc. 2. Defert Mater eum, velut oblationem novam, pro omnibus Mundi criminibus expiandis; & pro ipso pie obtulit munera paupertatis: insinuans praesentibus, atque posteris; quod Mundi divitias non habebat; & quod nec in magnis muneribus placatur omnium rerum Conditor; sed in affectibus, & in virtutibus magnis; quibus Virgo fulgebat. Sim. Cass. l. 2. de gest. Chr. c. 21.

Polyanth. Sacr. Tom. II,

Invenit puerum cum Maria. Matth. 2. 11. Cognoverunt sapientem, providam, verendam, atque modestam, pauperem; & in ipsa paupertate latentem. Sim. Cass. hic.

Par turturum, aut duos pullos columbarum. Luc. 2. 24. Haec fuit oblatio pauperum: nam divites agnum offerebant. Ex quo patet paupertas Mariae, & Joseph. At nonne Maria a parentibus suis hereditatem bonam suscepit? Nec dubium, quin tres magi pretiosa Christo dona obtulerint. Sed perfectissima Virgo, inspirante ei spiritu Filii sui, omnia tenuissima necessitati, hoc est, parcissimo victui, ac tegumento; superflua per se, vel potius per manus Joseph, erogavit egenis. Nec reor, quod peregrinationi suae cum Jesu, & Joseph, in Aegyptum aliquid notabile servaverit; vel tantam de castro habuerit curam: quippe cujus spes in DEO perfectissima fuit; & quae noverat, se Christum, Dei sapientiam, ac providentiam, omnipotentem secum habere. Dion. Carthuf. hic.

Aperta pauperula, apte Christo sacra est Virgo Mater; ut pauperem in terris Genitricem haberet: qui, cum omnium esset dives, egenus pro omnibus factus est. Sim. Cass. l. 2. de gest. Chr. c. 18.

Peccatores respiciens.

Abscondit se Adam, & uxor ejus, a facie Domini DEI in medio ligni paradisi. Gen. 3. 8. Lignum hoc, lignum vitae fuisse, tradunt nonnulli. Cucurrit ad vitae lignum; quia jam pectore mortis cruciabat venenum. Nunquam inducam animum, ut putaverim, Adamum voluisse Numinis oculis subtrahi; ut eluderet scientiam; sed ut frustraretur vindictam. Erat arbor illa Deiparae umbra: agnovitque Adamus, umbram Deiparae opportunum peccatoribus esse perfugium. S. Ephrem orat. de Deip. ave lignum vitae, gaudium, & voluptas. Naxera tom. 2. c. 20. §. 10.

Et peccatoribus civitas refugii. Ex. 21. Num. 35. Viae, quae ad eas ducebant, complanatae erant; ut nullum esset obstaculum, quod homicidam in via impediret. Oleaster hic.

Ecce famula tua sit in ancillam, ut lavet pedes servorum Domini mei. 1. Reg. 25. 40. Maria signata est per illam Abigail. Bonaventura in spec. Lect. 10. Per benedictam ancillam Mariam quasi tot servi Domini toti sunt, quot Fideles ejus suffragiis a peccatis mundati sunt. Ipsa enim tot servorum Domini pedibus aquam obtulit, quot poenitentibus lacrymas compunctionis obtulit.

Quae est ista, quae progreditur quasi aurora? Cant. 6. 9. Luna lucet in nocte, aurora in diluculo, sol in die: nox autem est culpa, diluculum poenitentia, dies gratia. Qui ergo jacet in nocte culpae; respiciat lunam, deprecetur Mariam. Qui ad diluculum poenitentiae surgit; respiciat auroram, deprecetur Mariam. Innocentius P. l. 2. de Assumpt.

Elias turbine tegitur, ut peccatores videret. Eccl. 48. 13. Tibi, peccatores cernere, grave spectaculum; mihi vero, qui sum Dominus, lex de humanitate praescripta est, me ipsum debito

debitorem clementiæ constitui. Tu ergo sub i diverforium à peccato liberum; carne vestitus cum Angelis conversare. Ego verò ad homines per Incarnationem veniam; ego in eorum salutem curram. Virgo sub Spiritus umbra est; ut peccatores à divinæ iustitiæ aestu subduceret; eorum protectio fieret, & umbraculum. Basilii Seleuc. In Maria, velut in horto condenseo, & umbrato, invenitur umbra propitiæ rationis. Ad hoc enim adumbravit eam virtus altissimi in filii conceptione; ut ipsa precibus suis, meritis, & exemplis, obumbraret peccatoribus contra fervorem divinæ iracundiæ. Richardus à S. Laur. l. 12. de laud. Virg. Refert S. Petrus Dam. & Salmeron tom. 10. tr. 40. idcirco bonum latronem respuisse; quia B. Virgo inter Crucem filii, & crucem latronis, posita Filium pro latrone deprecabatur.

Probatica piscina. Joan. B. Virginem significavit. Blesensis l. 1. in adv. D.

Et in utero habens clamabat parturiens; & cruciabat ut pariat. Apoc. 12. 1. Non de partu Christi loquitur, sed peccatorum. Peccator est filius doloris Bennoni B. Virgini. Parit, & stellis coronatur. Nempe femina hujus gloria est, quòd peccatores parturiant. Paulus fratres in Christo coronam suam vocabat. Philipp. 4. 1. Incert. Auth. Ipsa de cubilibus leonum & de montibus pardorum, dicitur coronari. Et nota: quòd Apoc. 12. dicitur Maria coronari de stellis. Quid est hoc? nisi quòd fera per gratiam, & orationes, Mariæ sunt stalla. Richardus l. 3. de laud. Virg.

Pœnitentia.

Maria est *fluvius Jordanis*. 4. Reg. 15. 14. in quo ad præceptum Elisæi, restituitur caro Naaman leprosi, sicut caro parvuli pueri: si in eo abluatur. Per hunc Jordanem transeunt Israëlita verè interram promissionis. Ita nos transeuntes à malo in bonum per pœnitentiam, devotè Mariam collaudantes, per eam introducemur in terram promissionis. Richardus à S. Laur. l. 9. de laud. Virg.

Que est ista, qua ascendit per desertum sicut virgula fumi ex aromatibus myrrhe, & thuris? Cant. 3. 6. Rupertus: talis fumi virgula tu, ô Maria, suavem odorem spirasti altissimo, cœlestibus disciplinis erudita, atque extenuata. Intercessionis, & pietatis, spiramina redolebat, abolens fetorem scelerum, & vitæ æternæ odorem exhalans; complens Dei nares fragrantissimis odoramentis: per myrrham excitat ad dolorem criminum, & pœnitentiæ amaritudinem. Et bene flumum exhalat, qui solet cedere lacrymas. S. Bonaventura in spec. c. 12. desertum est cor peccatoris, desertum à gratia, & virtutibus. Fumus aromaticus, fumus suavissimus, est aspiratio spei veniæ. B. Virgo Maria per desertum quasi virgula fumi ascendit, quando, ipsa suffragante, cor peccatoris fumum spei veniæ suscipit. Nullum piissimum Virgo desertum abhorret, nullum peccatorem despicit; sed, quocumque pertransierit, suavissimum spei veniæ fumum respersit. Arcones in II. 1. 13. Disc. 3.

Nostræ novæ Religionis, & pœnitentiæ, est Magistra. S. Ignatius M. ep. 13. Joanni S. Seniori.

Naufragis omnibus tutus pœnitentiæ portus est mater nostra misericordiæ. Arnoldus Carnot. tr. de laud. Virg.

Hæc est, post Filium suum, præcipuum refugium peccatoribus; quòd post lapsum fugiant, consilium, ut pœniteant; auxilium, ut convertantur, nè pereant. Confessionem, & pœnitentiam in hominibus desiderat peccatorum; ut pro illis occasione habeat deprecandi. Galfridus Abb. in omni festiv. B. Virg.

Prudentia.

Cogitabat, qualis esset illa saluatio. Luc. 1. 29. Hæc erat magna prudentia: continebat enim profunditatem sapientiæ; de qua Sap. 6. 16. *Cogitare de illa, sensus est consummatus.* Den. 4. 16. *Cæpit intrâ semetipsum tacitus cogitare &c.* S. Bonaventura hic.

S. Ephrem s. de laud. Virg. B. Virginem, Principem omnium prudentissimam, & sagacissimam. Damascenus sapientiæ thesaurum. Illa paradisi hortulana Eva nimium credula, simplicitate, & imprudentiâ, serpentis faciendæ cessit. Hanc imprudentiam Maria correxit, cum ad Angeli affatus prudentissimè subjicit: *quomodo fiet istud?* Quòd si, Salomone teste, Prov. 10. 19. *Qui moderatur labia sua, prudentissimus est;* Virgo præ omnibus proliis hominibus longè prudentissima erit dicenda. Apud Drexelium in Ros. select. virt. p. 2. c. 1. §. 1.

Prudentibus cunctis ipsa prudentior; dum præ omnibus id solum elegit, quòd melius inveniri nequit: præcavens, quicquid eò potuit minimum ad offensam; ad inveniens, quicquid per rationem, & virtutem, inhæsitanter placet. Sim. Cas. l. 2. de gest. D.

Pulchritudo.

O pulcherrima pulchritudo omnium pulchritudinum! O Dei genitrix, pulchrorum omnium summum ornamentum, Gregorius Nicomed. orat. de oblat. Deip.

Purgatorium.

Sum Mater omnium, qui sunt in Purgatorio: quia omnes pœnæ, quæ debentur purgandis, pro peccatis suis; in qualibet hora, propter preces meas, quodammodo mitigantur. Revelat. S. Brig. l. 4. c. 138. V. B. V. Vide Assumptio.

Purificatio.

Hodie mitissima *columba olivæ ramum ferens*. Gen. 8. templum ingreditur: jam amicitia inter Deum, & hominem, restauratur. Diez. conc. 1. in Purif.

Jacob, Gen. 32. 18. ex Mesopotamia redux, timensque fratrem suum; ut eum leniret, munerâ illi misit. Postea sua in tres turmas divisit, & ultimò loco decoram Rachelem cum puero

puero Joseph Gen. 33. 2. Fortè prudenter considerans; quòd licet Elau munera non respiceret; saltè Rachelis puerique formà mitigaretur. Sic Mundus irato Deo multa in lege naturæ, & scriptâ, obtulit sacrificia: postremò tandem locò, cum hæc ad illum mitigandum non sufficerent; pulcherrimam Rachelem cum Joseph obtulit; quæ est B. Virgo, pretiosissimum infantem Jesum brachiis bajulans: quod munus ei infinite placuit. Idem ibidem.

In hac sacratissima die per manus amorosissimæ Virginis, tanquam à communi Matre Salvatoris, & salvandorum, in loco communi, id est, in sancto Dei templo, communi personæ, videlicet sanctissimo Simeoni; tanquam authentico, & legitimo, Mundi Procuratori, humano generi facta est donatio Jesu Christi, Dei, & hominis: atque Ecclesia, Sponsa Dei in possessionem doni introducta est. Proinde in persona humani generis Propheta ad Dominum ait: *Suscipimus Deus misericordiam in medio templi tui.* Pl. 47. 10. S. Bernardus tom. 3. tr. de B. Virg. f. 10. de Purif.

Donavit & B. Virgo Filium suum humano generi, dicens Simeoni: Novi, fidelissime Procurator Mundi, quibus egeat Mundus; quare illum contulerit mihi Deus. Pro Mundi salute mihi donavit illum: quia sic Deus dilexit Mundum &c. Dono igitur illum etiam ego: dono illum in donum illuminationis, in exemplum conversationis, in præmium glorificationis. Novi, quid dono: ipse est verus Agnus, qui tollit peccata Mundi. Nec solam Filium meum; sed & me ipsam super hoc donum dono: atque ipsorum advocatam, genitricem, tutricem; nec non & thesaurorum Filii mei dispensatricem, charitate inviolabili repromitto. Idem ibidem.

Videntur oculi mei salutare tuum &c. Luc. 2. 30. Dum virginis in brachiis salutare omnibus Lumen; ruina verò, & resurrectio, ad manum Simeonis translatus. *Ecce positus est hic in ruinam.* Luc. 2. 34. S. Bernardus l. 2. de Purif. hodie placabilis, & Deo placens, hostia virginis manibus offertur in templo. *Suscipimus Deus misericordiam tuam in medio templi tui.* Pl. 47. 10. Modò illuxisse Mundo decantant misericordiam; cum antea cœlicolis misericordiam, & hominibus decantasset judicium. *Domine, in cœlo misericordia tua, & veritas tua usque ad nubes.* Pl. 35. 6. Antequàm brachiis virginis portabatur, in cœlicolis misericordiam ostentabat; veritatem in homines; jam misericordiam in homines largè effudit. Naxera tr. de B. Virg. §. 29.

Verè, ô B. Virgo! non habes causam; nec tibi opus est Purificatione. Sed nunquid Filio tuo opus erat circumfisione? Esto inter mulieres tanquam una earum: nam & Filius tuus sic est in numero puerorum. S. Bernardus l. 3. de Purif.

Quis hodie ceretum gestans in manibus non statim illius Senis recorderetur; qui hodie Jesum accipiens in ulnas suas, verbum in carne, tan-

quam lumen in æra; ipsum esse Lumen ad illuminationem gentium perhibeat Guaricus l. in Purif.

R.

Resurrectio.

Simon Cas. l. 14. de Resurr. Salvatoris, rationem reddens, cur B. Virgo cum aliis mulieribus ad sepulchrum non venerit, ait: quia Filius resurgens ipsam præhonoraverat, velut præ cæteris in sui morte dolore perfusam; & diligentem ardentius, & expectantem anxius resurgentem. Et præhonoranda erat in Resurrectione Virginitas, quæ in Incarnatione ipsum ad hoc susceperat, ut pro nobis moreretur, atque resurgeret. Et dignum erat, ut quæ natum prius ipsa prior adoravit, atque sola suscepit de terris, quòd prius aspiceret regressum ab inferis. Ipsa siquidem Angelorum & hominum, jam facta Regina; & super omnes Virtutes præfulgens, meruit in novitate cœlesti altius honorari. Id dixerim ante omnes aspiceret Filium resurgentem; non quia Mater, sed quia charitate pollentior. Et quia omnia ordinate disponit, jure servandi ordinis, hanc singularem in virtutibus foeminam resurgens à mortuis, primitus suam exhibendo corporalem præsentiam, honoravit; terminum dando singulibus; cujus cor doloris machera perfoderat.

Quando sol oritur, statim apparet in altiori monte, & postea aliis; dein in planitie camporum, & convallibus. Inter omnes puras creaturas mons altior est B. Virgo. Et Sol Christus in resurrectione resurgens statim apparuit huic monti, dein aliis. Diez. Resurrectio.

Rosa.

Rosa veris speciosa. S. Bonaventura in Litan. B. Virg. Rubens rosa charitatis ardentissima. Blofius p. 2. parad. an. B. Hermannus Josephus B. Virginem communiter Rosam appellabat. Bollandus 7. Aprilis.

S.

Sabbatum.

Domina nostra omnem diligit, omnibus succurrit, pro omnibus intercedit, pro omnibus Advocatâ se fecit; nec ullum à charitate secludit. Propter hoc est Luna assimilata, Cant. 6. 9. Quia, sicut luna, quæ inter corpora cœlestia, & terrena, est media: & quod ab illis accipit, ad inferiora refundit. Sic & Virgo Regia inter nos, & Deum nostrum, est media; & gratiam ipsa nobis refundit. Et hæc est ratio, quare dies Sabbathi appropriatur ei: quia, sicut dies Sabbathi inter diem Passionis, & Resurrectionis, est remedium; nec est diei transitus à die Veneris usque in diem Dominicum, nisi per Sabbathum. Sic Domina nostra est medium inter nos, & Deum:

nec nisi per eam ad primum est pervenire principium. S. Bonaventura l. 14. in Nat. D.

Cur Sabbathò cantatur officium de B. Virgine? quia est porta regni cœlorum; quod commodè per Dominicum figuratur. Beletus rat. div. off. c. 51.

Sabbatum est janua, & introitus, in diem Dominicam, quæ est dies requiei; & significat vitam æternam. Quia verò Deipara est nobis porta ad regnum cœlorum, quod per diem Dominicam significatur: ideo de illa solemnizamus septimâ die, quæ diem Dominicam præcedit. Durandus 6. Rational. c. 29.

Visebatur Constantinopoli imago Virginis, quam tegebat velum totâ hebdomadæ; nisi quòd feriâ 6. post Vesperas, nullò mortalium moventè, attollebatur, & reducebatur ab imagine; usque dum, celebratis in Sabbatho Vesperis, iterum ante eandem imaginem devolveretur, eamque, ut prius, velaret. Spinellus c. 23. n. 17. ex Durando.

Varie in Sabbatho culta.

S. Ludovicus Rex Gall. solebat singulis diebus Sabbathi privato in cubiculo pedes lavare egenorum, osculari. In vita.

S. Radegundis Clotarii Regis Regina conjux quot hebdomadis ipsò Sabbathò ipsa leproforum unum manibus blandè abluabat; & iis, quos eodem die ad mensam adhibebat, egenis convivis ipsa serviebat ancilla. Nadasi Sabbatho 8.

Alutarius in fustrino B. Virginis iconem, accensâ quolibet Sabbathò lampade, colebat fufis precibus cum uxore, liberis, & familiâ. Die quâdam nubifragium octuaginta domos abstulit, ducentas quassavit; pluribus pereuntibus ipse salvus. Domi tota supellex natabat, orantibus uxore & liberis. Ubi aqua resedit, venere in domum admiratores; qui lychnum Sabbathinum ardere, intactam ab aquis imaginem, & salvam conjugem stupent; cum tamen aquam stetit viderent altius, quam & imago, & lampas, & foemina & liberi, fuerint. Benius in Annuis S. J. Lusitania.

Foemina, hæctenus carnivora diebus Sabbathinis, persuasa abstinere, feliciter puerum, & puellam, sterilis peperit. Idem in annuis Austria.

Duo probi Sacerdotes proximum in itinere templum conspicati, cum sacro apparatu instructi essent; eamus, aiebant: & quia Sabbathum est, Deum in Maria Sacro veneremur. Ergo eorum alterum Sacro intentum hæretici rapiunt, linguâ mutilum, & feminecem, relinquunt. Abductus à comite ad Cluniacense cœnobium. Nocte Epiphaniæ, cum alios ad matutinas laudes abire sentiret, baculi strepitu unum advocat, & signis petit ad sacram adem deferri. Orat corde elinguis: adest B. Virgo, manibus linguam ferens; cum in Sabbathino, inquit, Sacrificio linguam amisisset, novam se illi dare. Et os aperire jussu linguam imposuit candidam; orat clarâ voce, stupentibus omnibus, Salve Regina. Cæsarius l. 7. dial. 6. 24.

Rusticus messor die Sabbathi falcarios socios adhortatus, ut labore sub adultum jam Sabbathi tantisper intermissò, ad sacram adem, & preces, se conferrent. At furdis cecinit. Ergo ipse falcem cum Rufario commutat, templum adit, confitetur, Dominicâ communicat, Lunæ ad falcem redit. Irritus à sociis, quòd illi agellum suum jam messuissent, ipse verò haberet adhuc metendum. Patienter tulit: verum pro more à cruce laborem inchoans, immisâ messi falce, & primo tactu, magnum auri obryzi pondus lætus invenit cum hac epigraphe: hanc illi auri massam à Deo, Deique Matre mitti, in signum Sabbathi honorati; in cœlo autem æternam coronam ei paratam. Cantipratanus l. 2. c. 50.

S. Gerlacus Ruremund. Divæ Virginis honori singulis Sabbathi diebus ad Aquisgranensem Deiparam visitandam nudis pedibus peregrè ire solitus. S. Servatii verò reliquias summò manè quotidie, molesto licet itinere, visitavit. Hic sanctus, cum jam non ad Aquisgranensem, verum ad cœlestem, Deiparam, per itinera æternitatis adeundam, se componeret; nullus aderat Sacerdos in agone luctanti. Ergò à Deipara S. Servatii submissus est stolâ candidâ gloriosus; qui Gerlacum omnibus prædiis communivit. Bollandus 5. Jan.

Sutor, Deus dedit, quiddid lucri per hebdomadam referebat, id omne erogabat in pauperes Sabbathò; tenui tantum victu, ac necessariâ veste, ut plus dare posset, contentus. Quare visa est pretiosè magnifica domus Deo architectò fabricari; sed singulis Sabbathis tantum; alias non: crecebat domus singulis Sabbathis. Is, qui hoc vidit miles, dixit; laterculos aureos certatim collados ad ædificium domus à senibus, & invenibus, pueris, ac puellis. S. Gregorius dial. 1. 4. c. 36.

Juvenis liberali formâ, ære, ac patulantia, instructus ad scelus; à Virgine, quam perditum ibat, repulsam passus est non invitus: quando illum & præsentis tunc diei Sabbathi reverentia, & Mariani nominis, quò innocens illa pro argumento tuendæ puritatis utebatur, religio permovit ad generosam de hoste victoriam. Percipit pudori Mariæ; Virginem in cœnobio cum dote, quæ illi unica ad ingressum deerat, collocavit. Hunc postea eidem in cœnobio Virgini Beatissima Mater necessariis ad mortem sanctè obeundam prædiis instructum vitâ cessisse dixit; ob illam victoriam, ideoque cœlo assertum esse. Corpus verò illius condi jussit; utpote quod rosa ornâset. Itum, ut est in anno Mariano Sabbatho 18. Et ecce rosa è tumulo ex ipso adolescentis corde in altum excrevit. Nadasi Rosa 37.

B. Catharina Palantina, in Ducatu Mediolanensi tenella adhuc, singulis Sabbathis millies Ave Maria recitare in consuetudinem assumpsit Bollandus 6. April.

Sacerdotum gloria. Amedeus hom. 8.

Salutatio Angelica.

§. I.

Explicatio, præstantia.

Ave.

AVe. Verè ei dicitur ave; quæ ab omni vâ culpæ immunissima fuit. S. Bonaventura in spec. B. Virg. c. 1.

Rarò in Veteri Testamento salutatione Angelicâ quemquam honoratum reperies. Non salatur Abraham, cum extollitur titulò fidei. Non salatur, cum jugulatis quinque regibus, ereptò Loth, revertitur; neque cum filium immolare jubetur. Non salatur Moyses, cum de rubo cum Deo alloquitur. Anuntiato Christo salutationes incipiunt jam proximò Jesu, qui est Salvator Mundi, salute non procul positâ. - Salutat Angelus Mariam; nec multò post Elisabeth occurrat & ipsa salutans. Salutant Angeli post resurrectionem sanctas mulieres; salutat ipse Christus Discipulos. Arnoldus Carnot. tr. de laud. B. Virg.

Heva. Gen. 3. 20. Septuag. *vita.* Hebr. *have*, id est, vive; quæ vox est salutantis. Pro *have* Latini dicunt *ave*. Cornelius hic.

Arch-Angelus Gabriel nunc quoque in cœlis regium præfert vexillum aureis inscriptum literis Ave Maria. Revelat. S. Mechtildis l. 1. c. 1.

Testantur historiae urbis Cæsar-Augustanæ in Hispania, & Didacus Mucillo in historia de fundatione miraculosa Sacelli Angelici B. Virginis; ubi audit, inquit, aliquamdiu S. Apostolus Jacobus musicam cœlestium Spirituum; & observavit, iterâsse illa verba: *Ave Maria! gratiâ plena, Dominus tecum.*

Prima omnis sapientiæ, & salutaris doctrinæ in Novo Testamento illa nobis salutio à Patre luminum immissa est. S. Gregorius Thaum. hom. 2.

§. II.

Quibus in usu.

Salutationem tibi Angelicam, ô Virgo! omnes incorporeæ legiones; itè Chori Patriarcharum, Prophetæ, Apostoli; unaque divinæ Religionis Antistites venerandi; præterea Martyres; item reliquæ stationes Sanctorum; & denique agmina Justorum universa decantant. S. Germanus Patr. Constant. Ex Menol. 18. Jan. in Vesp. de SS. Athanasio, & Cyrillo.

B. Maria Ogniac. aliquando intrâ diei, & noctis, spatium millies, & centies, genuflectens salutabat Deiparam. Surius in vita.

S. Thomas Aquin. puerulus à nutrice balneatus chartulam parvam humò levavit: quam cum illi eripere vellet, ejulavit; permisit illi: clausâ manu balneatus, absterfus, indutus, ad matrem portatus. Mater manum ejus aperiens reperit chartulam nil aliud continentem, nisi *Ave Maria*. Bollandus 7. Martii.

B. Margareta Ungarica V. filia Belæ regis Ung. in singulis festis B. Virginis, ac intrâ octavas, offerebat B. Virgini mille salutationes angelicas; & ad singulas earum, prostrationes faciebat. Bollandus 29. Febr.

Venerabilis Ida, quam aliqui Beatam appellant, Virgo Ord. Cisterc. Lovanii, per longum tempus diebus singulis mille ducentis virgibus genua flectit, & Deiparam salutat. Idem 13. April.

S. Catharina Sen. quinquennis edocta salutationem angelicam, illam ascendendo, aut descendendo, per gradus, ad quemlibet flexò genu persolvebat. Vita p. 1. c. 1.

Ignatius Martinus in Lusitania catechizans, & rogans, quis veller salutare B. Virginem? omnes pudebat. Et ecce infans in ulnis matris insonat: *Ave Maria*. tum progressi: *gratiâ plena*. Nierembergus nat. hist. l. 3. c. 20.

§. III.

Præmia, & mihi effectus.

Ipsa nos libenter salutat beneficiò, & consolatione, si nos eam frequenter salutamus ferventiò, & oratione. Libenter nos salutat cum gratia; si libenter eam salutamus cum Ave Maria. S. Bonaventura spec. B. Virg. c. 4.

Si mille *Ave Maria* dicis in die devotè, millies à Virgine resalutaris. S. Bernardinus tom. 1. l. 52.

Invitat nos ad salutationem Mariæ Gabrielis exemplum: nam, si eam salutaverimus, non est tam rustica, ut sine resalutatione dimittat. Hugo Card. in Luc. 1.

Cœlum gaudet, stupet omnis terra, cum dico, *Ave Maria*. Sathan fugit, Infernus contremiscit; cum dico, *Ave Maria*. Abscedit tristitia, venit nova lætitia; cum dico, *Ave Maria*. Torpor evanescit, cor ex amore liquefcit; cum dico, *Ave Maria*. Crescit devotio, oritur compunctio; spes proficit, augetur consolatio; cum dico, *Ave Maria*. Thomas Kemp. folioq. an. c. 23.

De Bultis l. 1. p. 12. ait, aviculam à pia virgine, à qua alebatur, *Ave Maria* garrere didicisse. Abierat illa aliquando è sinu longius; & ecce milvum. Necessitas *Ave Maria* suggestit: & ecce milvus in terram decidit mortuus; avicula evasit. O quot milvus infernalis aviculas raperet, si non salutassent sæpe Mariam.

Henricus Suso, Ordin. Prædic. manè B. Virginem salutans cœlesti cantu recreatur. Bollandus 27. Jan.

In Polonia Laicus quidam, in Ordine nostro Conversus, erat; nullam aliam orationem, præter salutationem Angelicam, addiscere potuit; quam nocte dièque, piè recitabat. Ex mortui ore excrevit arbor, cujus singulis foliis, distinctis literis impressum, *Ave Maria*. Cæsarius hom. in D. 9. post Pent.

B. Joannes de Deo gravem tempestatem in mari sedat salutatione Angelicâ. Bollandus 8. Martii.

Sanctitas.

Talis profectò erat; ut nulli usui servaretur, nisi divino. S. Laurentius Just. serm. in Annunt. B. Virg.

Virgo Maria super omnes fuit spiritualior, quia fuit Christo propinquior; quia ipsum portavit in utero novem mensibus. S. Vincencius Ferr. 4. de SS. Philippo, & Jacobo.

Ser:

Sermo.

Mansit autem Maria &c. Luc. 1. Dignum, suavéque, duxerunt in simul ad tempus contubernium facere; ut divinum ad invicem possint habere colloquium: quarum mens nihil disputare noverat de terrenis, quæ dona celestia in anima, & corpore, gestabant. Quantum eis gaudii credimus affuisse, dum de divinis solæ confabularentur: dum referebant, quod non propriis meritis, sed ex divina gratia, talium foetuum factæ fuerunt portatrices. S. Anton. 4. p. tit. 15. c. 15.

Plus cum Deo quam cum angelo, vel hominibus, locuta est Maria: ex quo bis Angelo, bis homini, ter autem Deo, locuta est. S. Bonaventura spec. B. Virg. c. 2.

B. Virgo depingitur cum majori oculo, quam ore; ut patet in imagine, quam pinxit S. Lucas: ad innuendum; quod habuerit oculum cordis magnum, ad cogitandum, & contemplandum; sed os parvum ad pauca loquendum. S. Vincent. Ferr. serm. in Vigil. Nat. D.

Solitudo.

Fons signatus. Cant. 4. 12. Utpote quem neque ferarum pes fordidet, nec pulvis perturbet. Hunc ergo fontem, quem aded sedulè clausum dixerat; jam cunctis floribus, viretisque, amoenos subministrare latices ostendit. *Fons hortorum, puteus aquarum viventium, quæ fluunt impetu de Libano.* Cant. 4. 15. Contraria sibi sponsus dixisse videtur: si enim sigillò clausus; quomodo jam impetu fluens, & hortorum flores abluens? Imò, ut copiosiores hortis aquas impertiatur, prius est signatus, & clausus sigillis. In abdito acquisivit, quos ditior postea latices plantis omnibus propinaret. Naxer. de B. Virg. §. 16.

Emitte Agnum Domine Dominatorem terra de petra deserti. Il. 16. 1. Rupertus ad illud Cant. 3. quæ est ista, quæ ascendit per desertum: Maria ascendit per desertum, id est, animam habens valde solitariam. Sicut Esther 14. 3. Regina potest dicere. *adjuva me solitariam.*

Disce Virginem moribus, disce Virginem vè secundâ, disce Virginem oraculo, disce mysterio. Trepidare Virginum est, & ad omnes viri ingressus pavere, omnes viri affatus vereri. Sola in penetrabilibus, quam nemo virorum videret; solus Angelus reperiret. S. Ambros. 1. 2. in Luc. c. 1.

Sola erat Maria, & loquebatur cum Angelo. Sola erat, quando supervenit in eam Spiritus S. & virtus Altissimi obumbravit eam. Sola erat, & operata est Mundi salutem, & concepit redemptionem universorum. Idem ep. 41.

Ingressus Angelus ad eam &c. Luc. 1. Non enim in plateis erat; non in publico morabatur: intus erat, in penetrabilibus sola sedebat. Eusebius Emis. hom. in ser. 4. Dom. 4. Adv. Nunc, ubi ipsam invenit, demonstrat. Non foris in plateis civitatis vagabundam, sed intus in domo soli-

tariam. Illi enim, qui foris sunt, id est, in publico, non merentur, à Deo per Angelum saluari. &c. Hugo Card. hic.

Turbata est in sermone ejus. Luc. 1. 29. Quid egit Angelus, ut omnem Virgini trepidationem adimeret? Ex nomine illam vocavit: *ne timeas Maria.* Vix illa nomen suum audierat, quando conquevit. Nam reputabat apud se: ego domo nunquam prodeco, nomen meum omnibus incognitum est. Ergo propheta Dei est juvenis; Deus hoc illi indicavit: ergo à nuntio Dei nihil timendum. Didacus Niss. ser. 6. Dom. 4. Quadr. §. 4.

Ingressi eò poterant Angeli, quò homines non admittebantur. Quæ hominum conversationem fugit, ad Angelorum visitationem disponitur. Diez. conc. 2. de Incarn. Dom.

Cum festinatione ivit; quia volebat diu in publico videri. Medit. vitæ Chr. c. 5.

Mansit Maria cum illa quasi mensibus tribus; & reversa est in domum suam. Luc. 1. 56. Rediit autem: quia circa Elisabethæ partum magna hominum multitudo ad Zachariæ aedes confluxura erat. Virgo autem sanctissima, virgineo quòdam pudore tenta, hominum conspectum declinabat. Titus Bostrensis.

Spes Nostra.

Salve spes desperatorum, & afflicti generis nostri refocillatio. S. Joan. Damasc.

Ipsa est spes penitentium, solamen lugentium. S. Bonaventura in Platerio.

Spiritus Sanctus.

An donum linguarum datum etiam B. Virgini, & aliis præsentibus mulieribus? Actor. 2. 3. Negat Cajetanus. De B. Virgine est certum: quia magistra magistrorum, & Doctrinx Apostolorum. Ergo donis Spiritus S. magis repleta, quam ipsi Apostoli. Secundò fugit in Ægyptum, & cum Ægyptiis locuta Ægypticè. Sylveira hic.

Quicumque radios, à gratia Spiritus S. projectos haurire oculis cupim; illud, inquam, inocciduum divini Luminis jubar; omnes ad gratiæ fontem, id est, ad Genitricem Creatoris, accurramus oportet. Ad ipsius enim votum, summa quæque dona, Fidelibus communicat Deus. Philotheus Patriarcha ex Menol. 16. Julii ode 3.

Stella.

Non dixit, *stella stabat* supra puerum; sed *suprà, ubi erat puer.* Matth. 2. 10. Ubi enim erat puer, nisi in sinu Matris? Stabat stella supra stellam: Maria enim *stella maris* interpretatur. Stabat stella, & clamabat: habet enim linguam suam; significando loquebatur. Sed quid significabat? quid dicebat? vis audire, quid? hic puer est; hic est Mater pueri: hic eum quaerite; hic eum invenietis. Eusebius Emis. in Epiph. Dom.

Maria stella matutina est, lucens, antequam dies erat: quia ortus Mariæ præcessit ortum diei, id est, Christi, qui est Lux, & dies. Hæc est stella,

stella, quæ Vincenti promittitur in præmium. Apoc. 2. 28. Richardus à S. Laur. l. 1. de laud. Virg. c. 3.

Maria interpretatur stella maris: quæ navigantes per mare Mundi in navi innocentia, vel penitentia, dirigit ad littus coelestis patriæ. S. Bonaventura spec. B. Virg. c. 3.

T.

Temperantia.

Uterus ille, qui Deo incarnatò gravidatus est, nunquam in cibo, & potu, intemperatò gravatus est. Idem ibidem c. 4.

Templa.

Sola Roma magnifica templa in B. Virginis honorem ad sexaginta tria, quot Salutationes Angelicæ in Rosario, exædificavit; illaque studiosè frequentat, & devotè colit.

In Hispania, post diligentem inquisitionem, reperta sunt templorum B. Virgini Mariæ dedicatum octuaginta millia: vixque ibi colliculus aliquis, insignior, amceniorve, conficitur; quem non Sacellum aliquod, aut ædícula Mariana, exornet, & coronet. Nierembergius de amore erga B. Virg. c. 10.

Tentationes.

Deborah. Judic. 5. 8. quod Hebr. idem est, quod *apis*, typus B. Virginis; peperit victoriam de diabolo. Barac noluit ire ad conflictum, nisi comite, imò Duce Deborah. Sic B. Virgo Virginum, Apostolorum, Martyrum, Sanctorum omnium, autefignana omnes præit verbò; & exemplo hortatur, ad generosè cum carne, Mundo, & dæmone, certandum. Incert. Auth.

Sicut cinnamomum aromatizans odorem dedit. Eccl. 24. 20. Pausanias in Bœoticis l. 9. scribit: in Arabia plurimas vipersas sub balsamifloribus arboribus latitare; easque sub illis commorantes balsami partem venenum amittere; ipsarum item morsus ob id esse innocuos. At verò præfidiò B. Virginis, quæ est mysticè balsamifloris arbor, dæmonibus, per serpentes significatis, venenum admittitur; ne eorum morsus, & nefaria suggestiones, ejus clientibus noceant. Cornelius hic.

Domine! salva nos, perimus. Matth. 8. Maria nostra est susceptio: nam in mari Mundi submerguntur omnes illi, quos non suscipit navis ista. Unde Sap. 14. *transseuntes mare*, id est, Mundum, *per ratem*, id est, Mariam, *liberati sunt*. Idèò, quoties videmus insurgentes super nos fluctus hujus maris; clamare debemus ad Mariam: Domina! salva nos, perimus. Richardus à S. Laur. l. 11. de laud. Virg.

V.

Verbum Dei.

Eccè Mater tua, & fratres tui foris stant. Matth. 12. 47. Profundè subdita silenter Polyant. Sacr. Tom. II.

stabat ad verbum; cedens doctrinæ publicæ pro publica utilitate potius, quam vellet sibi Filium reducere in privatam. Nec ipsa dixit, quod ille Judæus protulit, quod ei loqui vellet. Sed aut Christum increpare satagens, quod ex paupercola natus esset; aut humanè discretus ad Matrem, autumans ipsam assistere præ foribus præstolantem, ut Filio loqueretur. Simon Cas. de gest. D. l. 2. c. 26.

Maria autem conservabat omnia verba hæc &c. Luc. 2. 19. Si Maria à pastoribus discit, cur tu declinas discere à Sacerdotibus? S. Ambros. hic. Audit ab Angelis Maria omnium Magistra virtutum; & velut à sapientibus verba deprompta custodit. Humilitatem suam protestatur, quod audit ab eis, quibus est ipsa superior; & affectum movet in prolem. Simon Cas. de gest. D. l. 2. c. 20. Quid est conferre in corde? nisi studiosa meditatio mentis veritatem rerum potissimum investigans. Exemplò novæ Virginis Matris animemur: ut internam mente mysteria meditemur; ut fide nos vivificent, spe erigant, dilectione pascant. Idem ibidem c. 21. O Mater sapientissima! nobis conservabat, & memoriæ commendabat: ut postea ipsa docente, ipsa narrante, scriberentur, & universo Mundo prædicarentur. Ab ipsa enim hæc Apostoli audierunt, & ipsa dictante, scripserunt. Eusebius Emis. in aurora Nativ.

Qui ex Deo est, verba Dei audit. Joan. 8. 47. Aures debent esse duæ, scilicet intellectus & affectus; ut audiat, qui ex Deo est, exemplò Mariæ. Humiliter pro se, sicut ipsa audit Angelum; patienter contra se, sicut ipsa Filii irrisores. Non debent moveri aures, nisi motò capite, id est, nisi ad ea, quæ Deus vult; quia aures sunt de ipso capite. Qui ex Deo est, verba Dei audit. Sic per omnia, & tantum sic movebatur Maria. Richardus à S. Laur. l. 5.

Victoria.

Joannes Zemifces Orientis Imperator, dum, deletò Bulgarorum rege, & regnò, Constantinopolim cum triumpho regreditur; ipse albo vectus equò, venerandam verò Augustissimæ Virginis imaginem in curru triumphali, substratis ejus pedibus hostium spoliis, victimam deferri iussit. Zonaras tom. 7.

Joannes Comnenus, Imp. Constantinop. cum anno 1123. de Scythiis validò exercitu Thraciam invadentibus, ope B. Virginis victor evasisset; in rei gestæ monumentum apparari iussit currum pulcherrimum, cui quatuor equos candidissimos admovit, in eo victricem Imaginem Deiparæ collocavit; habenas proceribus regni, currum cognatis, regendum dedit: ipse crucem manu gestans pedes antecessit. Nicetas in Annalibus.

Virginitas.

Pulchra ut Luna. Cant. 6. 9. propter virginitatem: luna namque corpus frigidum est. S. Bernardinus tom. 1. l. 52.

H

For

Fortè propterea turbata est in sermone ejus, & cogitabat, qualis esset ista saluatio. Luc. 1. Quòd benedictam sese audisset in mulieribus; quæ nimirum benedicti in Virginitate semper optabat. S. Bernardus l. de B. Virg.

Novum canticum, quod solis dabitur in regno Dei cantare Virginitate, Apoc. 14. 3. ipsam Virginitatem Regiam cum cæteris, imò primam inter cæteras esse cantaturam; nemo est, qui ambigat. S. Bernardus hom. 2. sup. Missus.

Virgines cum Maria Virgine habebunt partem. S. Cyrill. Jerof. Catech. 12.

Virginitatis feracissima planta. S. Amedeus hom. 8.

Ita puritatem, & virginitatem, amabat; ut, si quis ab ea petisset, vellètne potius virgo esse, & non Dei Mater? an verò Mater Dei esse, amissâ virginitate? responsuram fuisse credo; illasam se malle virginitatem. Ex quo patet; quantopere carnales reprehendendi sint, qui tam vili pretio virginitatem vendunt. Diez conc. 4. de Incarnat. Dom.

Deo virginitatis liliū in humilitatis valde produxit. Fulbertus Carnot. dd Nat. B. Virg.

Virtus.

Ad Virginitatem. Luc. 1. 27. Ad virtutem deponatam viro. Theophylactus. Declarat hæc versio Mariæ sanctitatem; ita ut dicatur ipsa virtus.

Oculi tui columbarum &c. Cant. 4. 1. Laudatur in oculis simplicitas, in capillis cogitationum tuarum munditia, in labiis doctrina, in genis verecundia, in collo humilitas, in uberibus tuis adoranda, & spectabilis est cum virginitate fecunditas. Rupertus l. 3. hic.

S. Bonavenura spec. B. Virg. c. 7. vocat Matrem virtutis. O quam florida fuit terra, quam floridus fuit lectus Mariæ; quæ in florida vitæ honestate florebat omnium virtutum honestate. Idem ibidem c. 10.

Depromebant virtutes in cogitatione, & affectu; cordis ejus ineffabilem harmoniam; quam ipsa Creatrix, & inhabitatrix ejus Dei sapientia, delectabatur audire. Fulbertus de Nat. B. Virg.

Non defuit tibi puritas Angelorum, non fides Patriarcharum, non scientia Prophetarum, non zelus Apostolorum, non patientia Martyrum, non sobrietas Confessorum, non innocentia, aut humilitas, Virginitatem. In summa; nullo genere vacatū virtutum, o Virgo plus quam beata! quodcūque donum alicui Sanctorum unquam datum fuit, tibi non fuit negatum: sed omnium Sanctorum privilegia omnia habes in te congesta. Idiōta de contempl. B. Virg. c. 2.

Tu vallis vernans virtutum liliis. Blossius parad. an. p. 2.

Visitatio.

Trabe me &c. Cant. 1. 3. Trahebatur

post Dominum femina desideriorum; traheretur, & currebat in odore unguentorum: & ipsum currere, id est, in montana cum festinatione abire, erat dicere: *trabe me post te*. Rupertus l. 1. in Cant.

Festinationem Maria in domum Zachariae Angeli mirantes ajunt: quæ est ista, quæ progreditur quasi aurora confurgens? Cant. 6. 9. Mirantur, quòd longò silentio ruptò, & quiete, quasi aurora confurgat. Nam, cum aurora communes hominum labores excitatur; servilia opera incipiunt agitari. Jam enim ascendit aurora. Gen. 32. q. d. juxta Interlinearem: jam tibi tempus est, ab invisibilibus, & divinis, ad corporalia, & humana negotia tractanda descendendi. Hoc pulcherrima aurora Maria promovit suis factis; dum à verbi conceptu silentio, & quiete, contemplationis abiit cum festinatione servitura cognata. O utinam ab hac divina aurora excitarentur ad laborandum multæ otiose mulierculæ; quæ prætextu orationis, horrent fufum. Baeza.

Surge, propera, &c. Cant. 2. 10. Surge à quiete contemplationis, quæ tot annis potita es tum in templo, tum in Nazareth: propera cum festinatione ad montem Judææ; ut manifestentur Dei magnalia, quæ in te perfecta sunt. Veni mecum in domum Zachariae; ut tibi generes mihi alium filium adoptivum, præcursorem meum. de Ponte tom. 1. l. 5. Exh. 15. hic.

Exurgens Maria &c. Luc. Unde, precor, exurgens fuisti? si non à somno quodam, non tam sensuali, quam spirituali? & hoc in contemplatione: quatenus sedula fieres ministratrix in actione. Gerson tr. 9. sup. Magnif.

Magnificat anima mea Dominum. Luc. 1. Queritur, quomodo magnificet Dominum? si enim Dominus nec augmentum, nec decrementum, recipere potest; quæ ratione nunc Maria loquitur? Magnificat &c. Si considerem Dominum Salvatorem imaginem esse invisibilis Dei; & videam, animam meam factam ad imaginem Conditoris; ut imago esset imaginis: quando igitur grandem fecero imaginem imaginis, id est, animam meam; & magnificaverò eam opere, agitatione, sermone: tunc imago Dei grandis efficitur; & ipse Dominus, cujus imago est, in nostra anima magnificatur. Origenes hom. 8. de Visitatione.

Cur B. Virgo suum iter confecit cum festinatione? ut ostendatur regalis animi magnanimitas; quæ nullâ montium asperitate, ut ab incepto desisteret, detineri potuit; sed festinanter omnes difficultates superavit, ut ad destinatum locum perveniret. S. Ambros. non ab studio asperitas montium, non ab officio prolixitas itineris, retardavit. Nescit tarda molimina Spiritus S. gratia. Idem Sylveira hic q. 6.

Virgò Deo plena ad montana conscendit, superiora petit: jam non in terris, sed in caelis, mente habitat, & spiritu conversatur. Festinat, pro-

properat; nihil negligenter agit. Eusebius Emis. fer. 6. Dom. 4. Adv.

B. Virgo, charitate vulnerata, non potuit quiescere, quin cognatam inviseret; ac præsentia, gratiaque sua, adjuvaret; & ut Joannes adventu verbi sanctificaretur. Sylveira hic.

Cur Virgo tam festinanter tendit ad Elisabeth? cum cogitabunda fuerit ad respondendum Angelo: *cogitabat, qualis esset ista salusatio.* Et iterum quaerit: *quomodo fiet istud?* Vide divinum ingenium: ad honores, & dignitates acceptandas, cunctatur; ad opera verò charitatis, & humilitatis, velocissimè prævolat. Idem hic q. 7.

Festinat Maria montana conscendere, non voluntate vagandi, aut ad curiositate oculorum in montibus dilatandam: sed ad illam duntaxat civitatem, in domum ingreditur; ubi novi Propheta, suique Filii Præcursoris, noverat esse Matrem. S. Antonin. 4. p. tit. 15. §. 1. c. 12.

Sancta pergit ad Sanctam; & quæ majori sanctitate resplendet, humilioribus, atque ardentioribus, moribus agit. Idem ibidem.

Tradunt quidam ex revelatione, iter sex dierum fuisse à Nazareth usque in civitatem Zachariae; & unâ die à Beatissima Virgine, juvenibus Angelis, fuisse emensum; & propterea dictum esse, *cum festinatione* Salmeron apud Sylveira t. 1. l. 1. c. 6. q. 9.

Voluntas.

Eris corona gloria in manu Domini. II. 62. 3. *Vocaberis voluntas mea.* v. 4. Guericus l. 4. de Afs. Mariam, quæ secundum carnem Mater erat, aliâ quoque ratione Matrem sibi Jesus probat: quandoquidem ipsa voluntatem Patris in tantum faciebat; ut de ipsa prædiceret Pater: *vocaberis voluntas mea.*

Ecce ancilla Domini. Luc. 1. 38. En tabula sum, quamvis Scripturam excipere idonea. Scribat in me scriba ille, quodcunque visum fuerit: faciat de me universorum Dominus, quicquid libuerit. Titus Bostrenf. hic. Tabula sum pictoria: pingat pictor, quod voluerit: faciat Deus, quod voluerit. Theophylactus apud Did. Nyss. D. 3. Epiph. §. 3.

Assentior Divo Antonino 4. p. tit. 15. c. 41. §. 1. Anselmum secuto, qui ait: ô Domina! ita divinæ voluntati conformis fuisti; ut salutis humani generis avidissima esses; ut dicere audeam: quod si nullus fuisset repertus, qui Filium crucifigeret; ad hoc, ut sequere-

tur salus hominum, & adimpleretur voluntas Dei, secundum rationem; si oportuisset, ipsa posuisses in cruce. Neque enim credendum est, minoris fuisse perfectionis, & obedientiæ ad Deum, quam Abraham; qui proprium filium obtulit Deo in sacrificium, propriis manibus occidendum. Nierembergus de amore erga B. V. c. 14.

Z.

Zelus.

Et ingressus Angelus ad eam. Luc. 1. 28. Est probabile quod tunc devotissimè pro totius humani generis salute, & Christi adventu, oravit. Dion. Carth. hic.

Exurgens Maria &c. Luc. 1. 39. Vix Christum in utero conceperat, cum post Angeli discessum subdit S. Lucas: *exurgens Maria &c.* Quò abis, Virgo purissima? cur relinquas quietem domus tuæ? cur properas in domum Zachariae? Propero; ut Dilectum, quem inveni, cæteris introducam in domum matris meæ inter cognatos meos &c. ut per fidem, & gratiam, introducam eum in Joannem Bapt. Per illam inventus à pastoribus, Regibus: introductus in Ægyptum: ad significandum; ejus meritis & precibus, Christum introducendum in omnes gentes de Ponte el. 6. in Cant. Exh. 9. §. 6. donec introducam &c.

Exultavit spiritus meus in Deo salutari meo. Luc. 1. 46. Quamvis Deus, ex quo Mundum condidit, semper fuerit Salvator; officium tamen salvandi personaliter tunc assumpsit, cum Caro factus est. Et propterea hoc speciali modo Salvator significatur. Et verò in Deo Salvatore Spiritus B. Virginis exultavit; quia exultavit in Deo incarnato, Salvatore autem non hujus vel illius, sed Mundi. Verè meus, inquit Maria: quoniam totum corpus ejus, mediante quò salvat Mundum, meum est. Cajetanus hic.

Maria ante crucem stabat, & piis spectabat oculis Filii vulnera: quia expectabat, non Pignoris morrem, sed Mundi salutem. S. Ambros. l. 10. in Luc. 23.

Sicut tu, ô Domine! salutem humani generis in cruce sitivisti; & sic ipsa sitivit. Stabat enim juxta crucem, non ut dolorem Filii confideraret; sed ut salutem humani generis expectaret. Richardus à S. Laur. l. 1. de laud. Virg. c. 5.

Gaudet ultra, quam dici, aut credi, fas est, de communi Electorum salute: sciens, quod propter eos Dei Filius carnem suscepit ex eâ. S. Amedeus hom. 2.